

Afdeling Openbare Orde en Veiligheid
Sector Algemeen Bestuur
Bestuursdienst Amsterdam

08

Veiligheidsrapportage Amsterdam 2002

April 2002

Bestuursdienst Amsterdam

Regio Korps
Amsterdam-Amstelland

Arrondissementsparket Amsterdam

02/08

Sander Flight

Veiligheidsrapportage Amsterdam 2002

Amsterdam, april 2002

Opdrachtgever

Bestuursdienst Stadhuis Amsterdam,
Sector Algemeen Bestuur,
Directie Openbare Orde en Veiligheid

Rapporteurs

Dhr. mr. drs. R.P. Bron, beleidsadviseur korpsleiding Regiokorps Amsterdam Amstelland
Mw. drs. G. Reinders, beleidsmedewerker handhaving Openbaar Ministerie Amsterdam
Mw. mr. R.S.L. van der Veen, bestuurs- en beleidsadviseur directie Openbare Orde en Veiligheid, bestuursdienst Amsterdam
Mw. drs. A.C.F.A. van Broekhoven, beleidsadviseur korpsbeheerder en secretaris regionaal college regiokorps Amsterdam Amstelland
Dhr. drs. C.F.M. Jansen, bestuursadviseur directie Openbare Orde en Veiligheid, bestuursdienst Amsterdam

Tekst en research

DSP-groep BV, Amsterdam
Dhr. drs. A.G. van Dijk
Dhr. drs. R.W. van Overbeeke

Ontwerp en layout

Dhr. R.H.W. Heerema, BNO

Inhoudsopgave

	Conclusies	5
	Inleiding	9
DEEL 1	Leefbaarheid, onveiligheidsgevoelens en criminaliteit in cijfers	13
1	Leefbaarheid en onveiligheidsgevoelens	15
1.1	Omvang en ontwikkeling	15
1.2	Spreiding over de stadsdelen	19
1.3	Conclusies	21
2	Vermogenscriminaliteit	23
2.1	Omvang en ontwikkeling	23
2.2	Spreiding over de stadsdelen	30
2.3	Conclusies	32
3	Agressie en geweld	35
3.1	Omvang en ontwikkeling	35
3.2	Spreiding over de stadsdelen	40
3.3	Conclusies	43
4	Jeugdcriminaliteit	45
4.1	Omvang en ontwikkeling	45
4.2	Spreiding over de stadsdelen	50
4.3	Conclusies	52
5	Drugsoverlast	53
5.1	Omvang en ontwikkeling	53
5.2	Spreiding over de stadsdelen	57
5.3	Conclusies	57
6	Verkeersveiligheid	59
6.1	Omvang en ontwikkeling	59
6.2	Conclusies	61
DEEL 2	Veiligheidsbeleid in beeld	63
1	Leefbaarheid en veiligheidsgevoelens	65
2	Vermogenscriminaliteit	69
3	Agressie en geweld	71
4	Jeugdcriminaliteit	75
5	Drugsoverlast	79
6	Verkeersveiligheid	83
	Bijlagen	
Bijlage 1	Overzicht bronnen	89
Bijlage 2	Gegevens OM inzake levensdelicten, zedendelicten, jeugdcriminaliteit	91

Conclusies

Op grond van de in de VRA 2002 gepresenteerde informatie over het beleid en de gegevens over leefbaarheid en onveiligheidsgevoelens en criminaliteit kunnen de volgende overkoepelende conclusies worden getrokken:

- Ten aanzien van de leefbaarheid in Amsterdam zijn zowel enkele positieve als negatieve veranderingen te constateren. Positief is dat de overlast die Amsterdammers van het verkeer ondervinden iets is gedaald. Hoewel de totaal-score over de mate van verloedering heel licht gedaald is, worden bepaalde buurtproblemen iets vaker gesignaleerd. Het betreft met name zwervvuil, vernieling, jongerenoverlast en geluidsoverlast. In de stadsdelen Westerpark, de Baarsjes en Oud-West wordt de meeste verloedering gemeld. Zorgwekkend is dat het oordeel van Amsterdammers over vooruitgang/achteruitgang van hun buurt en de sociale kwaliteit van hun buurt in 2001 negatiever is dan in eerdere jaren.
- Precies 40% van de Amsterdammers voelt zich wel eens onveilig. Vermijdingsgedrag bij sportevenementen en bij deelname aan het verkeer is in 2001 ten opzichte van 1999 afgenomen. Daar staat tegenover dat vermijdingsgedrag rond uitgaan en met name openbaar vervoer is toegenomen. Onveiligheidsgevoelens worden relatief het meest gerapporteerd in het westen van de stad: in Westerpark, Bos en Lommer, de Baarsjes, Geuzenveld/Slotermeer en Slotervaart/Overtoomse Veld.
- In tegenstelling tot de voorgaande veiligheidsrapportages geven politiegegevens over het aantal aangiften van delicten niet dezelfde trend aan als gegevens uit de meest recente enquêtes onder de bevolking over slachtofferschap van delicten. Dit doet zich het sterkst voor bij een aantal vermogensdelicten, te weten autodiefstal, diefstal uit auto's en fietsdiefstal. De politiegegevens geven voor deze delicten een dalende trend te zien; de slachtofferpercentages geven juist een stijgende trend weer. Dit kan slechts ten dele worden verklaard uit een verminderde aangiftebereidheid onder de bevolking. We gaan er bij de volgende conclusies vanuit dat de gegevens uit de bevolkingsenquêtes een betrouwbaarder beeld geven.
- Op het gebied van vermogenscriminaliteit (inclusief geweldsdelicten met een vermogenscomponent) tekent zich een verschuiving af: minder slachtoffers van inbraak, zakkenrollerij en beroving, maar meer slachtofferschap van autodiefstal, diefstal uit auto's en fietsdiefstal. Het verdient aanbeveling dat aan deze vormen van vermogenscriminaliteit meer aandacht gegeven gaat worden. Aandachtsgebieden daarbij zijn de Binnenstad en Oost-Watergraafsmeer.
- Met het beleidsprogramma "Aanpak agressie en geweld" is voor 2001 stabilisatie nagestreefd. Dit is grotendeels gerealiseerd: voor de meeste geweldsdelicten (waaronder straatroof, overval en de zwaardere delicten tegen het leven) is sprake van een stabilisatie of lichte afname. Er is echter ook sprake van een (lichte) stijging van het aantal aangiften van openlijk geweld tegen personen (vechtpartijen) in combinatie met een stijging van de slachtofferpercentages voor mishandeling en agressie en geweld op straat. Dit duidt er op dat het "alledaagse geweld" op straat nog niet gestabiliseerd is en hier extra aandacht aan moet worden gegeven. Aandachtsgebieden daarbij zijn Oud-West, de Binnenstad en Zuid-Oost, met

voor bepaalde geweldsdelicten veel aangiften en hoge slachtofferpercentages.

- In 2001 zijn door de politie 221 12-minners aangehouden; dit zijn er ongeveer evenveel als in 2000.
- In 2000 is het aantal geverbaliseerde jongeren van 12 t/m 17 gedaald ten opzichte van 1999¹.
Voorts valt op dat er vooral minder 12 t/m 17 jarigen zijn geverbaliseerd in verband met lichte openlijke geweldpleging en eenvoudige diefstallen. Daar staat tegenover dat voor een aantal andere delicten iets meer 12 t/m 17 jarigen worden aangehouden. Het betreft een viertal zwaardere delicten: vuurwapendelicten, gekwalificeerde mishandeling, gekwalificeerde diefstal en diefstal met geweld. Waarschijnlijk wordt deze toename mede verklaard door een groeiende aandacht van de politie voor jongeren die ernstiger vormen van criminaliteit plegen.
- Ook is in 2000 het aantal geverbaliseerde jongeren van 18 t/m 24 jaar gedaald. Voor deze groep zijn er bij de uitsplitsing naar delicten in 2000 nauwelijks verschillen ten opzichte van 1999.
- Uit bovenstaande gegevens kan **niet** de conclusie worden getrokken dat jongeren van 12 t/m 24 minder criminaliteit zijn gaan plegen. De politiegegevens vormen immers mede een weerspiegeling van de aandacht en inzet van de politie voor jeugdcriminaliteit. Het is ook denkbaar dat verhoogde aandacht van de politie voor 12 - 17 jarigen die ernstiger delicten plegen ten koste is gegaan van de aandacht voor jongeren die lichtere delicten plegen. Het verdient dan ook aanbeveling om self-report onderzoek onder jongeren te laten uitvoeren. Pas dan wordt inzicht verkregen in de werkelijke omvang en ontwikkeling van jeugdcriminaliteit.
- Het beleid ten aanzien van softdrugs blijkt goed te voldoen, net als in de vorige VRA werd geconstateerd. Voort blijkt de hulpverlening aan harddrugs verslaafden effectief te zijn. In 2000 blijkt dat sterfte onder drugsgebruikers is gedaald en het aantal nieuwe gevallen van HIV-besmetting onder drugsgebruikers lager is dan in 1999. Een duidelijk punt van zorg is de stijging van het aantal harddrugs gebruikers van buitenlandse herkomst. Dit probleem zal (meer) aandacht moeten krijgen. Wellicht dat het mede verklaart dat de drugsoverlast die Amsterdammers ondervinden licht is toegenomen van 14 naar 16%. Deze toename kan ook mede veroorzaakt worden door een afgenomen tolerantie van bewoners. De gerapporteerde overlast is vooral hoog in de Binnenstad, Westerpark en Zuid-Oost.
- Het beleid dat op het gebied van verkeersveiligheid wordt gevoerd, heeft er toe geleid dat het aantal verkeersslachtoffers daalt. Op grond van 238 gewonden die in het ziekenhuis behandeld moesten worden en 19 verkeersdoden in de eerste drie kwartalen van 2001 mag zonder meer worden aangenomen dat de doelstelling "niet meer dan 542 gewonden die in het ziekenhuis behandeld moeten worden en 33 verkeersdoden" gerealiseerd wordt.
- De aangiftecijfers van de politie in combinatie met de gegevens van het OM over afgehandelde zaken duiden erop dat in 2001 daders van zakken-

Noot 1 Voor 2001 waren nog geen gegevens beschikbaar over het aantal geverbaliseerde jongeren van 12 t/m 24 jaar.

rollerij, straatroof en overval een grotere kans lopen om gepakt en gestraft te worden.

- Uit gegevens van het OM blijkt voor vrijwel alle delicten in 2001 conform de doelstelling het aantal afgehandelde zaken hoger te liggen dan het aantal ingestroomde zaken. In 1999 was dit vaak nog omgekeerd. Dit duidt erop dat het OM meer zaken aan kan en een inhaalslag is gemaakt.

Inleiding

Algemeen

Voor de derde keer is een Veiligheidsrapportage Amsterdam (VRA) samengesteld. Deze rapportage geeft tweejaarlijks een overzicht weer van het door de driehoekspartners gevoerde beleid, van de ontwikkelingen in criminaliteit en leefbaarheid en van de spreiding van deze verschijnselen over de stadsdelen.

Bij het vaststellen van het beleid laten de driehoekspartners zich leiden door de lokale prioriteiten, zoals die afgesproken zijn in het driehoeksoverleg. Daarnaast spelen overkoepelende beleidsplannen zoals het landelijke Beleidsplan Nederlandse Politie, het beleidsplan van het OM, de Prioriteitenbrief van het Parket-Generaal en beleidsplannen van het ministerie van BZK een rol. De hoofdlijnen van het beleid van de driehoekspartners zijn:

Gemeente:

- adequate afwikkeling van incidenten en onverwachte ontwikkelingen in de stad (valt buiten het bestek van de VRA), bevorderen veiligheid op straat, bestrijding agressie en geweld, bestuurlijke aanpak van de (georganiseerde) criminaliteit.

Politie:

- het veiligheidsniveau van 1998 weer bereiken dan wel vasthouden; operationele prioriteiten zijn jeugdcriminaliteit, geweld op straat (met name straatroof en overvallen, wapenbezit, horeca en synthetische drugs, en huiselijk geweld), zware georganiseerde criminaliteit (valt buiten het bestek van de VRA), verkeersveiligheid, milieu (wordt niet behandeld in deze VRA).

OM:

- arrondissementale prioriteiten zijn zakkenrollerij, diefstal uit en van auto's, woninginbraak en (georganiseerde) fietsendiefstal; daarnaast zijn er een aantal procesmatige doelstellingen: het versnellen van de doorlooptijden, de netto-instroom moet in 2001 groter zijn dan in 2000, de uitstroom moet groter zijn dan de instroom.

De prioriteiten uit de lokale jaarplannen van de driehoekspartners sluiten niet helemaal aan bij de indeling van de VRA 2002. Dat komt omdat die indeling zes jaar geleden is gemaakt op basis van de thema's die toen actueel waren. Door het handhaven van deze thema's kan de ontwikkeling ervan door de jaren heen goed gevolgd worden (monitorfunctie).

Diverse van die thema's staan inmiddels niet meer op de prioriteitenlijst. Dat wil niet zeggen dat ze niet actueel meer zijn, maar veeleer dat ze onderdeel van het reguliere beleid zijn geworden. Goede voorbeelden hiervan zijn leefbaarheid en veilig wonen.

Grote Stedenbeleid

De tweede fase van het Grote Stedenbeleid is in uitvoering. Onder de noemer 'Amsterdam complete stad' heeft Amsterdam haar veiligheidsparagraaf voor het GSB-2 het licht doen zien. De activiteiten uit dit programma vloeien direct voort uit het bestaande beleid en omvatten:

- ontwikkeling van veiligheidssteunpunten in combinatie met de inzet van buurtregisseurs van de politie en uitbreiding van decentrale rechtszorg via Justitie in de Buurt;

- bestrijding van overlast door extreem problematische personen;
- vereenvoudiging van slachtofferzorg;
- voortzetting van het beleidsprogramma Jeugd en Veiligheid in een andere vorm, namelijk met een zwaarder accent op het decentrale niveau.

Bronnen

De belangrijkste bronnen voor deze VRA zijn:

- De monitor Leefbaarheid en Veiligheid, die in 2001 voor de derde keer in Amsterdam is afgenomen. Overigens is ook een afzonderlijke rapportage over deze monitor uitgebracht: Monitor Leefbaarheid en Veiligheid Amsterdam, maart 2002.
- Bedrijfsgegevens van de politie, waaronder aangiftecijfers.

Daarnaast is van een aantal andere bronnen gebruik gemaakt; een overzicht is opgenomen in bijlage 1.

Leeswijzer

Ten opzichte van de vorige twee VRA's is een aantal wijzigingen in de opbouw en inhoud doorgevoerd.

- Het op stedelijk niveau gevoerde beleid is uitgebreider beschreven en in een apart deel 2 ondergebracht.
- De beleidsinspanningen op stadsdeelniveau worden niet meer in beeld gebracht. Het is niet mogelijk om deze beleidsinspanningen volledig inzichtelijk te maken.
- Voor het eerst zijn gegevens over instroom en uitstroom van zaken bij het OM opgenomen. Deze gegevens zijn deels in de hoofdtekst en deels in bijlage 2 opgenomen.
- Ten opzichte van de eerdere VRA's is de thematische indeling licht gewijzigd. Hoofdstuk 2 heette voorheen 'Veilige woonomgeving' en is nu omgedoopt tot 'Vermogenscriminaliteit'. In de oude opzet werden ook onveiligheidsgevoelens in hoofdstuk 2 behandeld; in de nieuwe opzet hebben die een plaats gekregen in het hoofdstuk Leefbaarheid, dat daarom is omgedoopt tot 'Leefbaarheid en onveiligheidsgevoelens'. Dit onderwerp is bovendien naar het begin van het rapport verhuisd.
- Tenslotte is verkeersveiligheid als nieuw thema opgenomen.

De opbouw komt er daarmee als volgt uit te zien.

Deel 1

In dit deel worden in zes verschillende hoofdstukken de cijfers over de omvang en ontwikkeling ten aanzien van de zes verschillende thema's gepresenteerd. Het betreft achtereenvolgens:

- leefbaarheid en onveiligheidsgevoelens;
- vermogenscriminaliteit;
- agressie en geweld;
- jeugdcriminaliteit;
- drugsoverlast;
- verkeersveiligheid.

Deze hoofdstukken hebben dezelfde opbouw. Eerst worden de gegevens voor de hele stad gepresenteerd; daarna de spreiding over de stadsdelen en tot besluit worden conclusies getrokken.

Deel 2

In deel 2 wordt eveneens in zes hoofdstukken het stedelijke beleid in beeld gebracht, dat door de driehoekspartners wordt gevoerd. Bij het opstellen van deel 2 is onder meer gebruik gemaakt van de jaarplannen over het jaar 2001 van de afdeling Openbare Orde en Veiligheid, de Politie Amsterdam-Amstelland en van het Arrondissementsparket Amsterdam.

DEEL 1 Leefbaarheid, onveiligheidsgevoelens en criminaliteit in cijfers

1 Leefbaarheid en onveiligheidsgevoelens

In dit hoofdstuk worden verschillende aspecten van leefbaarheid belicht. Het betreft:

- verloedering, buurtproblemen en verkeersoverlast;
- vooruitgang/achteruitgang en sociale kwaliteit buurt.

Daarna wordt ingegaan op onveiligheidsgevoelens en vermijdingsgedrag.

1.1 Omvang en ontwikkeling

In dit hoofdstuk worden verschillende aspecten van leefbaarheid belicht. Het betreft:

- verloedering, buurtproblemen en verkeersoverlast;
- vooruitgang/achteruitgang en sociale kwaliteit buurt.

Daarna wordt ingegaan op onveiligheidsgevoelens en vermijdingsgedrag.

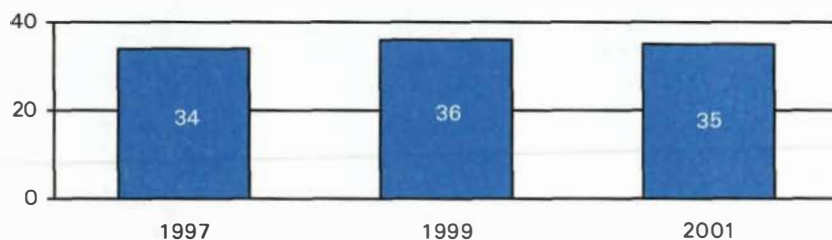
Verloedering, buurtproblemen en verkeersoverlast

De respondenten is gevraagd naar de volgende kenmerken van verloedering:

- bekladding van muren en gebouwen;
- rommel op straat;
- hondenpoep op straat;
- vernieling van bushokjes;
- slecht onderhoud huizen.

Deze kenmerken vormen samen een gemiddeld percentage waarop de mate van verloedering is bepaald.

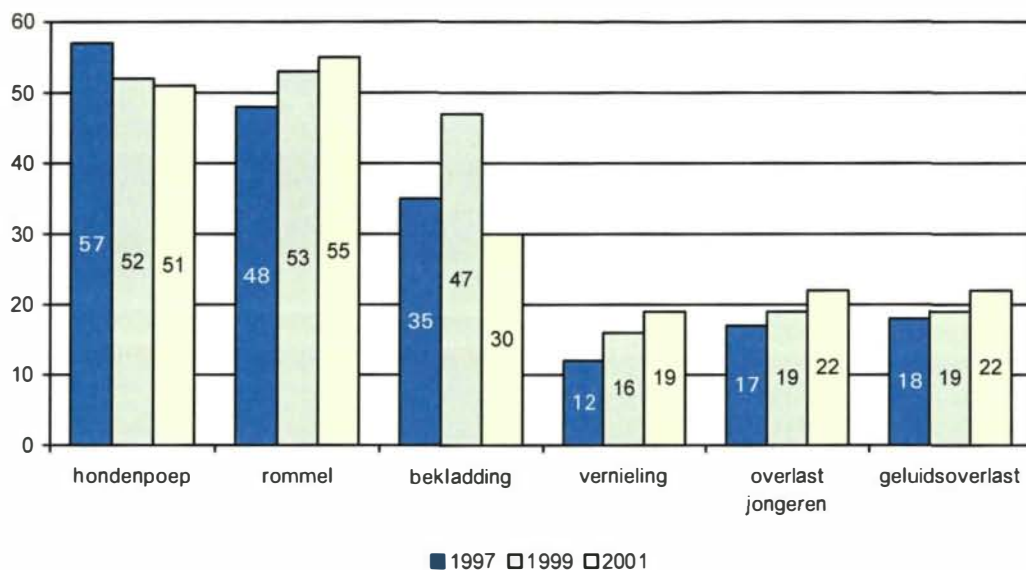
Figuur 1.1 Verloedering (gemiddeld % van kenmerken dat vaak voorkomt).

Bron: monitor Leefbaarheid en Veiligheid Amsterdam

Het blijkt dat het oordeel van de bewoners over de mate van verloedering de afgelopen jaren weinig veranderd is.

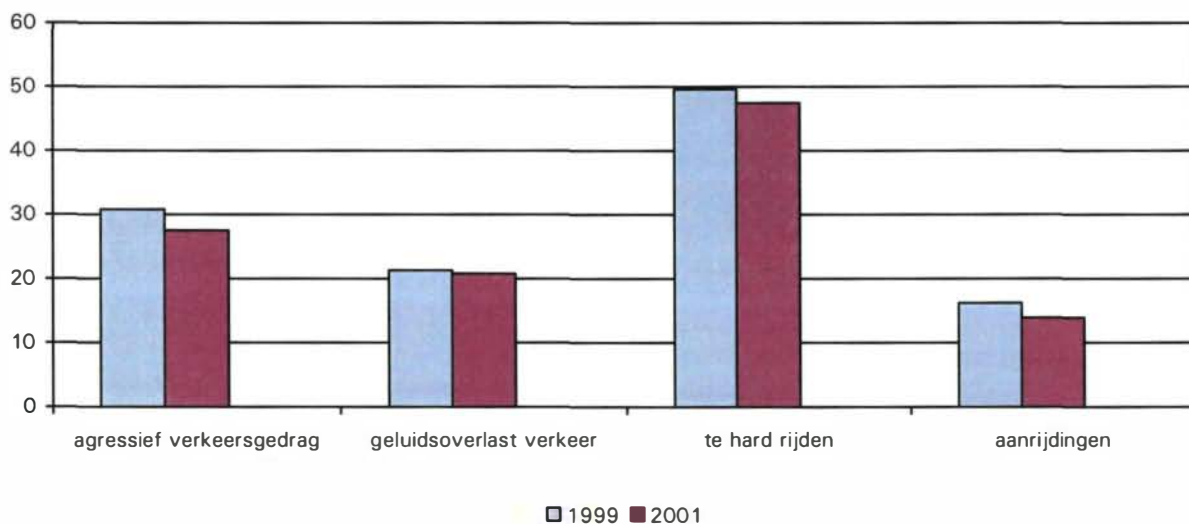
Figuur 1.2 Buurtproblemen: beleving van de buurt (% van de bevolking dat probleem vaak vindt voorkomen)

Bron: monitor Leefbaarheid en Veiligheid Amsterdam

Hondenpoep en rommel op straat worden nog steeds het vaakst genoemd: ongeveer de helft van de bevolking vindt dat die verschijnselen vaak voorkomen. Voorts zien we dat hondenpoep en bekladding in 2001 minder vaak worden genoemd dan in voorgaande jaren. Daarentegen blijkt de bevolking meer rommel, vernieling, jongerenoverlast en geluidsoverlast te constateren.

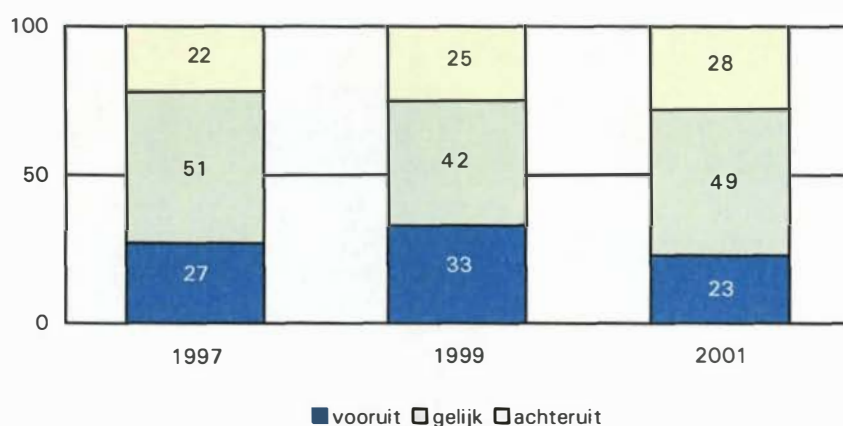
Figuur 1.3 Verkeersoverlast (% van de bevolking dat probleem vaak vindt voorkomen)

Bron: monitor Leefbaarheid en Veiligheid, Amsterdam

In bovenstaande figuur is te zien dat er een lichte daling is in de overlast die de bevolking zegt te ondervinden van het verkeer in de onderscheiden categorieën. Alleen de geluidsoverlast is op hetzelfde niveau gebleven.

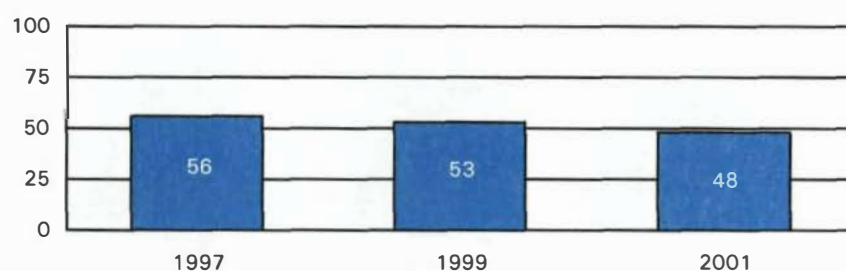
Figuur 1.4 Vooruitgang/achteruitgang buurt betreffende het afgelopen jaar (in %)

Bron: monitor Leefbaarheid en Veiligheid, Amsterdam

Uit figuur 1.4 kan als conclusie worden getrokken dat het oordeel van Amsterdammers over vooruitgang/achteruitgang van hun buurt duidelijk minder positief is geworden.

Figuur 1.5 Sociale kwaliteit op basis van stellingen² (gemiddeld %)

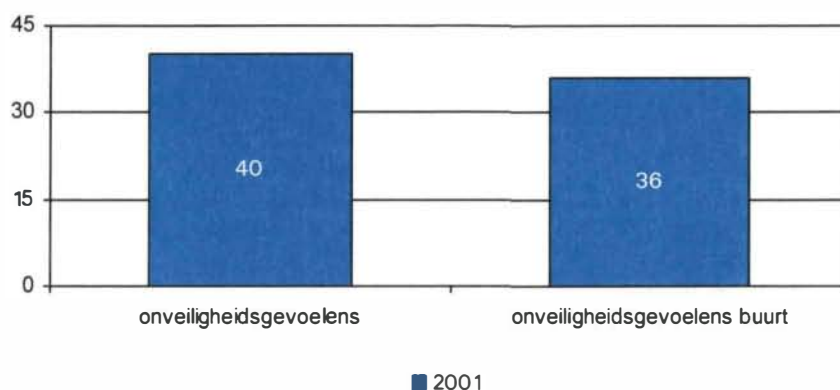

Bron: monitor Leefbaarheid en Veiligheid, Amsterdam

Uit figuur 1.5 kan geconcludeerd worden dat het oordeel over de sociale kwaliteit afneemt; in 2001 ligt het percentage voor het eerst onder de 50%.

Noot 2 In figuur 2.7 wordt het gemiddelde weergegeven van de ondervraagden die positief op bovenstaande stellingen gereageerd hebben. Dit betekent dat degenen die het niet eens zijn met de eerste stelling positief hebben gereageerd.

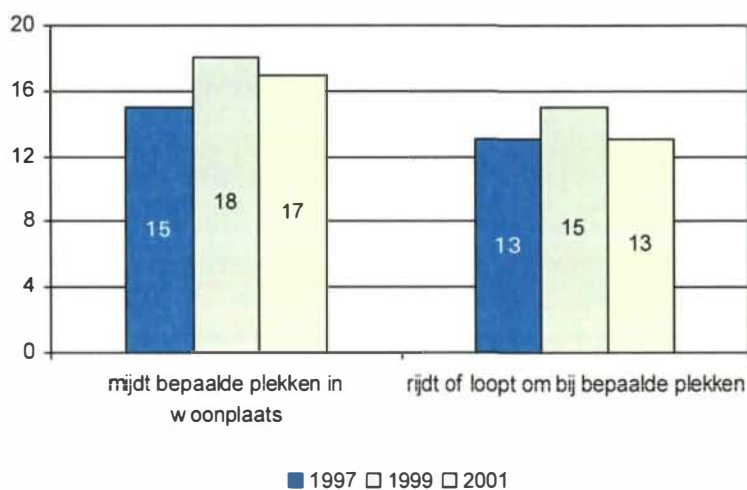
Figuur 1.6 Onveiligheidsgevoelens (% van de bevolking dat zich soms of vaak onveilig voelt)

Bron: monitor Leefbaarheid en Veiligheid, Amsterdam

Een aanzienlijk deel van de bevolking voelt zich soms of vaak onveilig: vier op de tien inwoners maakt hier melding van. Een vrijwel even groot deel voelt zich weleens onveilig in de eigen buurt. Omdat deze vraag in 2001 in een andere vorm gesteld is dan in eerdere jaren, blijft vergelijking in de tijd achterwege.

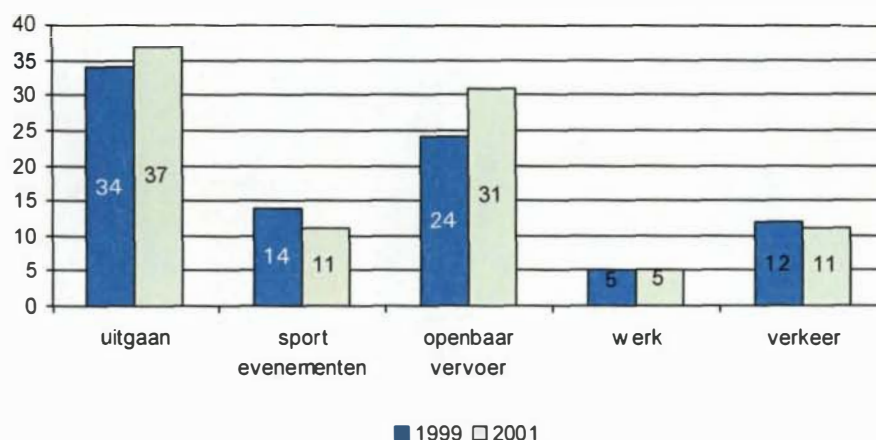
Figuur 1.7 Vermijdingsgedrag: soorten van vermijdingsgedrag (% 'komt vaak voor')

Bron: monitor Leefbaarheid en Veiligheid, Amsterdam

Het percentage inwoners dat bepaalde plekken in Amsterdam mijdt, is sinds 1999 iets gedaald; in 2001 doet ruim 17% van de bevolking dat. Het percentage inwoners dat omloopt of –rijdt om bepaalde plekken te mijden is wat sterker gedaald; hier gaat het om 13% van de bevolking.

Figuur 1.8 Vermijdt situatie wel eens (% van personen dat situatie geheel of gedeeltelijk mijdt)

Bron: Monitor Leefbaarheid en Veiligheid, Amsterdam

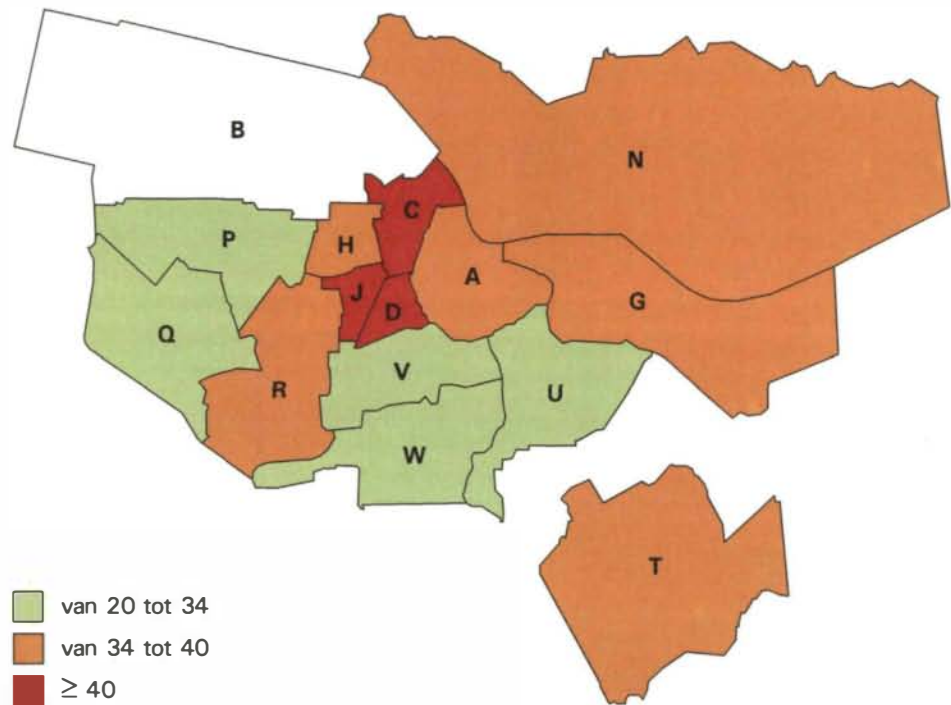
Uit de figuur blijkt dat het vermijdingsgedrag rond sportevenementen licht is afgenomen, maar rond uitgaan en vooral rond het gebruik van het openbaar vervoer duidelijk is gestegen.

In 1997 was deze vraag nog niet opgenomen in de vragenlijst; vandaar dat gegevens over dat jaar ontbreken in de figuur.

1.2 Spreiding over de stadsdelen

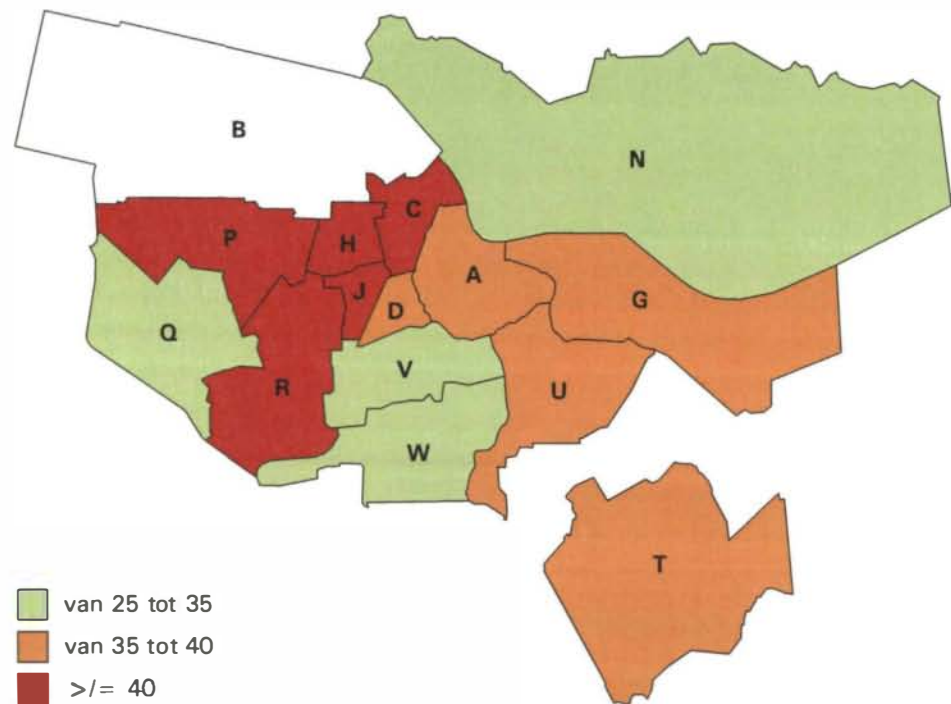
In deze paragraaf worden kaartjes gepresenteerd die de spreiding over de stadsdelen weergeven van achtereenvolgens het oordeel over de mate van verloedering en onveiligheidsgevoelens.

Figuur 1.9 Verloederling (% van de bevolking dat zegt dat verloederingskenmerken vaak voorkomen)

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland

Figuur 1.10 Onveiligheidsgevoelens (% respondenten dat zich onveilig voelt)

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland

1.3 Conclusies

- Op het gebied van verloedering zijn hondenpoep en zwerfvuil nog steeds de meest gerapporteerde buurtproblemen. In de stadsdelen Westerpark, De Baarsjes en Oud West wordt verhoudingsgewijs de meeste verloedering gemeld en in de stadsdelen Geuzenveld/Slotermeer, Osdorp, Oud-Zuid, ZuiderAmstel en Oost-Watergraafsmeer het minst.
- Een aandachtspunt is dat er een toename van rommel, vernieling, jongerenoverlast en geluidsoverlast door de Amsterdammers wordt geconstateerd. Een positieve ontwikkeling is dat de overlast die wordt ondervonden ten gevolge van verkeer iets is afgenomen.
- Zorgwekkend is dat het oordeel van Amsterdammers over vooruitgang/achteruitgang van hun buurt en de sociale kwaliteit van hun buurt minder positief is geworden.
- De ontwikkelingen ten aanzien van vermijdingsgedrag geven een wisselend beeld te zien. Enerzijds komt vermijding van bepaalde plekken wat minder vaak voor en is ook vermijdingsgedrag bij sportevenementen en op het gebied van verkeer afgenomen. Daar staat tegenover dat vermijdingsgedrag rond uitgaan en met name openbaar vervoer is toegenomen.
- Wat de onveiligheidsgevoelens betreft: vier op de tien Amsterdammers voelt zich wel eens onveilig. Onveiligheidsgevoelens worden relatief het meest gerapporteerd in het westen van de stad, namelijk in Westerpark, Bos en Lommer, De Baarsjes, Geuzenveld/Slotermeer en Slotervaart/Overtoomse Veld en het minst in Osdorp, Oud-Zuid, ZuiderAmstel en Noord.

2 Vermogenscriminaliteit

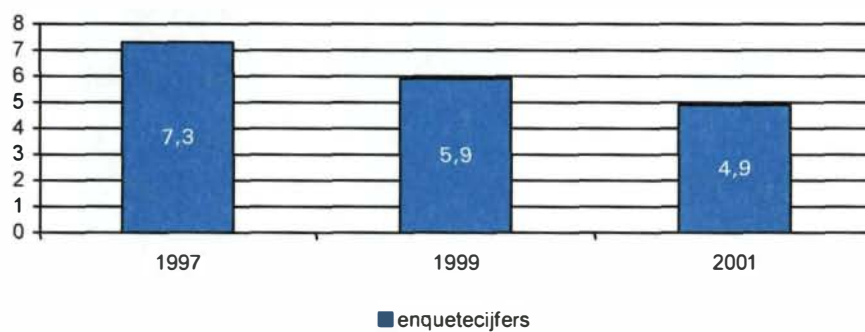
In dit hoofdstuk worden gegevens over de volgende delicten gepresenteerd:

- inbraak;
- zakkenrollerij;
- autodiefstal;
- diefstal uit auto's;
- fietsdiefstal/diefstal overige voertuigen.

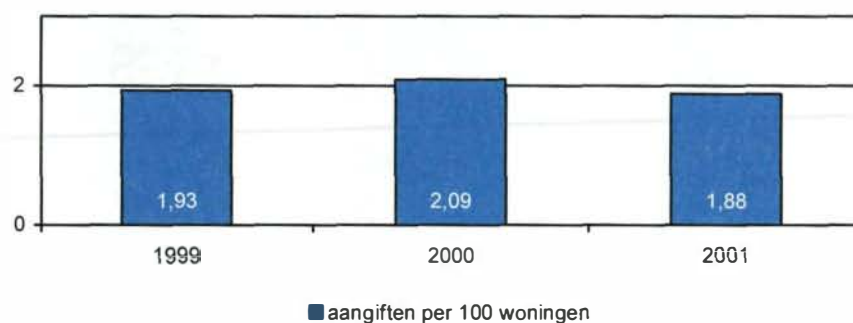
2.1 Omvang en ontwikkeling

Woninginbraak

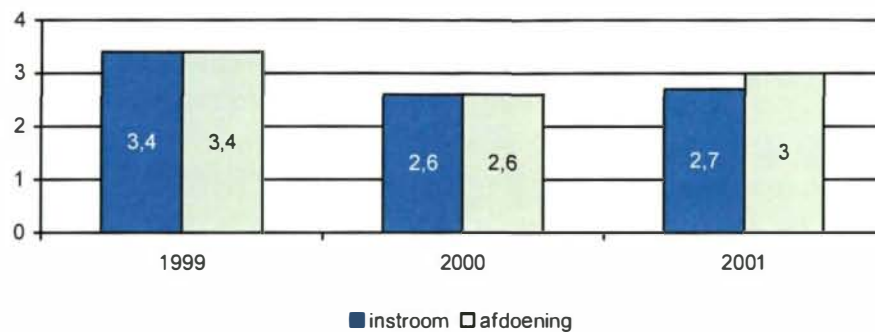
Figuur 2.1a Slachtofferschap woninginbraak 1999-2001

Figuur 2.1b Aangiften woninginbraak 1999-2001

Figuur 2.1c OM-cijfers diefstal uit woning (% van het aantal aangiften)

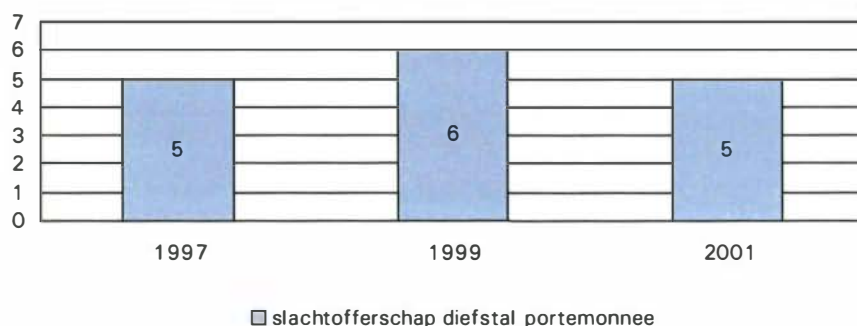

Bronnen: 2.1a - enquêtecijfers: monitor Leefbaarheid en Veiligheid, Amsterdam
 2.1b - aangiftecijfers: Politie Amsterdam-Amstelland
 2.1c - OM-cijfers: Parket Amsterdam

Zowel figuur 2.1a als 2.1b laten een daling zien. Bij het slachtofferpercentage van 4.9% in 2001 moet bovendien bedacht worden dat in dit jaar in tegenstelling tot voorgaande jaren diefstal uit woningen zonder braak (insluiting) ook in dit percentage is verdisconteerd. De dalende tendens voor inbraak, die ook in de vorige VRA is geconstateerd zet zich verder door. Uit figuur 2.1c blijkt dat in 2001 conform de doelstelling van het OM het aantal afdoeningen betreffende inbraak groter is dan de instroom.

Zakkenrollerij

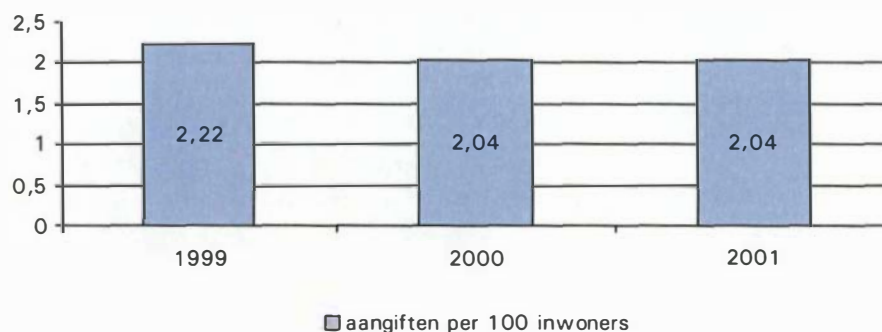
Figuur 2.2a Slachtofferschap zakkenrollerij (% van de bevolking - exclusief tasjesroof)

Bron: monitor Leefbaarheid en Veiligheid, Amsterdam

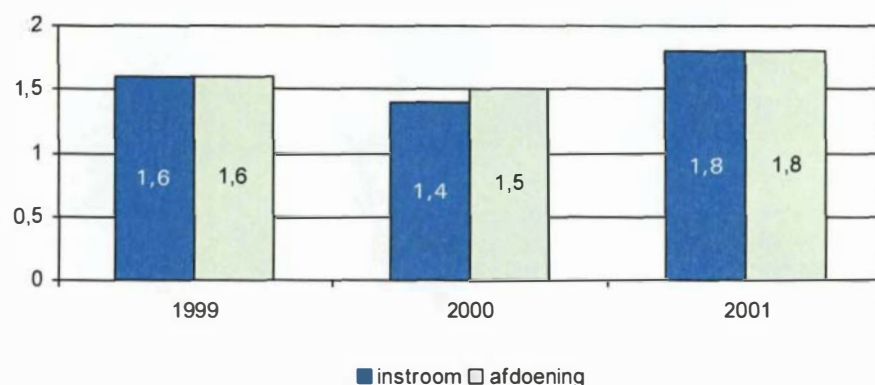
Het percentage slachtoffers van diefstal van portemonnee is gedaald sinds 1999 en ligt in 2001 weer op het niveau van 1997.

Figuur 2.2b Aangiften zakkenrollerij (% van de bevolking)

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland

Figuur 2.2c OM-cijfers zakkenrollerij (% van het aantal aangiften - exclusief tasjesroof)

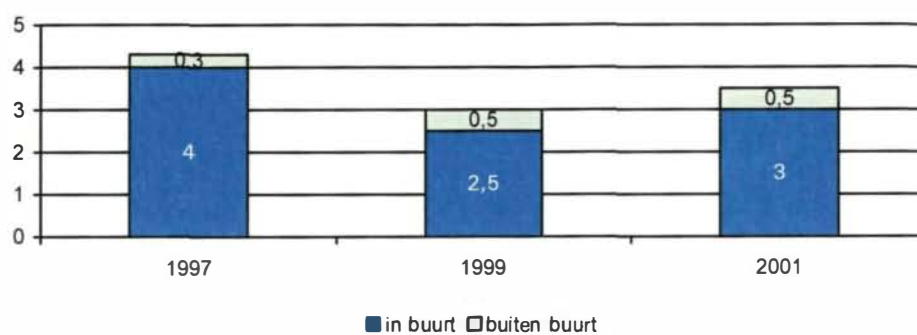
Bron: Parket Amsterdam

Het aantal aangiften van zakkenrollerij is sinds 2000 stabiel gebleven. Dat betekent dat het doel om 10% minder aangiften van zakkenrollerij te realiseren, niet gehaald is. Overigens is er ten opzichte van 1999 zowel bij het slachtofferschap als het aantal aangiften sprake van een daling.

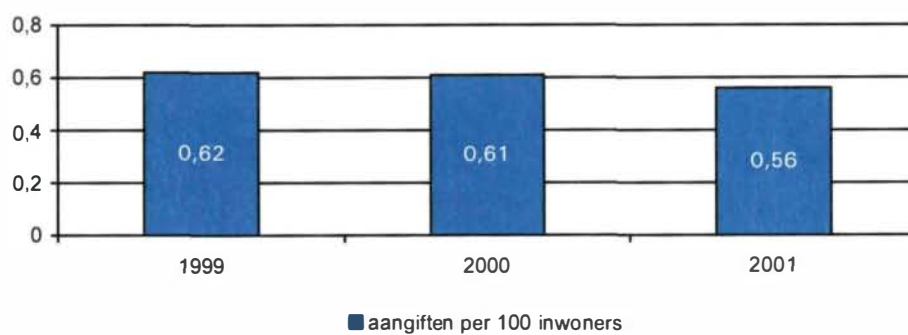
Uitgedrukt als percentage van het aantal aangiften is zowel de instroom als de afhandeling van het aantal zaken inzake zakkenrollerij toegenomen. Zowel instroom (273 zaken) als aantal afdoeningen (274 zaken) zijn gestegen ten opzichte van 2000. Dit duidt erop dat daders van zakkenrollerij een iets grotere kans lopen gepakt en gestraft te worden.

Autodiefstal

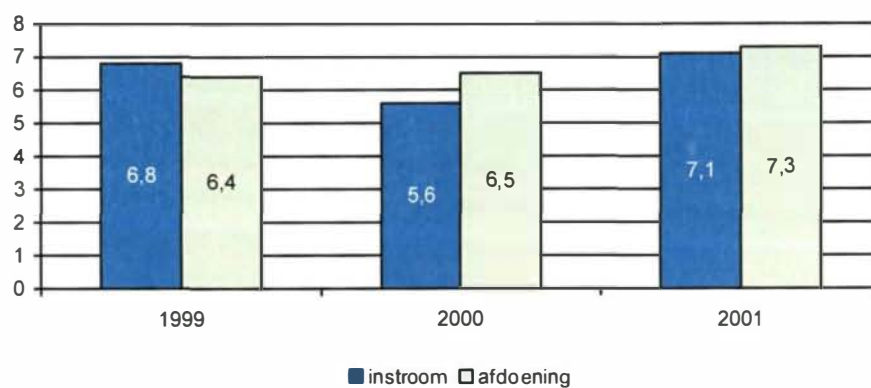
Figuur 2.3a Slachtofferschap autodiefstal (% van de autobezitters)

Figuur 2.3b Aangiften diefstal van motorvoertuig (% van de bevolking)

Figuur 2.3c OM-cijfers diefstal van auto (% van het aantal aangiften)

Bronnen: enquêtecijfers: monitor Leefbaarheid en Veiligheid, Amsterdam
aangiftecijfers: Politie Amsterdam-Amstelland
OM-cijfers: Parket Amsterdam

De cijfers uit de Monitor Leefbaarheid en Veiligheid geven een stijgende lijn te zien ten opzichte van 1999. Net als in dat jaar blijkt het hoofdzakelijk om diefstallen in de eigen buurt te gaan. Het aandeel diefstallen die buiten de buurt plaatsvonden, is constant gebleven op 0,5%.

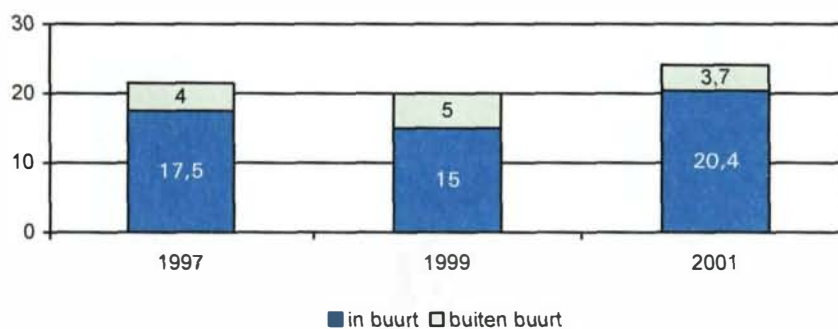
Volgens de politiecijfers is het aantal aangiften van autodiefstal echter afgenomen tussen 1999 en 2001, zowel in absolute aantallen (van 4509 naar 4087) als in aangiften per 100 inwoners (zie tabel 2.3b). De aangiftebereidheid van autocriminaliteit in het algemeen blijkt slechts marginaal gedaald. Dat kan de daling in het aantal aangiften dus niet verklaren.

Zo'n 6-7% van het aantal aangiften van autodiefstal leidt tot instroom bij het OM. Het aantal bij het OM ingestroomde zaken (291) is aanzienlijk gestegen sinds 2000 (246) en daarmee weer bijna op het niveau van 1999 (308). Het aantal afdoeningen is sinds 1999 (289) min of meer constant gebleven met een lichte stijging in 2001 (298).

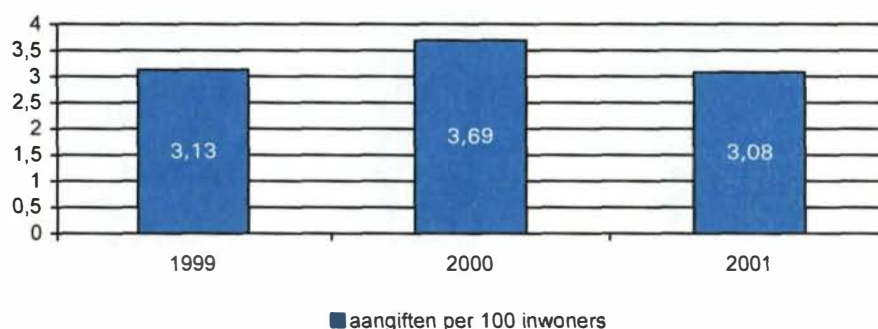
Conform de doelstelling van het OM ligt in 2001 het aantal afgehandelde zaken hoger dan het aantal ingestroomde zaken.

Diefstal uit auto's

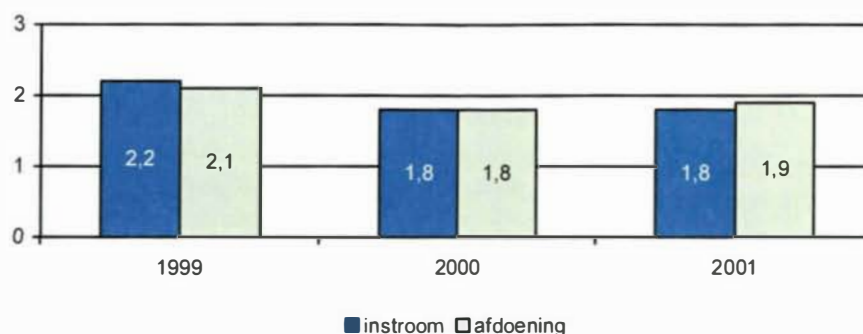
Figuur 2.4a Slachtofferschap diefstal uit auto (% van de autobezitters)

Figuur 2.4b Aangiften diefstal vanaf/uit motorvoertuigen (% van de bevolking)

Figuur 2.4c OM-cijfers diefstal uit/vanaf auto (% van het aantal aangiften)

Bronnen: enquêtecijfers: monitor Leefbaarheid en Veiligheid, Amsterdam
aangiftecijfers: Politie Amsterdam-Amstelland
OM-cijfers: Parket Amsterdam

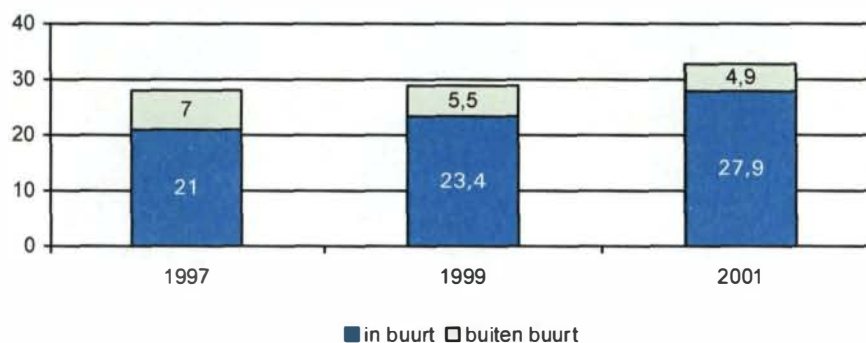
De resultaten van de Monitor Leefbaarheid en Veiligheid laten een stijgende tendens zien. Voor een eerlijke vergelijking zou in figuur 2.4a ook het percentage slachtofferschap van diefstal *vanaf* auto meegeteld moeten worden (het aantal aangiften betreft immers ook diefstal vanaf plus diefstal uit auto). Dat blijkt echter niet beschikbaar in de monitor Leefbaarheid en Veiligheid³. Het percentage autobezitters dat slachtoffer is geworden van diefstal uit hun auto was tussen 1997 en 1999 gedaald, maar is sindsdien juist weer gestegen; en wel tot een niveau dat hoger ligt dan in 1997. Het aandeel van deze diefstallen dat buiten de eigen buurt plaatsvond is licht gedaald. Het aantal aangiften van diefstal vanaf/uit auto lag in 2001 op 22.554. Per 100 inwoners komt dat neer op een aanmerkelijke daling ten opzichte van 2000. Het cijfer voor 2001 komt zelfs nog iets onder het niveau van 1999 uit. De aangiftebereidheid voor autocriminaliteit was nauwelijks gedaald, dus dat kan deze sterke daling niet verklaren.

Rond 2% van de aangiften gaat door als instroom naar het OM. In absolute aantallen gesproken is zowel de instroom (398) als het aantal afdoeningen (434) in 2001 beduidend lager dan in de voorgaande twee jaren. Wel is ook voor dit delict de doelstelling gerealiseerd dat in 2001 het aantal afgehandelde zaken hoger ligt dan het aantal ingestroomde zaken.

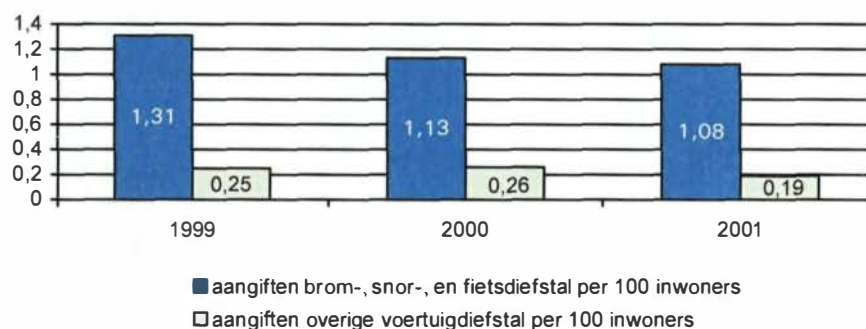
Noot 3 De vraag naar slachtofferschap van diefstal vanaf auto is in de monitor Leefbaarheid en Veiligheid gecombineerd met de vraag naar vernieling van zaken aan de buitenkant van de auto.

Fietsdiefstal/diefstal overige voertuigen

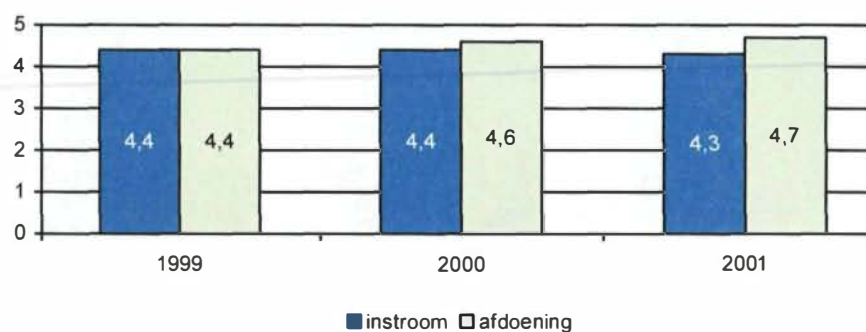
Figuur 2.5a Slachtofferschap fietsdiefstal/diefstal overige voertuigen

Figuur 2.5b Aangiften fietsdiefstal en diefstal overige voertuigen (% van de bevolking)

Figuur 2.5c OM-cijfers diefstal overige voertuigen (% van het aantal aangiften - incl. fietsdiefstal)

Bronnen: enquêtecijfers: monitor Leefbaarheid en Veiligheid, Amsterdam
aangiftecijfers: Politie Amsterdam-Amstelland
OM-cijfers: Parket Amsterdam

Uit de enquêtecijfers blijkt dat het aantal slachtoffers van fietsdiefstal toegenomen is. Eenderde van de bevolking is in 2001 slachtoffer geworden van dit delict. Het merendeel van deze incidenten vond plaats in de eigen buurt.

De reeks aangiftecijfers per 100 inwoners voor brom-, snor- en fietsdiefstal geeft voor 1999-2001 juist een gestage daling te zien; in 2001 zijn er 7.873 aangiften geregistreerd. Deze daling kan slechts in beperkte mate worden verklaard uit een afgenomen aangiftebereidheid. Het aantal aangiften per 100 inwoners voor diefstal van overige voertuigen is sinds 2000 eveneens gedaald. Het absolute aantal aangiften hiervan lag in 2001 op 1.405.

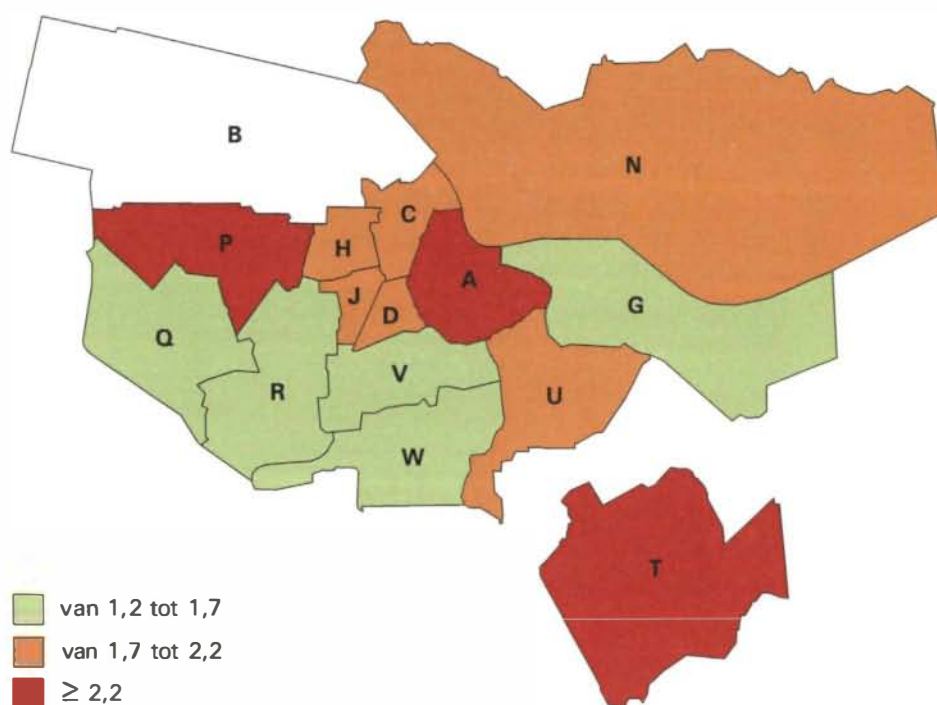
Zo'n 4-5% van de aangiften betreffende diefstal overige voertuigen (waaronder fietsdiefstal) stroomt in bij het OM.

Ook voor dit delict ligt het aantal afgehandelde zaken (446) hoger dan het aantal ingestroomde zaken (408).

2.2 Spreiding over de stadsdelen

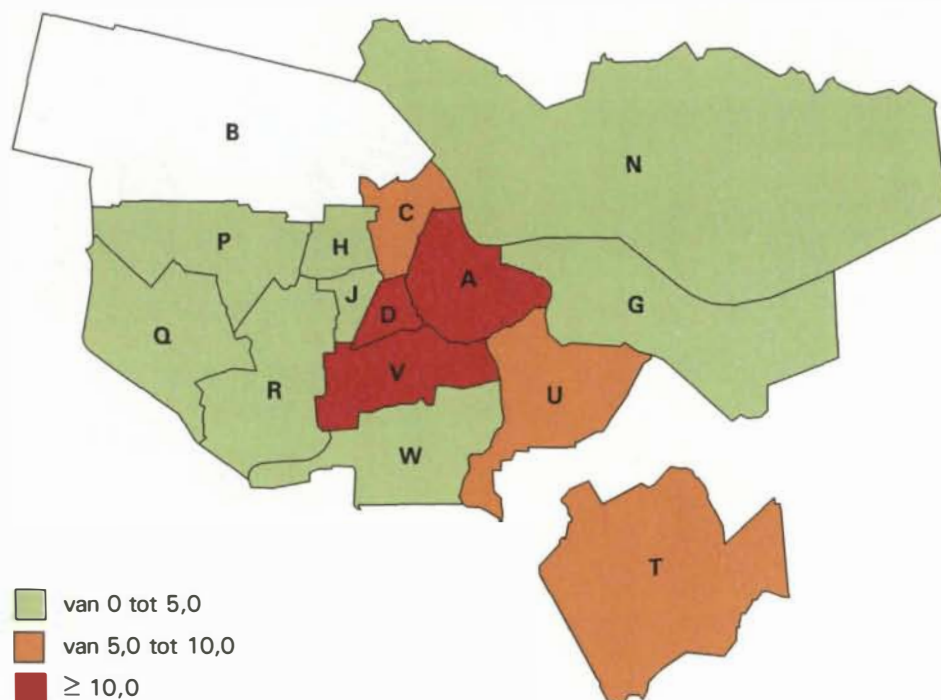
In de figuren 2.6 t/m 2.9 wordt de spreiding over de stadsdelen van het aantal aangiften van respectievelijk inbraak, autodiefstallen, diefstal uit auto en brom(fiets) diefstallen.

Figuur 2.6 Woninginbraak aangiften per 100 woningen in 2001

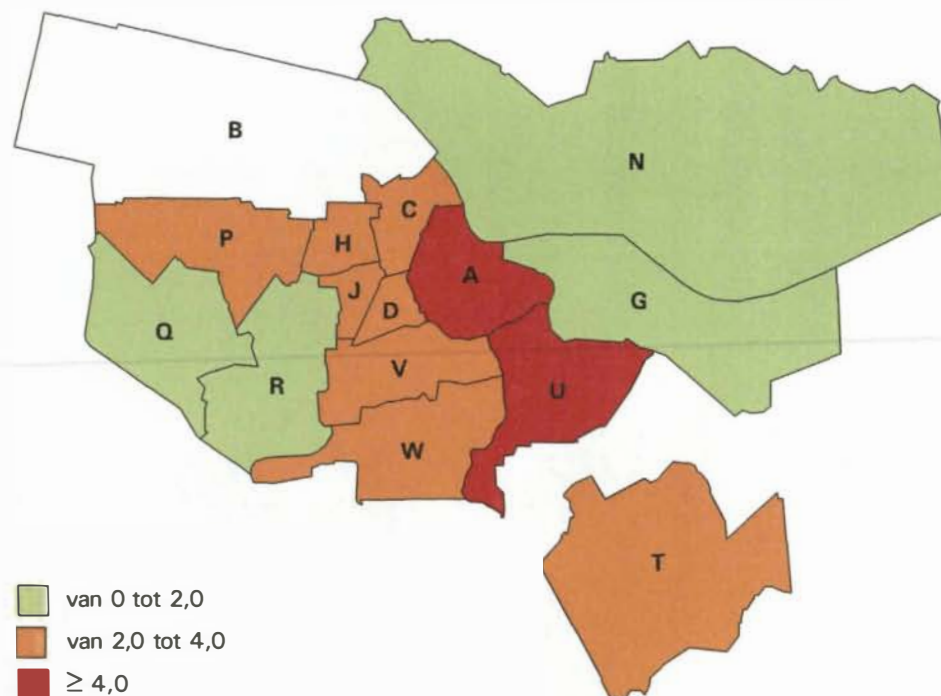

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland

Figuur 2.7 Autodiefstallen aangiften per 100 inwoners in 2001

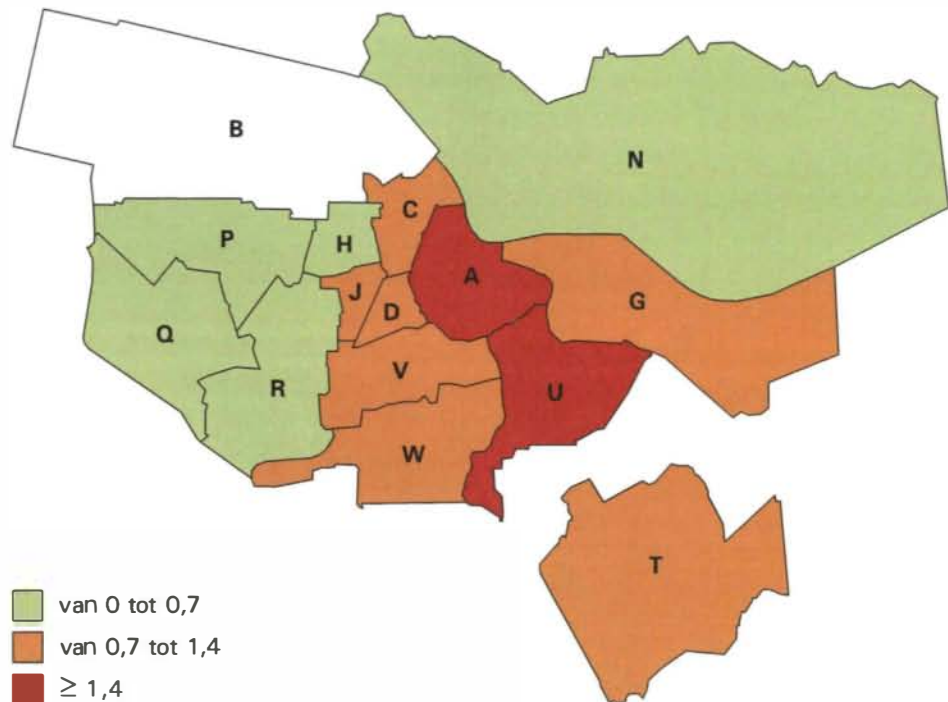

Figuur 2.8 Diefstallen uit auto's aangiften per 100 inwoners in 2001

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland

Figuur 2.9 (Brom-/snor)fietsdiefstallen aangiften per 100 inwoners in 2001

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland

2.3 Conclusies

- Positief is dat zowel het aantal aangiften- als het slachtofferpercentage voor inbraak een daling te zien geven. Het inbraakrisico bleek in 2001 hoog in de Binnenstad, Geuzenveld/Slotermeer en Zuidoost en in Osdorp, Slotervaart/Overtoomse Veld, Oud Zuid, ZuiderAmstel en Zeeburg laag.
- Het aangifteniveau van zakkenrollerij is stabiel gebleven. Het slachtoffer-schap van diefstal van de portemonnee is wel licht gedaald.
- Het aantal aangiften van autodiefstal is gedaald. Het slachtofferpercentage is er echter juist gestegen van 3% naar 3,5% van de bevolking die slachtoffer werd van dit delict. Het aantal aangiften van autodiefstal ligt hoog in de Binnenstad, Noord, Oost-Watergraafsmeer, de Westelijke Tuinsteden en de Baarsjes en laag in Westerpark, Oud West, ZuiderAmstel en Zeeburg.
- Blijkens de bevolkingsenquête is het aantal slachtoffers van diefstal uit auto gestegen, blijkens de aangiftecijfers juist gedaald. In de Binnenstad en Oost-Watergraafsmeer blijkt het aangifteniveau relatief hoog te liggen en in Osdorp, Slotervaart/Overtoomse Veld, Noord en Zeeburg laag.
- Bij (brom)fietsdiefstal zien we hetzelfde patroon als bij autodiefstal en diefstal uit auto's. Een stijging van het slachtofferpercentage en een daling van het aantal aangiften. Verhoudingsgewijs veel aangiften van brom-, snor- en fietsdiefstal worden gedaan in de Binnenstad en Oost-Watergraafsmeer en weinig aangiften in de Westelijke Tuinsteden, Bos en Lommer en Noord.
- De dalende trends in het aantal aangiften versus stijgende trends in de slachtofferpercentages bij autodiefstal, diefstal uit auto's en (brom-) fietsdiefstal zijn slechts gedeeltelijk te verklaren in een afname van de aangif-tebereidheid onder de bevolking.

- Slechts een gering percentage van de aangiften komt binnen als instroom bij het OM; dit ligt bij de onderscheiden vermogensdelicten doorgaans tussen de 1% en 8%. Dit heeft te maken met het ophelderingspercentage: als er geen bekende dader is, is de zaak niet 'rond' en kan deze niet worden doorgestuurd naar het OM.

Het aantal afdoeningen van alle onderscheiden vermogensdelicten is in 2001 gestegen. Dit weerspiegelt een verhoogde inspanning. De instroom is alleen bij autodiefstal en zakkenrollerij duidelijk gestegen.

Voor inbraak, autodiefstal, diefstal uit auto's en fietsdiefstal wordt in 2001 de doelstelling gerealiseerd dat het aantal afgehandelde zaken groter is dan de instroom.

3 Aggressie en geweld

Geweldscriminaliteit is geen term die in het Wetboek van Strafrecht voorkomt. Voor deze rapportage verstaan we onder geweldscriminaliteit: bedreiging met geweld, mishandeling, diefstal met geweld of onder bedreiging van geweld, alle zedendelicten (behalve schennis van de openbare eerbaarheid), openlijke geweldpleging tegen personen, moord en doodslag, overige misdrijven tegen het leven. Daarnaast rekenen we ook straatroof en overvallen (zowel gericht tegen personen als bedrijven) tot de geweldscriminaliteit.

In dit hoofdstuk worden eerst gegevens van politie en OM gepresenteerd over de volgende delicten:

- straatroof;
- overval;
- delicten tegen het leven;
- zedendelicten.

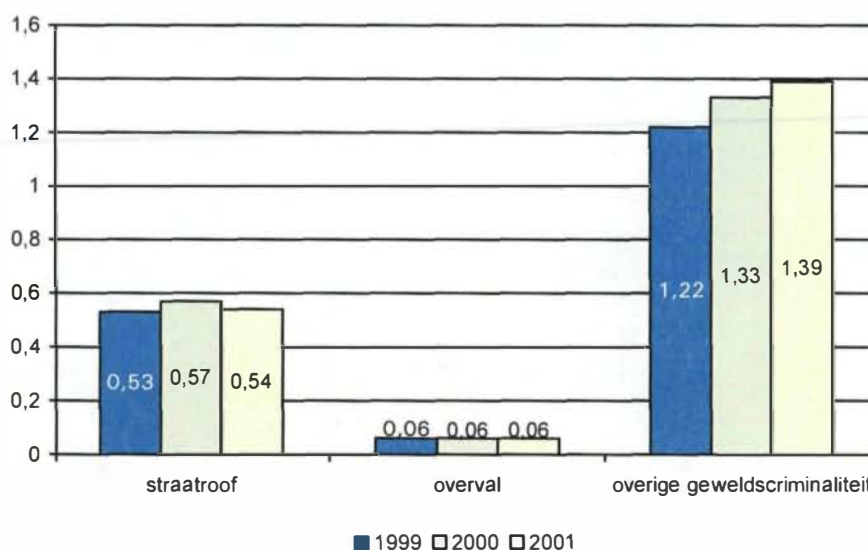
Vervolgens komen gegevens uit de monitor Leefbaarheid en Veiligheid aan de orde. Het betreft:

- slachtofferschap van beroving, bedreiging met geweld en mishandeling;
- slachtofferschap van geweld op straat;
- daderschap van dreigend, onhoffelijk en handtastelijk gedrag.

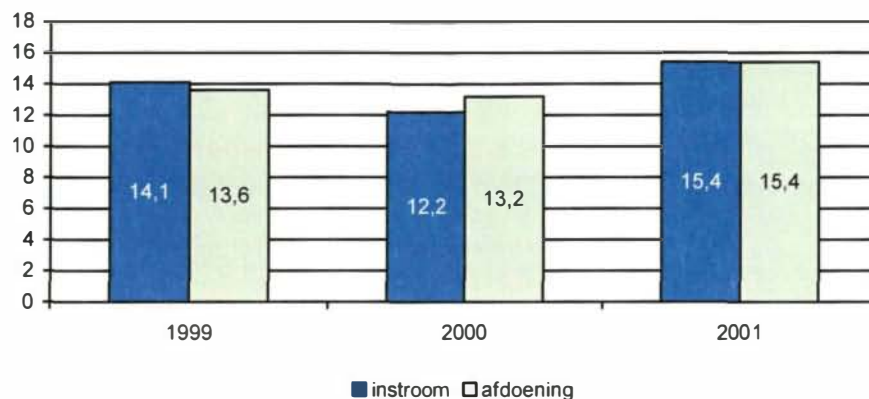
3.1 Omvang en ontwikkeling

Gegevens politie en OM

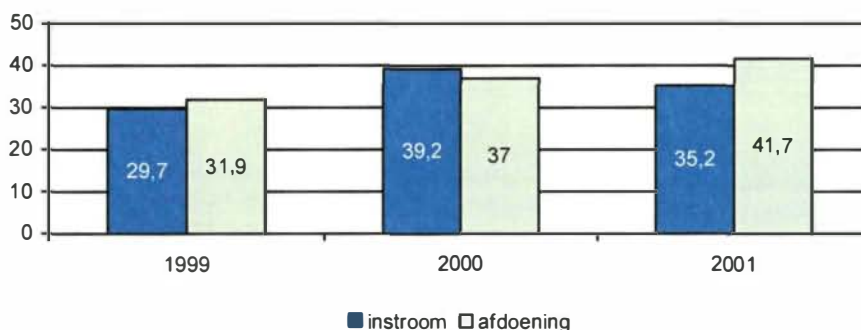
Figuur 3.1a Straatroof, overvallen en overige geweldscriminaliteit (aangiftecijfers per 100 inwoners)

Figuur 3.1b OM-cijfers straatroof (% van het aantal aangiften - incl. tasjesroof)

Figuur 3.1c OM-cijfers overval (% van het aantal aangiften)

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland
Parket Amsterdam

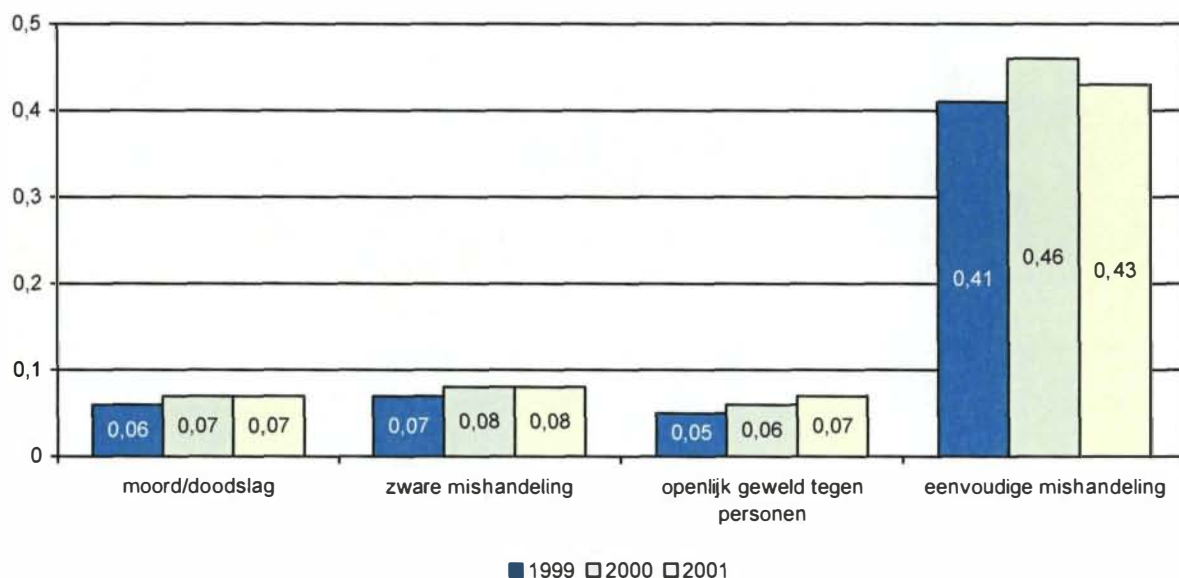
Het aantal aangiften van straatroof en overval is (vrijwel) constant gebleven, dat van de overige geweldscriminaliteit stijgt gestaag. In absolute aantallen uitgedrukt gaat het in 2001 om 3919 aangiften van straatroof en 460 aangiften van overval.

Uit figuur 3.1b en 3.1c kan worden geconcludeerd dat zowel voor straatroof als voor overval geldt dat in 2001 een groter deel van de aangiften bij het OM instroomt en wordt afgehandeld. Dit duidt erop dat daders een grotere kans lopen om gepakt en gestraft te worden.

Voor overval geldt bovendien dat de doelstelling van het OM wordt gerealiseerd: het aantal afgehandelde zaken is in 2001 groter dan de instroom.

In de volgende figuren wordt een uitsplitsing van de categorie 'overige geweldscriminaliteit' weergegeven.

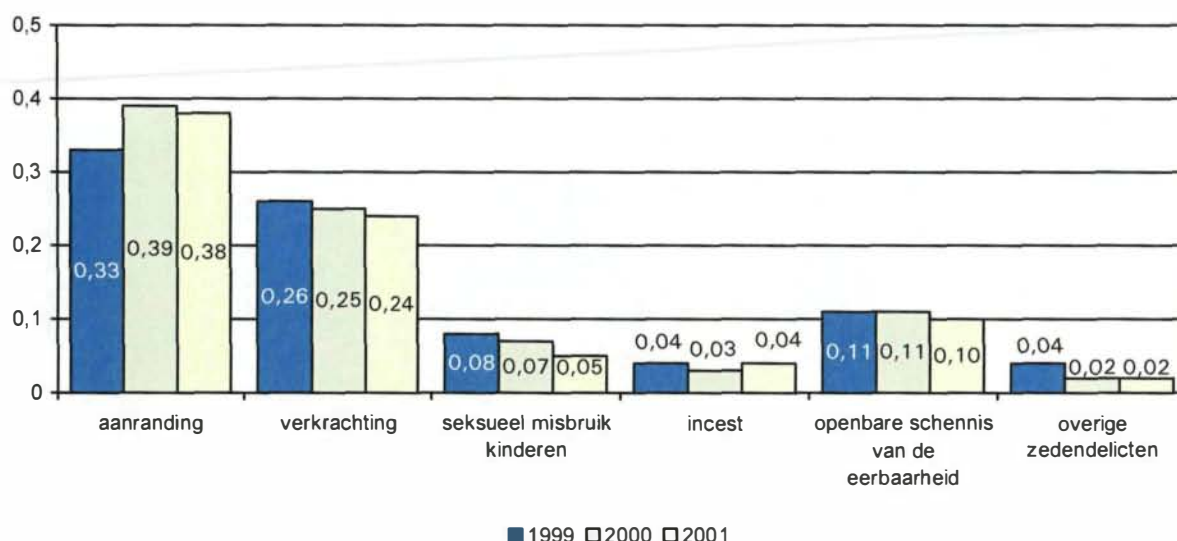
Figuur 3.2a Delicten tegen het leven (aangiftecijfers per 100 inwoners)

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland

Eenvoudige mishandeling maakt net als in de voorgaande jaren het leeuwendeel uit van de zogenaamde levensdelicten; het aantal aangiften per 100 inwoners van dit delict is overigens wel iets gedaald. In absolute aantallen uitgedrukt gaat het in 2001 om 3177 aangiften. De overige delicten in deze categorie kennen een tamelijk constant aangifteniveau per 100 inwoners; alleen openlijk geweld (lees: deelname aan vechtpartijen) is verhoudingsgewijs iets gestegen. In absolute aantallen gesproken gaat het hier om 492 aangiften. Uit de gegevens van het OM (zie bijlage 2) over de levensdelicten blijkt dat in 2001 vooral bij deze delicten het aantal afgehandelde zaken hoger ligt dan het aantal ingestroomde zaken.

Figuur 3.3a Zedendelicten (aangiftecijfers per 1000 inwoners)

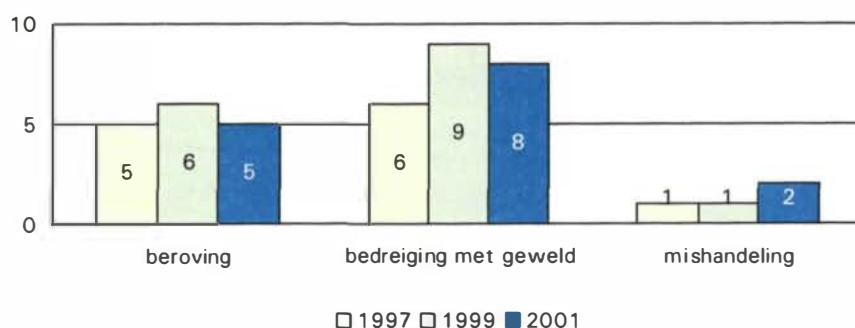
Bron: politie Amsterdam-Amstelland

Omdat de aangiftecijfers met betrekking tot zedendelicten relatief laag zijn, worden ze in bovenstaande figuur 3.3a niet in aantallen per 100 inwoners, maar per 1000 inwoners uitgedrukt. Hoewel dat aantal bij aanranding iets gedaald is, is het nog steeds het meest voorkomende zedendelict. Bij de overige delicten zien we hetzij een daling, hetzij een gelijkblijvend aantal aangiften; alleen bij incest is sprake van een toename.

Ook voor de zedendelicten geldt dat in 2001 het aantal door het OM afgehandelde zaken hoger ligt dan het aantal ingestroomde zaken (zie bijlage 2).

Gegevens monitor Leefbaarheid en Veiligheid

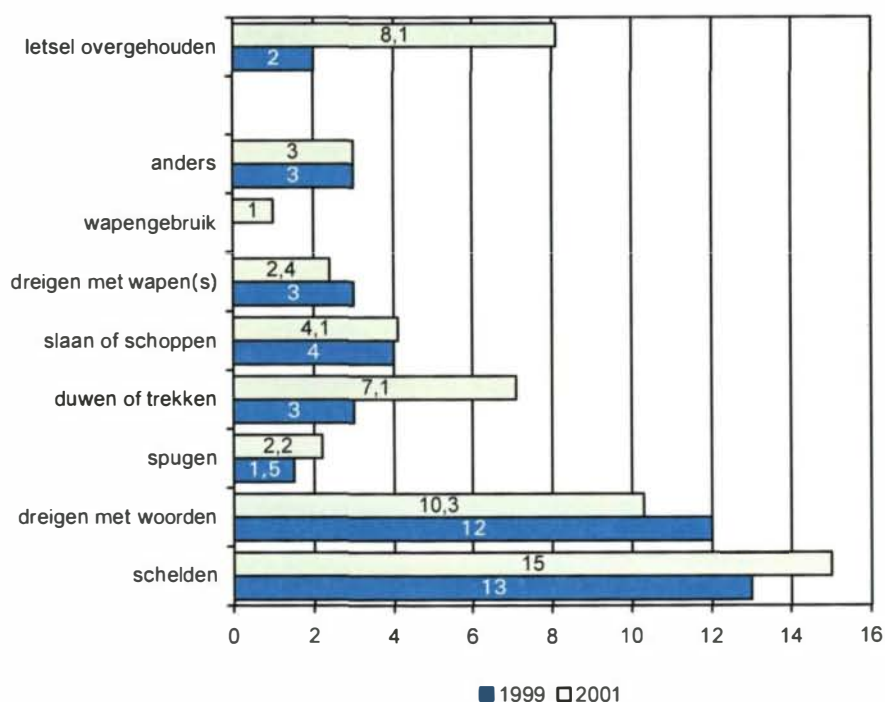
Figuur 3.4 Slachtofferschap geweldscriminaliteit in de eigen buurt (% van de bevolking)

Bron: monitor Leefbaarheid en Veiligheid, Amsterdam

Van beroving en bedreiging in de eigen buurt is het slachtofferschap in 2001 t.o.v. 1999 gedaald, van mishandeling in de eigen buurt gestegen.

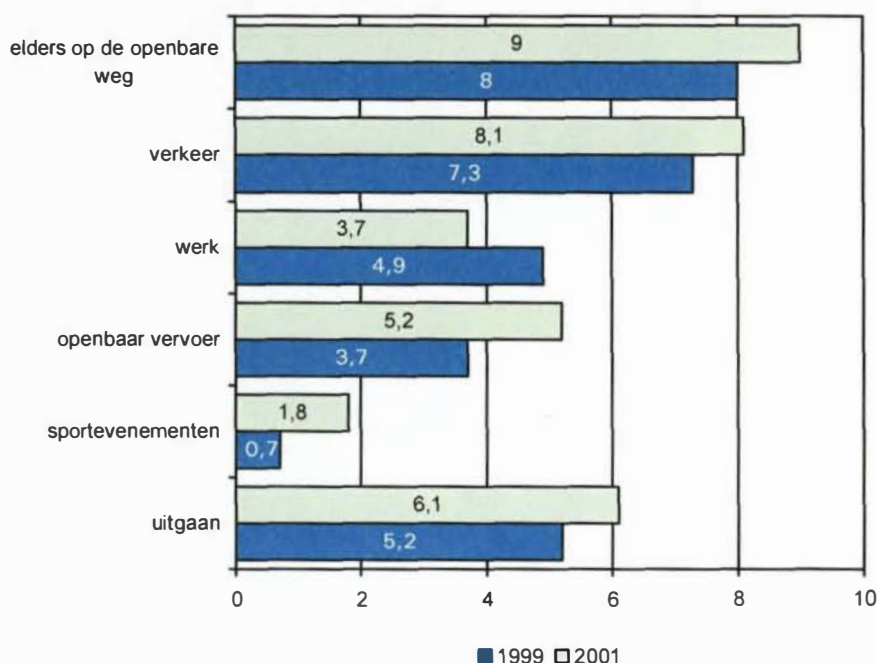
Figuur 3.5 Slachtofferschap agressie en geweld op straat: type geweld (% van de bevolking)

Bron: monitor Leefbaarheid en Veiligheid, Amsterdam

Er blijkt in 2001 minder gedreigd te zijn met woorden dan in 1999. Daarentegen kwamen schelden en vooral duwen en trekken vaker voor in 2001. Het percentage slachtoffers dat iets heeft overgehouden aan hun slachtofferschap is eveneens gegroeid; hier is sprake van een forse toename.

Figuur 3.6 Slachtofferschap agressie en geweld op straat: type geweld naar situatie (% van degenen die zich wel eens in desbetreffende situatie begeven)

Bron: Monitor Leefbaarheid en Veiligheid

De bevindingen betreffende slachtofferschap van geweld op straat ondersteunen in grote lijnen die aangaande slachtofferschap van geweld in de eigen buurt: minder bedreiging, meer mishandeling.

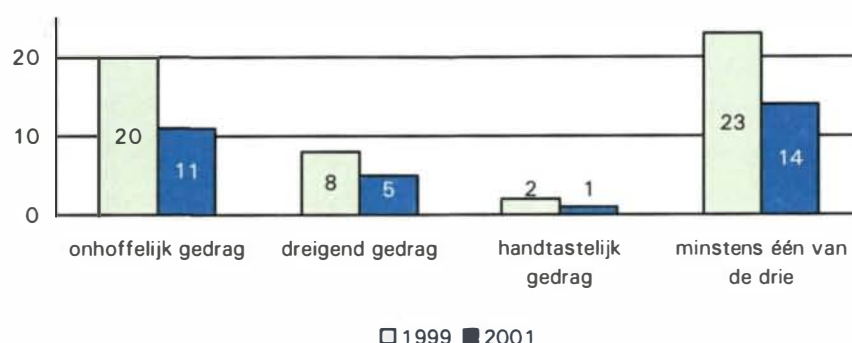
Met uitzondering van agressie op het werk hebben zich volgens de Amsterdamse bevolking bij alle onderscheiden vormen van agressie en geweld op straat stijgingen voorgedaan in het slachtofferschap. De sterkste stijgingen komen voor in het openbaar vervoer en bij sportevenementen.

Daderschap

Respondenten is gevraagd of ze zichzelf het afgelopen jaar wel eens schuldig hebben gemaakt aan dreigend, on hoffelijk of hand tastelijk gedrag.

- Dreigend gedrag.
Het betreft alle dreigementen om hand tastelijk te worden. Dit kan mondeling gebeuren, maar ook door bijvoorbeeld te dreigen met een mes, knuppel of vuisten.
- On hoffelijk gedrag.
Dit gedrag bestaat uit bijvoorbeeld naar het hoofd wijzen, spugen, duwen, trekken, schreeuwen en dergelijke (niet hand tastelijk).
- Hand tastelijk gedrag.
Het gaat hier onder meer om slaan, schoppen en steken.

Figuur 3.7 Daderschap over de afgelopen 12 maanden (% dat zich schuldig maakt aan onhoffelijk/dreigend/ handtastelijk gedrag of minstens één van de drie)

De figuur laat zien dat het daderschap, zowel wat betreft onhoffelijk, dreigend als handtastelijk gedrag ten opzichte van 1999 sterk is afgenomen.

Een zevende deel van de Amsterdammers zegt zich de afgelopen twaalf maanden wel eens schuldig te hebben gemaakt aan één van de drie genoemde gedragingen. Dat is een beduidend kleiner deel van de bevolking dan in 1999.

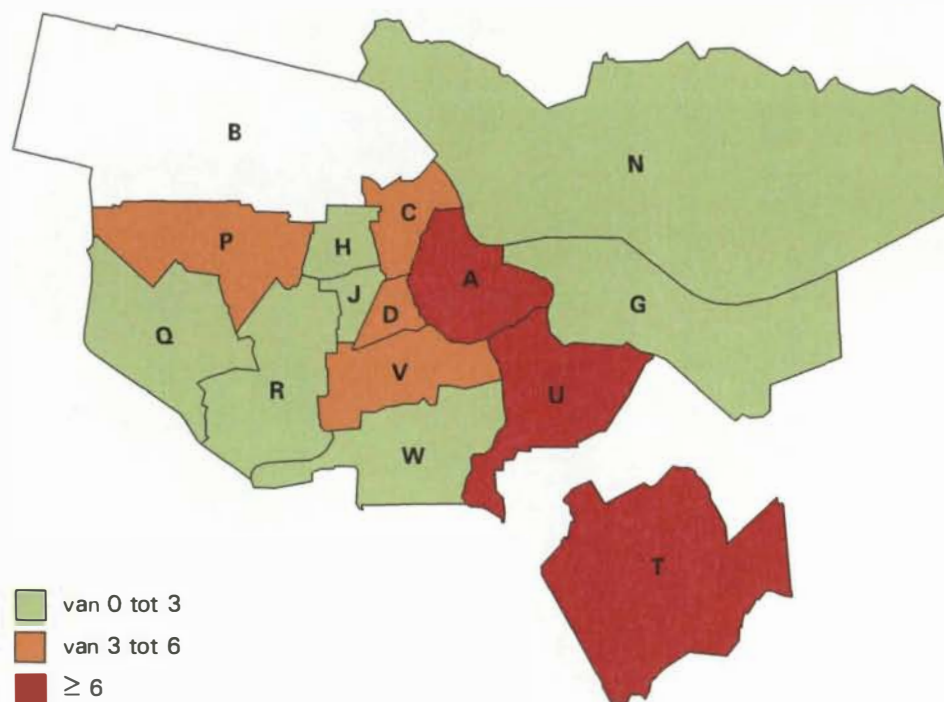
Handtastelijk is slechts 1% van de bevolking geworden, maar de drempel voor onhoffelijk gedrag lag een stuk lager: 11% vertoonde dergelijk gedrag wel eens. Vijf procent van de bevolking heeft iemand anders bedreigd in de afgelopen twaalf maanden. Ook bij al deze vormen van daderschap geldt dat zich duidelijke dalingen hebben voorgedaan ten opzichte van 1999.

Afgezien van de logische verklaring dat het daderschap echt minder geworden is, kan er aan alternatieve verklaring zijn: door alle aandacht voor (zinloos) geweld zou de drempel om toe te geven dat je jezelf schuldig maakt aan dergelijk gedrag wel eens hoger geworden kunnen zijn.

3.2 Spreiding over de stadsdelen

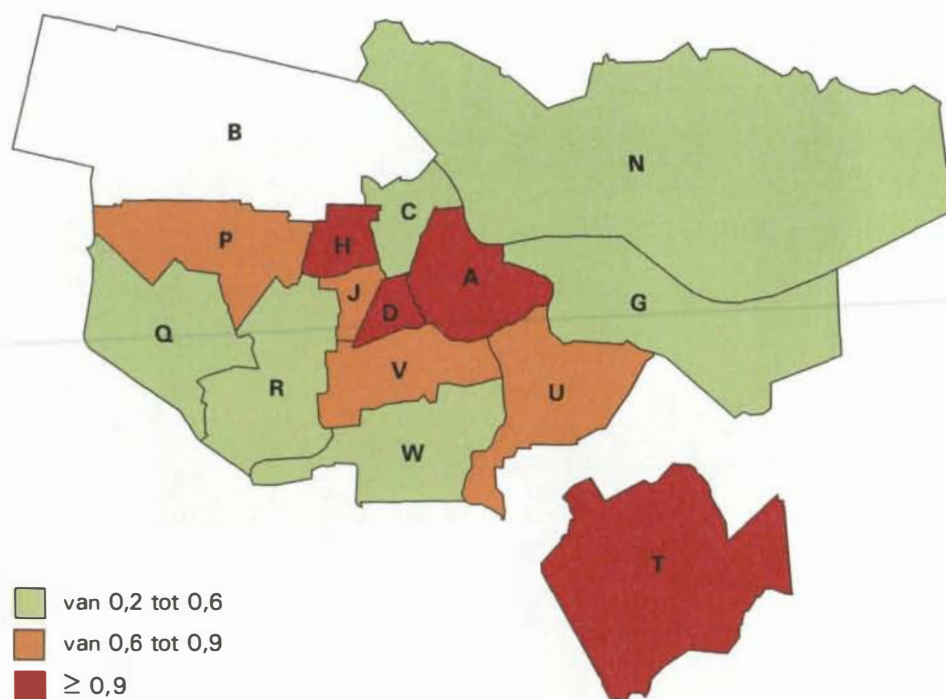
In de volgende kaartjes wordt de spreiding over de stadsdelen van het aantal aangiften van straatroof en overvallen weergegeven. Daarna volgt een kaartje met de spreiding van slachtofferschap van agressie en geweld en ten slotte een kaartje met de spreiding van daderschap van onhoffelijk, dreigend en/of handtastelijk gedrag.

Figuur 3.8 Straatroof aantal aangiften per 100 inwoners en per stadsdeel

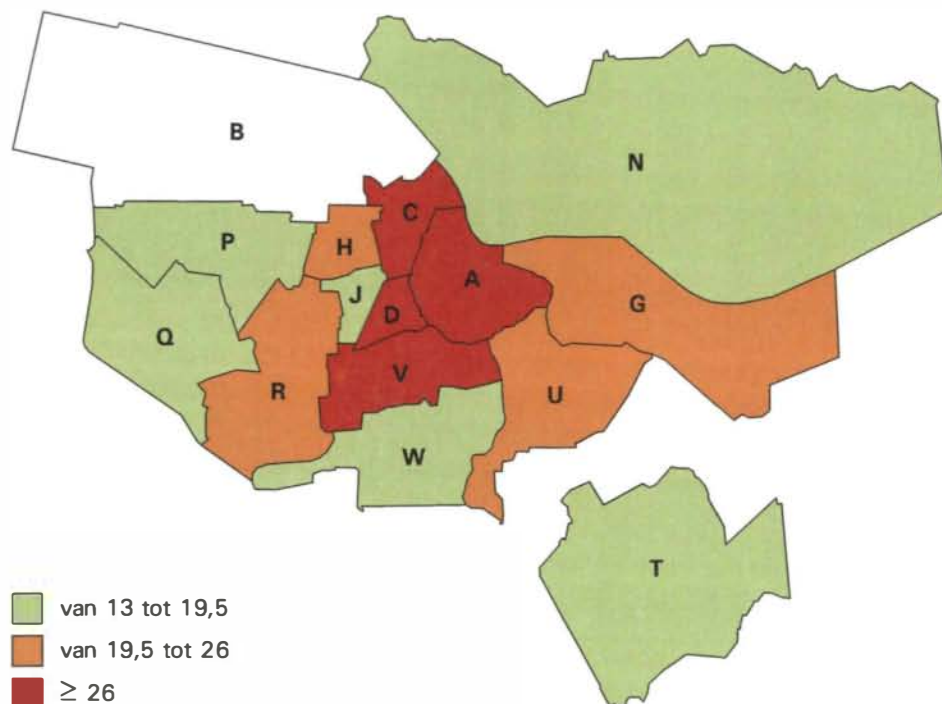
Bron: Politie Amsterdam-Amstelland

Figuur 3.9 Overvallen aantal aangiften per 100 inwoners en per stadsdeel

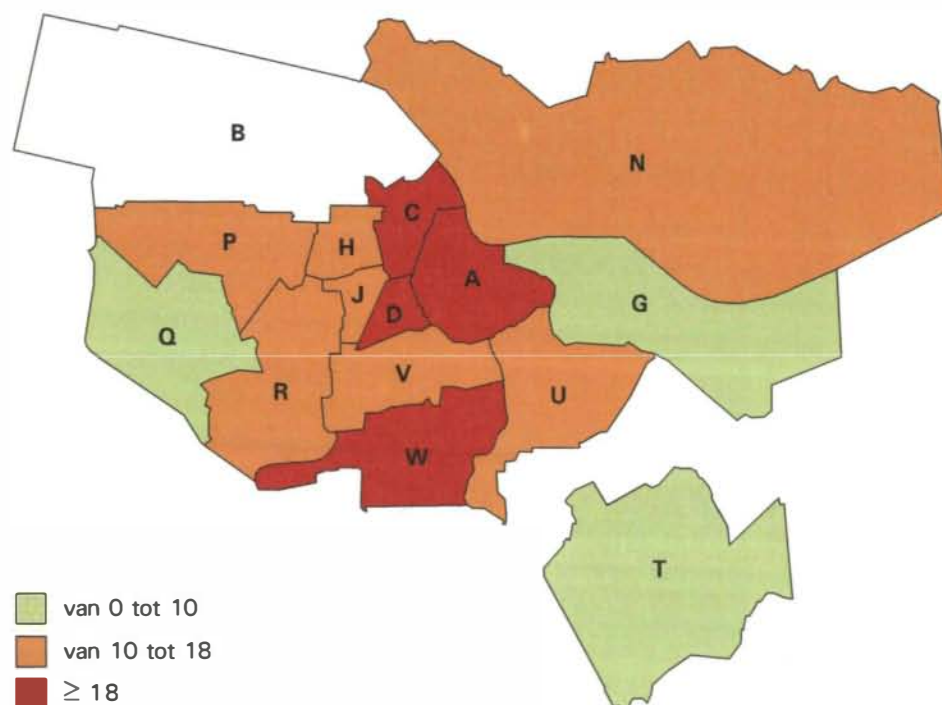
Bron: Politie Amsterdam-Amstelland

Figuur 3.10 Gerapporteerd slachtofferschap agressie en geweld (% per stadsdeel)

Bron: Monitor Leefbaarheid en Veiligheid, Amsterdam

Figuur 3.11 Onhoffelijk, dreigend en/of handtastelijk gedrag (% per stadsdeel; percentage respondenten dat zegt zich schuldig te maken aan minstens 1 van de 3 gedragingen)

Bron: Monitor Leefbaarheid en Veiligheid, Amsterdam

3.3 Conclusies

- Het niveau van straatroof en overval is volgens de politiecijfers vrijwel constant gebleven sinds 1999. Uit de GSB-monitor blijkt dat het slachtofferpercentage in 2001 net als in 1997 op 5% ligt. Dit is een daling t.o.v. 1999, toen het slachtofferpercentage voor beroving op 6% lag. In de Binnenstad, Oost-Watergraafsmeer en Zuidoost worden veel aangiften van straatroof gedaan en in de Binnenstad, Bos en Lommer, Oud-West en Zuidoost veel aangiften van overval. In Osdorp, Slotervaart/Overtoomse Veld, de Baarsjes, ZuiderAmstel, Zeeburg en Noord worden zowel van straatroof als van overval weinig aangiften gedaan. Opvallend is dat in Bos en Lommer (met veel aangiften van overval), weinig aangiften van straatroof worden gedaan.
- Het aantal aangiften van levensdelicten kent een vrijwel constant aangifteniveau. Nader uitgesplitst blijkt dat openlijk geweld tegen personen (vechten in groepen) in 2001 iets is gestegen. Het aantal aangiften van eenvoudige mishandeling is iets gedaald. Een vergelijkbaar patroon zien we bij de aangiftecijfers voor zedendelicten: gelijkblijvende of licht dalende tendensen met uitzondering van incest, dat iets is gestegen. Aanranding blijft het meest voorkomende zedendelict.
- Uit de monitor Leefbaarheid en Veiligheid blijkt dat de inwoners van Amsterdam in 2001 wat minder vaak slachtoffer worden van bedreiging maar wat vaker van mishandeling. Opvallend is dat het slachtofferschap van agressie en geweld het sterkst is gestegen in het openbaar vervoer en bij sportevenementen.
Het slachtofferpercentage van agressie en geweld ligt hoog onder bewoners van de Binnenstad, Westerpark, Oud-West en Oud-Zuid. In deze stadsdelen zijn de meeste uitgaansgelegenheden te vinden. Het slachtofferpercentage ligt laag in Geuzenveld/Slotermeer, Osdorp, de Baarsjes, ZuiderAmstel en Amsterdam-Noord.
- Het zich zelf schuldig maken aan (kortweg aangeduid als *daderschap* van) zowel onhoffelijk, dreigend als handtastelijk gedrag onder de bevolking is flink gedaald. Een mogelijke verklaring is dat het beleid een positief effect heeft. Het kan echter ook betekenen dat het door alle aandacht voor geweldscriminaliteit maatschappelijk minder wenselijk is geworden om toe te geven dat je zelf wel eens geweld pleegt. Het gerapporteerde daderschap van deze gedragingen is hoog in de Binnenstad, Westerpark, Oud-West en ZuiderAmstel en laag in Osdorp en Zeeburg.
- Uit het beeld dat de OM-cijfers weergeven, blijkt een vergrote inspanning: het aantal afhandelingen betreffende straatroof is fors gestegen, het aantal afhandelingen betreffende overval eveneens, het aantal afdoeningen betreffende de levensdelicten mishandeling en openlijke geweldpleging is gestegen en het aantal afdoeningen van zedenzaken is licht gestegen, terwijl dat van pedoseksuele zaken zelfs zeer fors is toegenomen.
- Doel van het beleidsprogramma "Aanpak Agressie en geweld" was voor 2001 stabilisatie van het peil van geweld. Voor geweldsdelicten met een vermogenscomponent, dat wil zeggen straatroof en overval is deze doelstelling gerealiseerd. Afgaande op de politiegegevens kan hetzelfde worden gezegd voor de meeste andere geweldsdelicten, waaronder de zware geweldsdelicten en zedendelicten (met uitzondering van incest). De (lichte) stijging van het aantal aangiften van openlijk geweld tegen personen (vechtpartijen) in combinatie met een stijging van de slachtofferpercentages voor mishandeling en agressie en geweld op straat duidt er echter op dat de doelstelling van stabilisatie van het "alledaagse" geweld op straat (nog) niet gerealiseerd wordt.

4 Jeugdcriminaliteit

In dit hoofdstuk worden gegevens gepresenteerd van de politie en bureau Halt over strafbare feiten die door jongeren zijn gepleegd. Hierbij moet worden bedacht dat deze cijfers geen goed inzicht geven in de feitelijke omvang van de criminaliteit die door jeugd wordt gepleegd, maar vooral een afspiegeling vormen van de inspanningen van de politie, gericht op de opsporing van jeugdige daders.

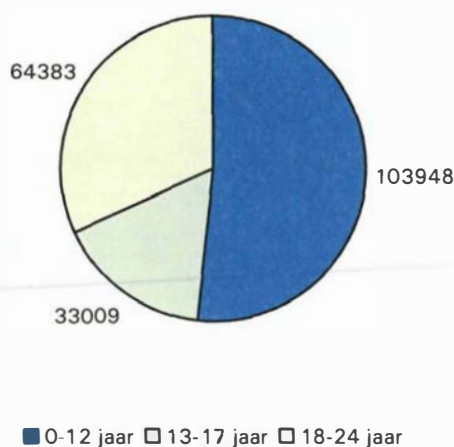
In dit hoofdstuk worden drie leeftijdscategorieën onderscheiden:

- de jeugd onder 12 jaar, die niet onder het jeugdstrafrecht vallen;
- de 12 tot en met 17 jarigen, die onder het jeugdstrafrecht vallen;
- de 18 tot en met 24 jarigen, die onder het gewone strafrecht vallen.

4.1 Omvang en ontwikkeling

Amsterdam telde op 1 januari 2001 201.340 jongeren van 0 tot en met 24 jaar. Zij vormden 27%, dus ruim een kwart van de totale Amsterdamse bevolking, net als de voorgaande twee jaar. Onderstaand wordt de leeftijdsverdeling weergegeven.

Figuur 4.1 Verdeling Amsterdamse jongeren naar leeftijd (Per 1/1/2001)

Bron: O + S, 2002

Twaalfminners

De twaalfminners maakten in 2001 iets meer dan de helft (52%) van het totaal aantal jongeren uit. De kleinste leeftijdsgroep werd gevormd door de 13-18 jarigen (16%), terwijl de 18-24 jarigen eenderde (32%) van de jongeren uitmaakten.

Tabel 4.1a Twaalfminners die in aanraking zijn gekomen met de politie

	1998	2000	2001
Twaalfminners aantal aanhoudingen	247	216	221

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland

Twaalfminners vallen niet onder het jeugdstrafrecht en kunnen daarom niet geverbaliseerd worden, maar wel aangehouden. Het aantal aangehouden twaalfminners (hier gelijk aan het aantal zaken) is stabiel gebleven sinds 2000. Uitgedrukt in percentages gaat het aantal twaalfminners dat in aanraking komt met de politie in 1998, 2000 en 2001 telkens om 0,002% van het totaal aantal twaalfminners; feitelijk een gering aandeel. Ter vergelijking: in de groep 12-24 jarigen wordt ruim 3% van het totaal aantal 12-24 jarigen geverbaliseerd.

In de OM-cijfers kunnen twaalfminners, omdat ze niet onder het strafrecht vallen, per definitie niet voorkomen.

Tabel 4.2 Delicten gepleegd door aangehouden twaalfminners in 2000 (in %)

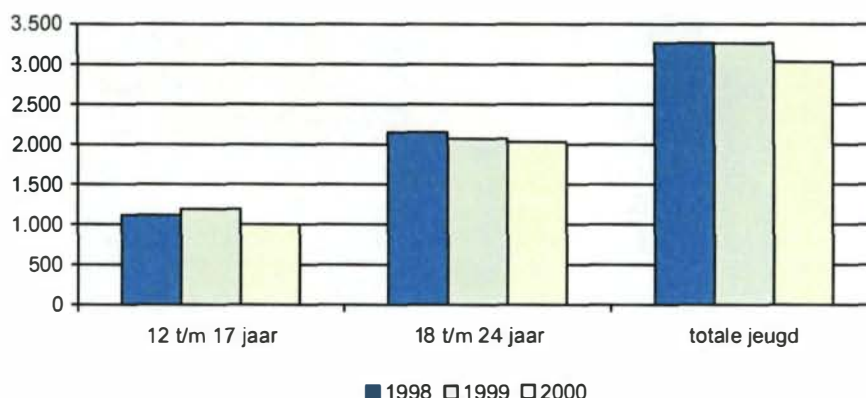
Delicten	1998	2000	2001
Straatroof	2	4	5
Overig geweld	5	5	4
Integriteit woning	2	0	3
Integriteit kantoor/bedrijf	1	1	1
Diefstal uit/vanaf auto	0	3	0
Zakkenrollerij	2	3	3
Diefstal overige voertuigen	2	4	10
Winkeldiefstal	50	57	37
Overige diefstallen	7	3	7
Overige vermogensdelicten	0	1	0
Overige misdrijven	14	4	12
Overig overtredingen (o.a. verkeer)	13	15	19
Totaal	100	100	100

Bron: politie Amsterdam-Amstelland

De bulk van de delicten die gepleegd worden door twaalfminners betreft winkeldiefstallen. In 1998 en 2000 maakte dit delict (ruim) de helft uit van het totaal aantal gepleegde delicten. Daar is verandering in gekomen: een daling van maar liefst 20% brengt het aandeel winkeldiefstallen op 37% van het totaal aantal gepleegde delicten. Daar staat een aanzienlijke stijging tegenover van het percentage diefstallen van overige voertuigen (hoofdzakelijk brom-/snor-fietsen), van het percentage overige diefstallen en van overige misdrijven.

Geverbaliseerde 12-17 jarigen en 18-24 jarigen

Figuur 4.2 Geverbaliseerde Amsterdamse jongeren (aantallen jongeren die in Amsterdam wonen en aangehouden zijn)

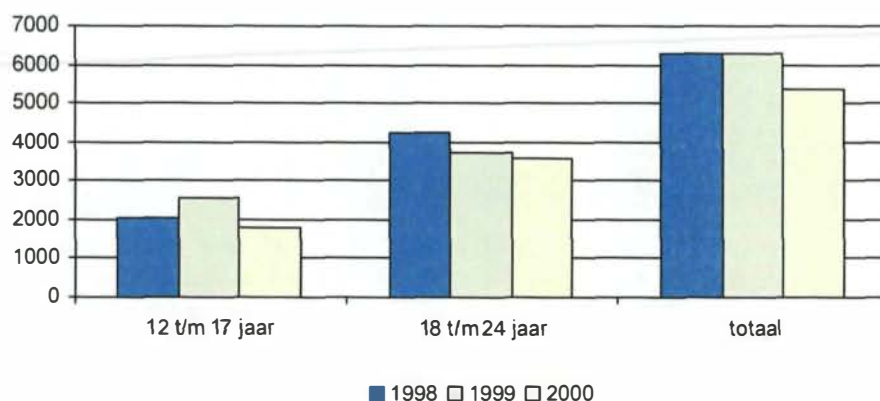
Bron: HKS-analyse DSP

In 2000 werd 3,1% van het totaal aantal jongeren geverbaliseerd; in 1998 ging het nog om 3,4%. Per leeftijdsgroep kijkend, gaat het om 3,1% 12-17 jarigen (in 1998 nog 3,5%) en om eveneens 3,1% 18-24 jarigen (was in 1998 3,4%).

Zowel bij de hele groep jongeren als bij beide leeftijdscategorieën zien we een daling. De daling blijkt verhoudingsgewijs iets groter bij de groep 12 t/m 17-jarigen.

Voor deze en volgende tabellen waarvan de gegevens uit de DSP-bewerking van HKS afkomstig zijn, geldt dat die slechts tot en met 2000 geleverd kunnen worden. Een bewerking van het jaar 2001 is nog niet beschikbaar

Figuur 4.3a Ter kennis van de politie gekomen delicten, gepleegd door Amsterdamse jongeren (absolute aantallen)

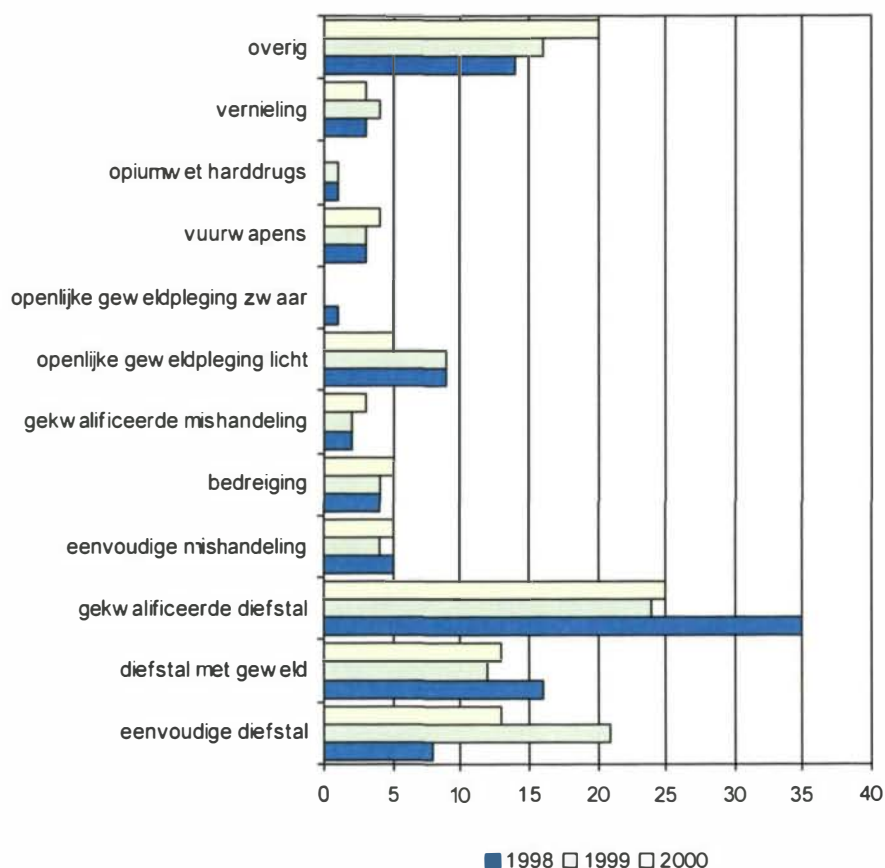

Bron: HKS-analyse DSP

We zien dat het aantal criminele feiten waarvan Amsterdamse jongeren verdacht worden in 2000 gedaald is ten opzichte van 1999. Het betreft een daling van 14% (5373 delicten in 2000 tegen 6274 in het jaar ervoor). Daarmee zit het totaal aantal zelfs onder het niveau van 1996.

Gepleege delicten

Figuur 4.3b Ter kennis van de politie gekomen delicten, gepleegd door geverbaliseerde Amsterdamse jongeren van 12 t/m 17 jaar (% van het totaal aantal delicten)

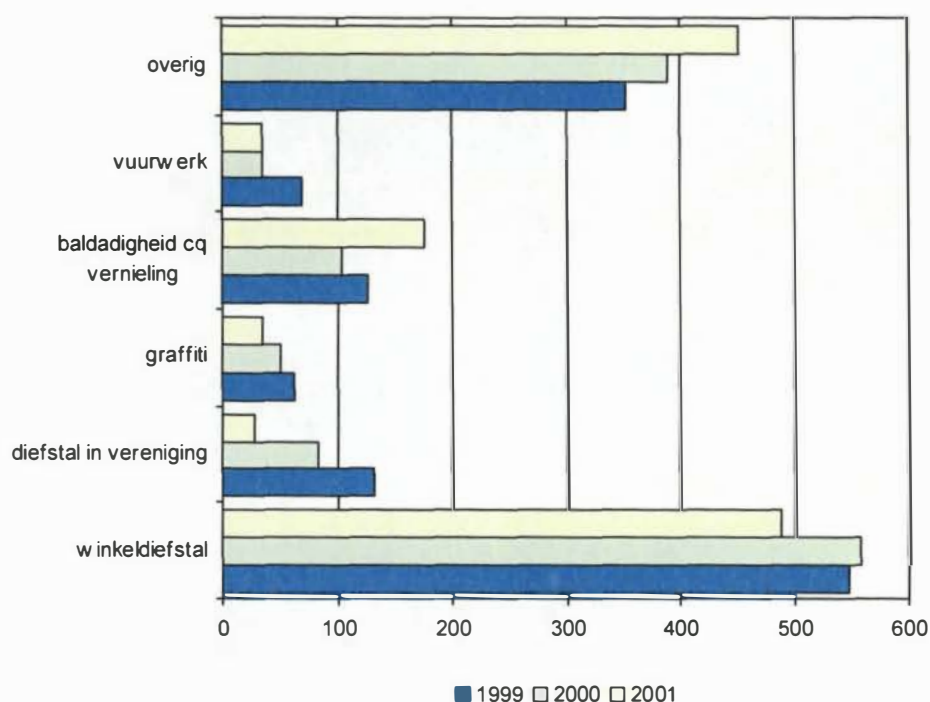
Bron: HKS-analyse DSP

Bij de groep 12-17 jarigen was in 2000 –net als in voorgaande jaren- gekwalficeerde diefstal (lees: inbraak) het delict waarvoor de meeste verdachten werden aangehouden. Diefstal met geweld, eenvoudige diefstal en eenvoudige mishandeling (lees: vechten) komen met afstand op de tweede tot en met vierde plaats. Voor zware openlijke geweldpleging en harddrugs-delicten zijn in deze groep naar verhouding de minste verdachten aangehouden.

Ten opzichte van eerdere jaren is het aantal verdachten van lichte openlijke geweldpleging en eenvoudige diefstal vrijwel gehalveerd. Daartegenover zijn er voor de meeste andere delicten in 2000 ten opzichte van 1999 lichte stijgingen te constateren. Hiertoe behoren ook ernstige delicten, te weten: vuurwapendelicten, gekwalficeerde mishandeling, gekwalficeerde diefstal en diefstal met geweld.

Tot slot valt op dat de overig-categorie weer flink gegroeid is, namelijk tot een vijfde van de gepleegde delicten. Kennelijk plegen de 12 t/m 17 jarigen steeds vaker delicten die niet onder het door ons gehanteerde stramien vallen. Een andere mogelijkheid is dat de politie om welke reden dan ook delicten vaker als 'overig' is gaan registreren.

Figuur 4.4 Aantallen afdoeningen door bureau Halt Amsterdam in 1999-2001
uitgesplitst naar delict

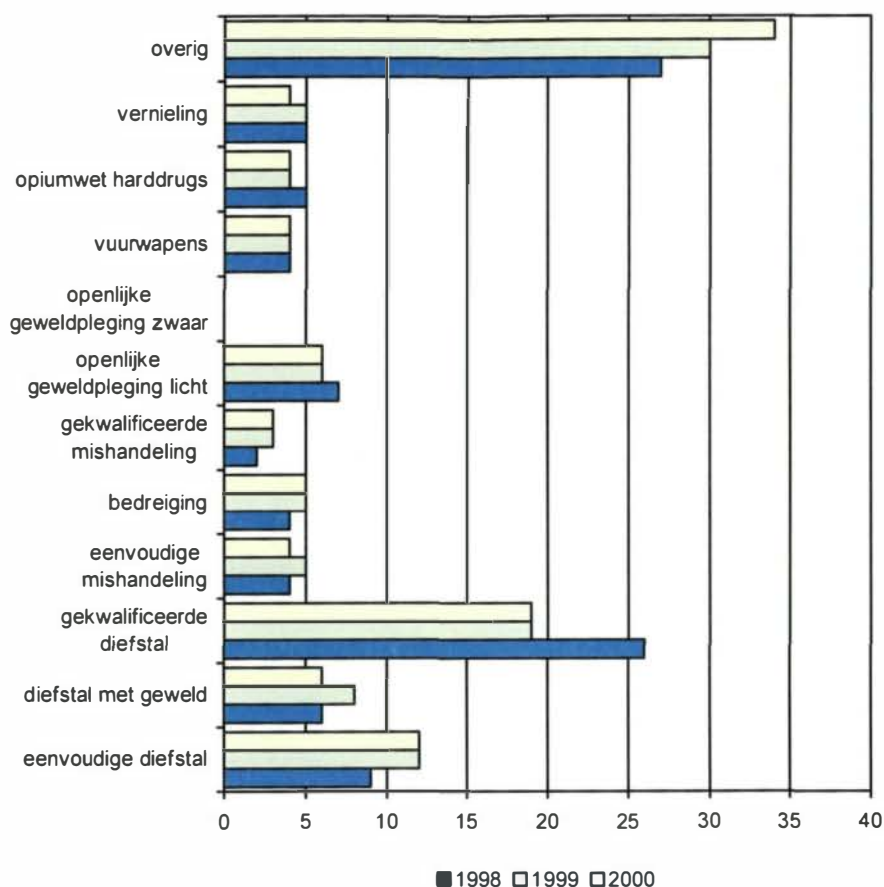

Bron: Halt, Amsterdam

In 2001 is het totaal aantal Halt-afdoeningen met 1214 stuks vrijwel op het niveau van 2000 gebleven (toen waren er 1221 afdoeningen). Van dit totaal ging het in 84 gevallen om een STOP-reactie voor twaalfminners. Deze gegevens hebben overigens niet alleen betrekking op jeugdige daders uit Amsterdam, maar ook op jeugdige daders uit randgemeenten.

Er is sprake van dalingen bij winkeldiefstallen, diefstal in vereniging en graffiti. Het aantal Halt-afdoeningen inzake baldadigheid/vernieling is daarentegen flink gestegen. De categorie 'overig' bestaat in 2001 voor bijna de helft uit diefstal (die niet in vereniging is gepleegd).

Figuur 4.5 Delicten gepleegd door geverbaliseerde Amsterdamse jongeren 18-24 jaar (% van het totaal aantal delicten)

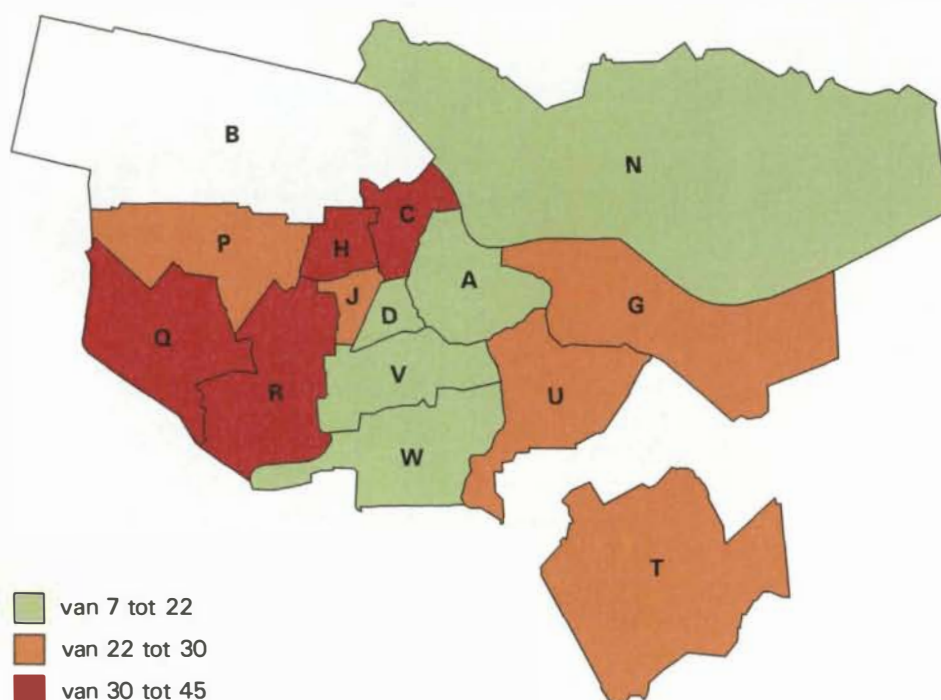
Bron: HKS-analyse DSP

Bij de groep 18 tot en met 24 jarigen valt op dat de aantallen van de onderscheiden delicten waarvan de 18-24 jarigen worden verdacht vrijwel op hetzelfde peil gebleven is. Ook hier valt echter de forse categorie 'overig' op, die nu gegroeid is tot 33%. Nader onderzoek zou moeten uitwijzen om welke delicten het gaat.

4.2 Spreiding over de stadsdelen

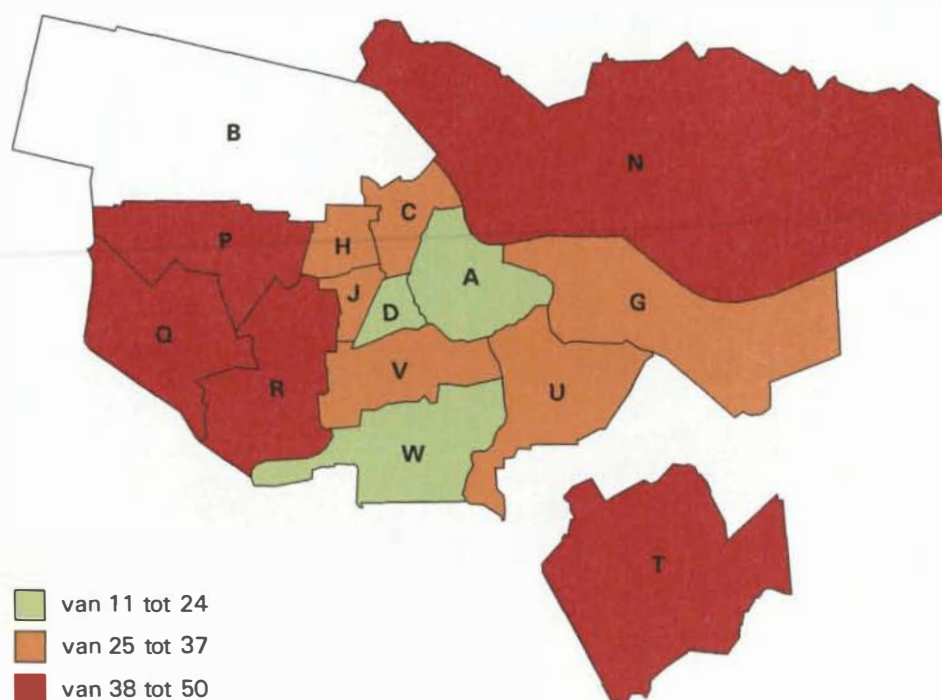
In de volgende twee kaartjes wordt de spreiding van geverbaliseerde jongeren (met onderscheid in 12 t/m 17 jarigen en 18 t/m 24 jarigen) over de stadsdelen weergegeven.

Figuur 4.6 Geverbaliseerde jongeren van 12 t/m 17 jaar per 1000 jongeren en per stadsdeel

Bron: HKS-analyse DSP

Figuur 4.7 Geverbaliseerde jongeren van 18 t/m 24 jaar per 1000 jongeren van 18 t/m 24 jaar en per stadsdeel

Bron: HKS-analyse DSP

4.3 Conclusies

Het beleidsprogramma Jeugd & Veiligheid is een nieuwe fase ingegaan met als belangrijkste wijziging dat het initiatief en de sturing gedecentraliseerd zijn. Uit de in dit hoofdstuk gepresenteerde gegevens kunnen de volgende conclusies worden getrokken.

- De groep twaalfminners die in aanraking komen met de politie blijkt gering van omvang: 0,002% van het totaal aantal twaalfminners in de stad. Ter vergelijking: bij de groep 12-24 jarigen gaat het om ruim 3% van het totaal aantal jongeren in deze leeftijdsklasse.
- Aangiftecijfers van 2001 waren nog niet beschikbaar voor de groep 12-24 jarigen. Het aantal geverbaliseerde jongeren is van 1999 op 2000 licht gedaald, evenals het aantal delicten dat door jongeren gepleegd is. De groep 12-17 jarigen wordt voornamelijk aangehouden wegens verdenking van inbraak, beroving, eenvoudige diefstal en lichte openlijke geweldpleging (vechten). Bij deze leeftijdsgroep waren in 2000 bij veel delicten lichte stijgingen (waaronder voor een viertal zwaardere delicttypen) en bij lichte openlijke geweldpleging en eenvoudige diefstallen sterke dalingen waarneembaar.
Dit in tegenstelling tot de groep 18-24 jarigen, waarvoor de verdeling van processen verbaal over de verschillende delicten overwegend hetzelfde gebleven is. Ook deze groep wordt hoofdzakelijk geverbaliseerd wegens verdenking van inbraak, eenvoudige diefstal, lichte openlijke geweldpleging en beroving.
- Naar verhouding veel jongeren van 12 t/m 17 jaar werden geverbaliseerd in de stadsdelen Osdorp, Slotervaart/Overtoomse Veld, Bos en Lommer en Westerpark. Naar verhouding weinig 12-17 jarigen werden geverbaliseerd in de Binnenstad, Oud-West, Oud-Zuid en ZuiderAmstel.
Voor de 18 t/m 24 jarigen werden in Noord, Osdorp, Slotervaart/-Overtoomse Veld, Geuzenveld/Slotermeer en Zuidoost veel processen verbaal opgemaakt en in de Binnenstad, Oud-West en ZuiderAmstel weinig.
- Bij bovenstaande constatering blijft dezelfde kanttekening gelden, die in de vorige VRA ook is gemaakt: deze gegevens zeggen weinig over de feitelijke omvang en ontwikkeling van jeugdcriminaliteit. Het aantal geverbaliseerde jongeren wordt immers in sterke mate bepaald door de mate van aandacht van de politie voor jeugdige daders.
Het is op grond van deze gegevens dan ook in feite niet mogelijk om uitspraken te doen over de effectiviteit van het beleidsprogramma jeugd en veiligheid. De dalingen in het aantal geverbaliseerde jongeren lijken er op te duiden dat het beleid vruchten afwerpt.
Hierover kan echter alleen zekerheid worden verkregen als ook onderzoek onder jongeren zelf wordt gedaan waarbij gevraagd wordt naar door hen gepleegde criminaliteit.
- Het aantal zaken dat door Halt is afgehandeld, is vrijwel constant gebleven en ligt in 2001 op 1214.

5 Drugsoverlast

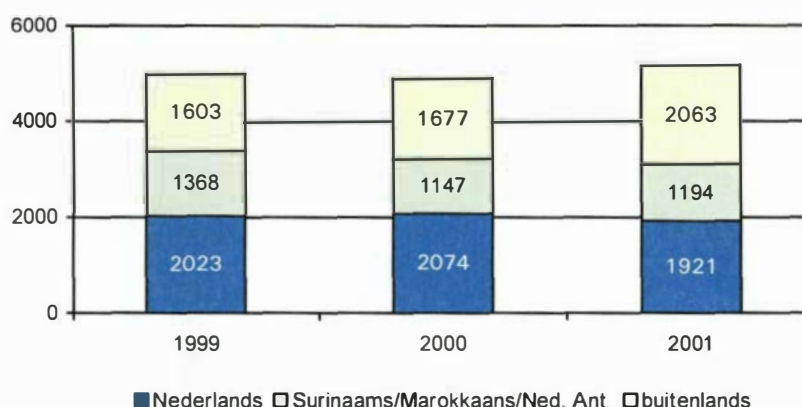
In dit hoofdstuk worden gegevens gepresenteerd over:

- aantal verslaafden en hun gezondheidstoestand;
- overlast die bewoners ondervinden;
- door OM behandelde zaken inzake softdrugs en harddrugs.

5.1 Omvang en ontwikkeling

Gegevens verslaafden

Figuur 5.1 Schatting totaal aantal opiaatverslaafden (absolute aantallen)

Bron: GG & GD, drugsafdeling

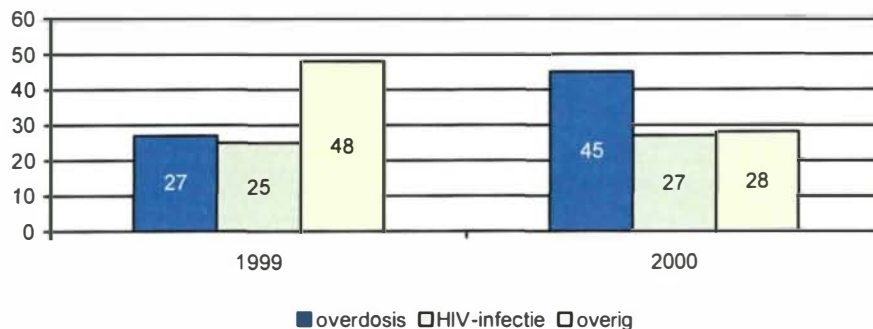
Het totaal aantal opiaatverslaafden bedroeg in 2001 naar schatting van de GG&GD 5.178; in 2000 was dit nog 4.898 en in 1999 4.994. Er is dus sprake van een toename met 6%. Met name het aandeel verslaafden van buitenlandse herkomst is fors toegenomen in vergelijking met 2000 en 1999. Het aandeel verslaafden van Nederlandse afkomst is juist gedaald, het aandeel verslaafden van Surinaamse, Marokkaanse of Ned. Antilliaanse herkomst licht gestegen.

De gemiddelde leeftijd van deze laatste subgroep in de vrijwillige behandeling is 45,6 jaar; die van de Nederlandse subgroep 40,6 jaar. In de vorige VRA werd nog gewag gemaakt van een gemiddelde leeftijd van 39 jaar; de toen al geconstateerde leeftijdsstijging heeft zich dus voortgezet.

De GG&GD behandelde in 2001 in totaal 2992 patiënten, hetzij met methadon, palfium of heroïne. In de diverse maatschappelijke opvanginstituten zijn 258 drugsverslaafden opgenomen en behandeld.

De sterftcijfers voor 2001 waren nog niet bekend. De totale sterfte onder drugsgebruikers is aanzienlijk gedaald van 1999 op 2000: van 100 naar 69 gevallen.

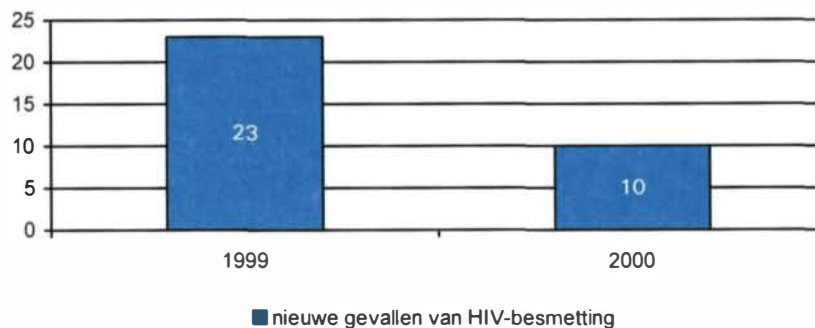
Figuur 5.2 Sterfte onder drugsgebruikers naar doodsoorzaak (in %)

Bron: GG & GD, drugsafdeling

Opvallend is dat het percentage drugsgebruikers dat is overleden als gevolg van een overdosis fors is toegenomen ten opzichte van 1999. Het percentage dat overleed ten gevolge van een HIV-infectie is ongeveer gelijk gebleven, het percentage dat in de categorie 'overig' valt flink gedaald.

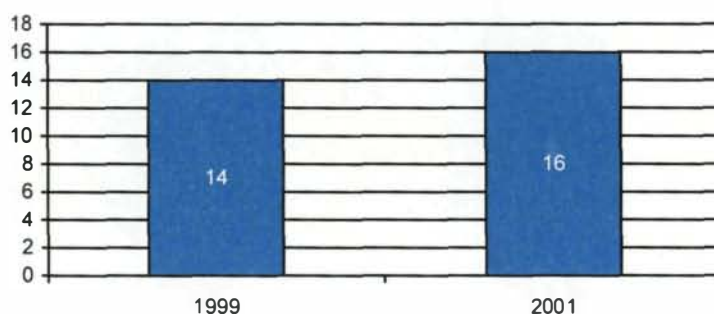
Figuur 5.3 Nieuwe gevallen van HIV-besmetting onder drugsverslaafden (absolute aantallen)

Bron: GG & GD drugsafdeling

Nam in 1999 het aantal gevallen van HIV-besmetting onder drugsgebruikers toe met 23, in 2000 nam dit aantal met slechts 10 toe tot 869. Per 31 december 2000 was van 419 van hen bekend dat zij inmiddels zijn overleden. De cijfers over 2001 waren nog niet bekend.

Figuur 5.4 Percentage van de bevolking dat vaak drugsoverlast ondervindt

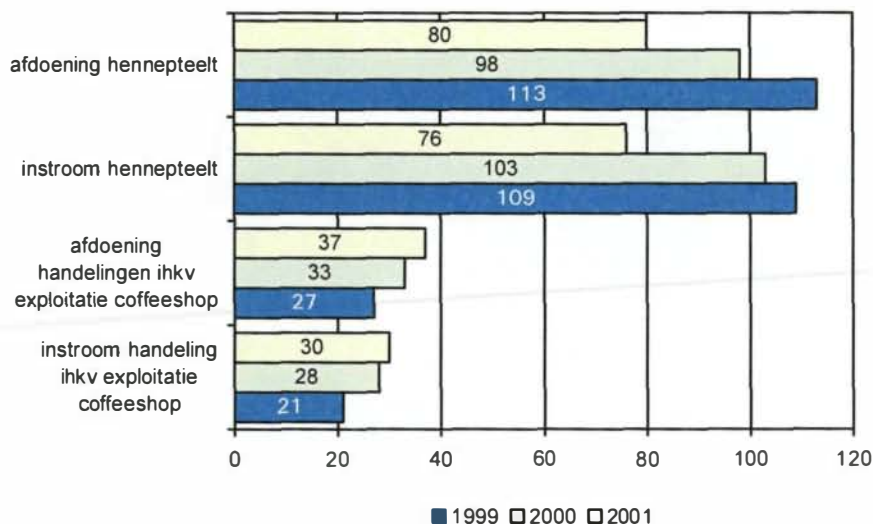

Bron: monitor Leefbaarheid en Veiligheid, Amsterdam

Het percentage Amsterdammers dat drugsoverlast zegt te ondervinden, is licht gestegen. Dit kan betekenen dat de overlast werkelijk is toegenomen, maar ook dat de tolerantie van de bevolking voor drugsgerelateerde overlast is afgenomen: men stoort zich er sneller aan.

Gegevens OM inzake soft drugs en hard drugs

Figuur 5.5 OM-cijfers soft drugs

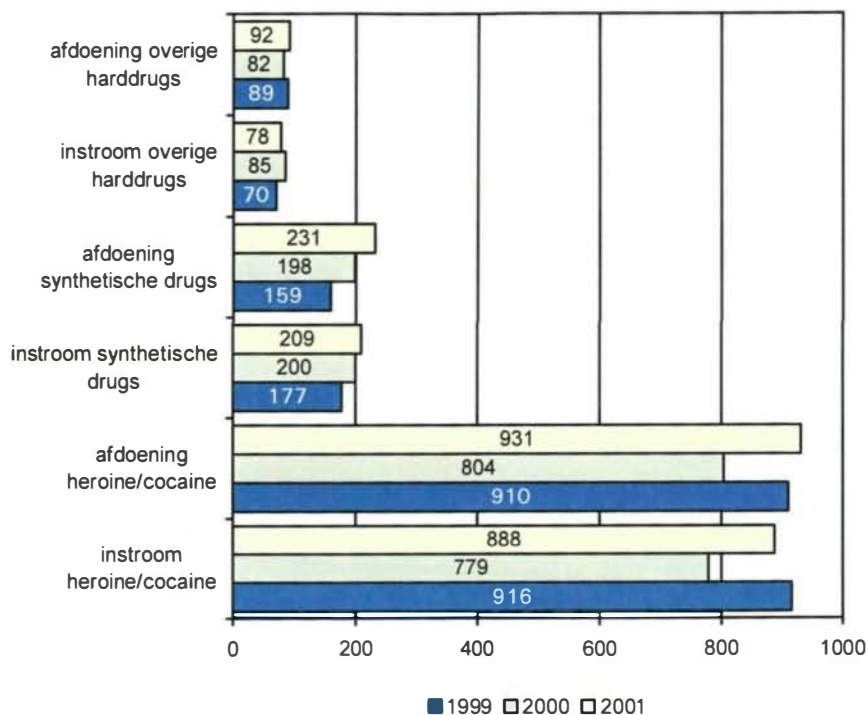

Bron: Parket Amsterdam

Softdrugs zaken blijken in meerderheid over het kweken van cannabisplanten te gaan. De instroom van dit type zaken is drastisch afgenomen; de instroom van zaken rondom het exploiteren van een coffeeshop is daarentegen iets groter geworden.

In 2001 is conform de doelstelling van het OM het aantal afgehandelde zaken groter dan de instroom.

Figuur 5.6 OM-cijfers hard drugs

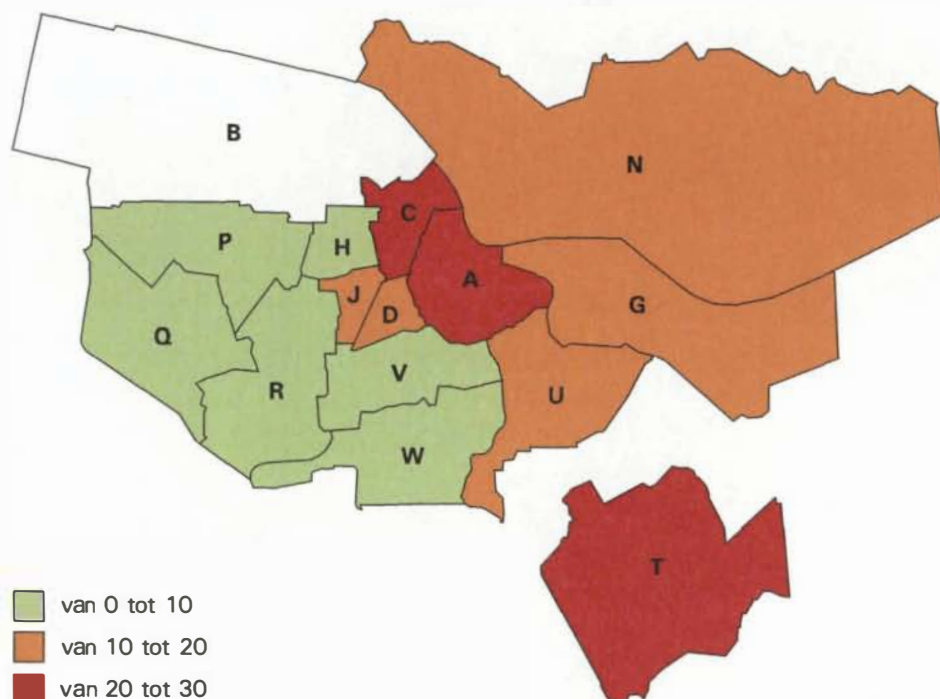
Bron: Parket Amsterdam

Het leeuwendeel van de harddrugszaken bij het OM blijkt heroïne en cocaïne te betreffen. Zowel instroom als afdoeningen van dit type zaken is gestegen ten opzichte van 2000 en bevindt zich nu ongeveer weer op het niveau van 1999. De instroom van het aantal zaken betreffende synthetische drugs is licht toegenomen.

Voorts blijkt dat ook hier het aantal afdoeningen in 2001 hoger ligt dan het aantal ingestroomde zaken. In 1999 was dit (met uitzondering van zaken die harddrugs betroffen) nog omgekeerd.

5.2 Spreiding over de stadsdelen

Figuur 5.7 Drugsoverlast

Bron: GSB-monitor, Amsterdam

5.3 Conclusies

- Ten aanzien van softdrugs lijkt het gevoerde beleid (nog steeds) goed te voldoen.
Een punt van zorg blijft het ontbreken van coffeeshops in Zuidoost.
- Wat betreft harddrugs wordt met behulp van diverse, al dan niet projectmatige initiatieven getracht een dekkend beleid te voeren. Een aantal daarvan is zo recent (Amazone Actie Centruns, Support, OVV, Top tien verslaafde vrouwen), dat er nog geen conclusies mogelijk zijn omtrent de effectiviteit ervan. Van andere maatregelen, zoals het instellen van noodgebieden, het sluiten van openbare inrichtingen waar drugs verhandeld wordt, is inmiddels duidelijk dat ze succesvol zijn.
- De hulpverlening aan verslaafden is effectief: uit cijfers van de GG&GD over 2000 (2001 was nog niet beschikbaar) blijkt dat de sterfte onder drugsgebruikers is gedaald en het aantal nieuwe gevallen van HIV-besmetting onder drugsverslaafden gering is en lager ligt dan in 1999.
- Een punt van zorg is de stijging van het aantal opiaatverslaafden van buitenlandse herkomst. Mede gelet op het ervaringsfeit dat drugsverslaafden veel delicten plegen, zal dit probleem (meer) aandacht moeten krijgen.
- 14-dagen bevelen blijken vrijwel uitsluitend in de Binnenstad te worden uitgevaardigd; ten opzichte van 2000 is het aantal aldaar uitgevaardigde bevelen verdubbeld. In district 7 lijkt weinig behoefte te zijn aan dit instrument.
- Het percentage van de bevolking dat drugsgerelateerde overlast zegt te ondervinden, is licht toegenomen. Deze toename kan duiden op een afgenomen tolerantie, maar kan ook mede worden verklaard door de toename van het aantal hard drugs gebruikers van buitenlandse herkomst. De ge-

rapporteerde overlast is relatief groot in de stadsdelen Westerpark, Zuidoost en de Binnenstad en in de Westelijke tuinsteden, Bos en Lommer, Oud-Zuid en ZuiderAmstel relatief gering.

- De instroom van softdrugzaken bij het OM is sterk gedaald, net als het aantal afdoeningen. Instroom en aantal afdoeningen van harddrugs-zaken zijn juist gestegen.

6 Verkeersveiligheid

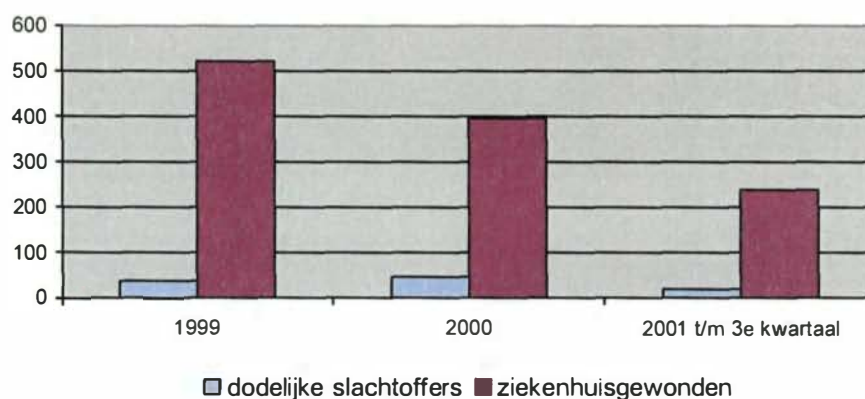
In dit hoofdstuk worden eerst gegevens over het aantal verkeersdoden en in het ziekenhuis behandelde gewonden gepresenteerd.

Vervolgens wordt een overzicht gegeven van een aantal veel voorkomende verkeersdelicten.

6.1 Omvang en ontwikkeling

Verkeersdoden en in het ziekenhuis behandelde gewonden

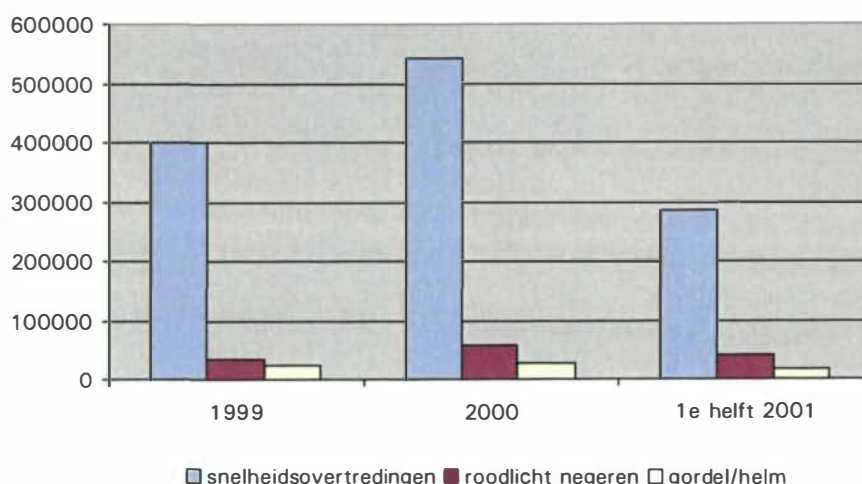
Figuur 6.1 Aantallen verkeersdoden en in het ziekenhuis behandelde gewonden

Bron: Kennis- en informatiecentrum DVP, Amsterdam

Het aantal in het ziekenhuis behandelde gewonden is tussen 1999 en 2000 sterk gedaald, namelijk van 522 naar 396; in de eerste drie kwartalen van 2001 zijn 238 gewonden geregistreerd, wat wijst op een doorzettende daling. Het aantal dodelijke slachtoffers is tussen 1999 en 2000 gestegen, namelijk van 37 naar 46. In de eerste drie kwartalen van 2001 zijn 19 verkeersdoden te betreuren geweest; ook dit lijkt op een daling te wijzen. Voor 2001 was de doelstelling: maximaal 542 in het ziekenhuis behandelde gewonden en 33 verkeersdoden. Als de lijn van de eerste drie kwartalen van 2001 wordt doorgetrokken naar heel 2001, zou het aantal in het ziekenhuis behandelde gewonden dus flink onder het maximum blijven en het aantal doden ook onder het gestelde maximum zitten. Uitgaande van de cijfers over de eerste drie kwartalen van 2001 lijkt de gewenste dalende trend aanwezig.

Figuur 6.2 Instroom Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) voor enkele veel voorkomende verkeersdelicten (GRAS-delicten), regio Amsterdam-Amstelland

Bron: CJIB

De veel voorkomende verkeersdelicten in figuur 6.2 worden aangeduid als GRAS-delicten. Ter indicatie is het aantal zaken dat bij het CJIB binnenkomt, weergegeven. Zoals te zien is in de figuur betreffen veruit de meeste GRAS-zaken snelheidsovertredingen. Er vanuit gaande dat het aantal zaken voor 2001 ongeveer twee keer zo hoog ligt als in de eerste helft van dat jaar, zal de stijgende lijn zich voortzetten.

De doelstelling om 160.000 bekeuringen te realiseren in 2001 was in de eerste drie kwartalen van het jaar al ruimschoots gehaald.

Snelheid

Aangezien er geen snelheidsmeetnet is in Amsterdam-Amstelland zijn er maar weinig gegevens bekend over snelheidsovertredingen. In de periode 1 januari tot 1 oktober 2000 zijn er 377 controles gehouden, waarbij gemiddeld 17% van het aantal passanten te hard bleek te rijden. Dat is dus 7% boven de toekomstige norm.

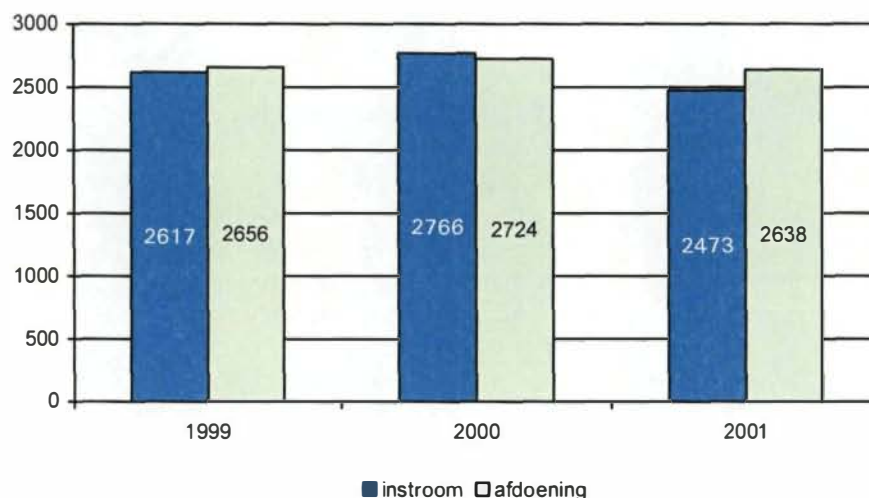
Roodlicht

Als norm zal worden gesteld dat maximaal 10% van de bestuurders het rode licht negeert. Op zeven locaties zijn door het Team Verkeerstoezicht van de Dienst Stadstoezicht tellingen gehouden. Hierbij werden tussen 7 uur en 17 uur een gemiddeld overtredingspercentage van 13% vastgesteld. Dit zal dus 3% omlaag moeten.

Alcohol

De norm komt te liggen op maximaal 4% bestuurders, die onder invloed van alcohol rijden. Uit een landelijk rapport is bekend dat in de regio Amsterdam-Amstelland in weekendnachten het alcoholgebruik in 1999 op 7,0% lag en in 2000 op 6,8%. Hier moet dus in de komende periode 2,8% af.

Figuur 6.3 OM-cijfers rijden onder invloed

Bron: Parket Amsterdam

De instroom van het aantal zaken betreffende rijden onder invloed is in 2001 sterk gedaald. Het aantal afdoeningen is ook gedaald, maar minder sterk dan de instroom.

Gordel

Over het nakomen van de gordeldraagplicht zijn gegevens bekend uit 1996 en 2000 op een beperkt aantal locaties.

Tabel 6.1 Naleving gordeldraagplicht (draagpercentage)

	1996	2000
Prins Bernhardplein	64	65
Pres. Kennedylaan	71	50
Stadhouderskade	51	55
Legmeerdijk	65	63
Gemiddeld	63	58

Over het dragen van de helm is alleen landelijke informatie beschikbaar. Uit een landelijk onderzoek van de SWOV bleek dat 7,5% van de bestuurders en 30% van de passagiers geen helm droeg.

Aangezien de norm komt te liggen op 90% dragers van helm en gordel, zal hier een flinke inspanning geleverd moeten worden.

6.2 Conclusies

- Het beleid dat tot dusver op het gebied van verkeersveiligheid wordt gevoerd, heeft er toe geleid dat het aantal verkeersslachtoffers vermindert. Op grond van 238 in het ziekenhuis behandelde gewonden en 19 verkeersdoden in de eerste drie kwartalen van 2001 mag zonder meer worden aangenomen dat de doelstelling "niet meer dan 542 in het ziekenhuis behandelde gewonden en 33 verkeersdoden" gerealiseerd wordt.

- Om landelijk afgesproken doelstellingen te kunnen halen in 2010, is in 2001 een veelomvattende operatie voorbereid, die vooral van infrastructuurele aard zal zijn en die zich hoofdzakelijk op het hoofdnet auto richt. In het kader hiervan zullen de komende jaren vooral doorgaande routes (gebiedsontsluitingswegen) en gevaarlijke kruispunten anders worden ingericht. De zogenaamde GRAS-delicten staan hierbij centraal: alle inspanningen moeten resulteren in het halen van de normen voor dit type delicten. Als normen voor 2010 zullen vermoedelijk worden vastgesteld dat 90% van de bestuurders zich houdt aan de draagplicht voor de gordel, de plicht te stoppen voor het rode licht en aan de maximum snelheid, dat 90% van de helmplichtigen de helm draagt en dat 96% van de gecontroleerde bestuurders niet onder invloed van alcohol rijdt. Een verkenning vooraf leert dat volgens de beschikbare informatie (die niet recent of specifiek genoeg is) nog geen enkele norm gehaald lijkt te worden. Met name ten aanzien van de draagplicht voor gordel en helm zal veel inspanning nodig zijn.

DEEL 2 Veiligheidsbeleid in beeld

1 Leefbaarheid en veiligheidsgevoelens

Aan het realiseren van leefbaarheid wordt bij de gemeente onder meer invulling gegeven door middel van het Grote Stedenbeleid, waarvan inmiddels de tweede fase in uitvoering is. In het kader van dit beleid heeft de gemeente het programma '*Amsterdam complete stad*' opgesteld, met actiepunten die betrekking hebben op leefbaarheid en onveiligheidsgevoelens:

- ontwikkeling van veiligheidssteunpunten, gecombineerd met de inzet van buurtregisseurs van de politie en uitbreiding van de Justitie in de Buurtkantoren;
- bestrijding van overlast door extreem problematische personen;
- vereenvoudiging van de slachtofferzorg.

De gebiedsgebonden politiezorg (buurtregie) van de politie is een belangrijk instrument bij het verwezenlijken van dit beleid. Doel is het verbeteren van de (wijk)veiligheid en leefbaarheid in de regio door eigen activiteiten van de buurtregisseurs en door samenwerking en afstemming met externe partners. Doelstelling voor 2001 is dat:

- elke buurt een buurtregisseur krijgt;
- alle buurtregisseurs eind 2001 in opleiding zijn;
- er een aantoonbare verbetering is in veiligheid en leefbaarheid en in de waardering van de politie.

Natuurlijk dragen de medewerkers Toezicht en Veiligheid van de Dienst Stadstoezicht ook bij aan het verhogen van de leefbaarheid en veiligheidsgevoelens. De informatie over deze functionarissen is te vinden in hoofdstuk 3 (Agressie en geweld).

Buurtregisseurs en veiligheidssteunpunten

Individuele politiemensen krijgen sinds een aantal jaren een specifieke buurt als vast werkgebied. Zij worden de 'buurtregisseur' voor veiligheids- en leefbaarheidsvraagstukken. Door hun jarenlange aanwezigheid in de buurt leren zij de problemen en verbeteringsmogelijkheden goed kennen en garanderen ze continuïteit in de veiligheidszorg. Omgekeerd raken de buurtbewoners vertrouwd met 'hun' politiemans of -vrouw. De buurtregisseur houdt toezicht op verstoringen in de buurt en treedt in een vroeg stadium op tegen kleine criminaliteit en overlast. Hij of zij biedt een helpende hand bij huiselijke ruzies en burenruzies en leidt potentiële conflicten tussen groepen in de buurt in goede banen. In 2001 moeten in Amsterdam 185 buurtregisseurs functioneren. Dit is gelukt: per 31/12/'01 waren er 186. Het uiteindelijke streefgetal is 220.

De buurtregisseurs opereren primair vanuit het wijkteam. In de zogenaamde veiligheidssteunpunten vindt onderlinge afstemming plaats van de werkzaamheden van buurtregisseur, toezichthouders en wijkbeheerders. Bewoners kunnen er terecht met vragen, meldingen en tips over veiligheid en leefbaarheid. Doel van deze laagdrempelige wijkvoorziening is het stimuleren van een veilige en goed onderhouden woon-, werk- en leefomgeving. Het is de bedoeling om in 2002 80 veiligheidssteunpunten te laten functioneren, met name in de naoorlogse wijken, de westelijke tuinsteden, de Bijlmermeer-Noord en de vooroorlogse achterstandswijken.

Overigens blijkt uit de monitor Leefbaarheid en Veiligheid 2001 dat een derde deel van de Amsterdammers niet op de hoogte is van het bestaan van veiligheidssteunpunten. De helft heeft passieve kennis; dat wil zeggen dat deze bewoners wel van het bestaan van de steunpunten afweten, maar niet zeker

zijn over specifieke naam en locatie. Slechts 16% heeft actieve kennis dus weet het veiligheidssteunpunt in zijn buurt te vinden.

Justitie in de Buurt (JIB)

Met JIB is enkele jaren geleden de basis gelegd voor het ontplooiën van justitiële activiteiten op wijkniveau. Een JIB is een kantoor in een wijk, bemand door medewerkers van het OM. In Amsterdam zijn er in de afgelopen GSB-periode twee JIB-kantoren bijgekomen, zodat er inmiddels vijf gevestigd zijn, te weten in Noord, Oost, De Pijp, Zuidoost en West; binnenkort komt er ook een in Bos en Lommer. In de JIB-kantoren komen de preventieve en repressieve aspecten van het OM wijkgebonden bijeen. De medewerkers geven onder meer voorlichting, doen aan conflict- en schadebemiddeling, innen boetes en ontwikkelen initiatieven ter voorkoming van criminaliteit. Verder hebben zij dagelijks contact met de buurtregisseurs (politie), zodat uit de hand lopende buurtongeregeldeheden snel bij het OM bekend zijn. De JIB-medewerkers zijn bovendien op de hoogte van de dagelijkse briefings van de politie.

Casuïstiekoverleg met alle partners vindt plaats op het JIB-kantoor. Voorts worden tal van formele gesprekken gehouden op de JIB-kantoren, zoals op het terrein van leerplichtzaken (waarmee meteen wordt voldaan aan het streven naar vroegtijdige signalering) en gesprekken met jongeren, die in het kader van een Leerproject nog een laatste kans krijgen.

De kracht van JIB blijkt vooral te liggen in het op wijkniveau samenbrengen van activiteiten van de Raad voor de Kinderbescherming, het stadsdeel, de politie en de (jeugd)reclassering.

Aanvankelijk was het de bedoeling ook een mobiele variant van een JIB op te zetten om de zich door de stad verplaatsende veiligheidsproblematiek op locatie te kunnen oplossen; hiervan is inmiddels echter afgezien in verband met de uitbreiding van het aantal JIB-kantoren.

Er zijn plannen om ook te experimenteren met ZIB: zitting in de buurt. Dit houdt in dat de politierechter eens in de veertien dagen zitting houdt op een buurtlocatie. De mensen die moeten voorkomen zijn niet-gedetineerden, die zich schuldig gemaakt hebben aan lichtere vormen van criminaliteit, zoals vernieling, dronken achter het stuur zitten e.d. De overtreding moet bovendien in het eigen stadsdeel gepleegd zijn. Verwacht wordt dat de geringere anonimiteit van ZIB een preventieve werking heeft: je staat als dader meer te kijk. Het was aanvankelijk de bedoeling om in 2002 in stadsdeel Oost/Watergraafsmeer een half jaar lang te experimenteren met ZIB, maar de plannen zijn uitgesteld.

Médiation

In het verlengde van het bestaande JIB kent het OM een project Médiation Pénale. Op basis van ervaringen in politieregio Gooi- en Vechtstreek wil het OM in Amsterdam-Amstelland onderzoeken in hoeverre het mogelijk is dader en slachtoffer te laten komen met behulp van een speciaal daartoe opgeleide mediator. Bij voorkeur ziet men hierbij personen uit allochtone groepen als mediator aan de slag gaan. Het doel is buiten de rechter om de daarvoor in aanmerking komende zaken zodanig af te doen dat ook het onderliggende conflict wordt weggenomen. Als voorbeeld kan men denken aan burenruzies waarbij het opmaken van processen-verbaal of de tussenkomst van een strafrecht geen einde maakt aan het conflict.

Streetwise-beleid

Sinds 1998 voert de politie het project Streetwise uit, dat inhoudt dat krachtig corrigerend wordt opgetreden tegen veroorzakers van overtredingen die bij het publiek veel ergernis veroorzaken (zie ook hoofdstuk 6).

Meldpunten extreme overlast

In 1994 opende het eerste Meldpunt Extreme Overlast zijn deuren (Westerpark). De formule bleek zo succesvol dat er nu in elk stadsdeel een meld- of coördinatiepunt Extreme Overlast is⁴. Politie, GG&GD (afdeling Vangnet en Advies), de gemeente en vele hulpverlenende instellingen op het gebied van verslavings- en geestelijke gezondheidszorg werken hier samen aan het bestrijden van extreme (buren)overlast. Overlastveroorzakers die niet willen meewerken, lopen in het uiterste geval het risico hun woning kwijt te raken. Sinds 1998 is het privacyreglement van de meld- en coördinatiepunten aangepast, zodat het mogelijk is geworden om informatie over overlastveroorzakers uit te wisselen.

Noot 4 Een meldpunt is rechtstreeks toegankelijk voor bewoners. Bij een coördinatiepunt komen de klachten binnen via de deelnemende instellingen.

2 Vermogenscriminaliteit

In dit hoofdstuk worden behandeld:

- woninginbraak;
- zakkenrollerij;
- diefstal van auto's;
- diefstal uit auto's;
- diefstal overige voertuigen (incl. fietsdiefstal).

Deze indeling komt vrijwel geheel overeen met de prioriteiten die in de lokale driehoek voor 2001 zijn vastgesteld (waarbij werd aangetekend dat ze vermoedelijk een looptijd van langer dan een jaar zullen hebben).

De prioriteiten worden op districtsniveau ingevuld, dat wil zeggen: in die districten waar de handhaving van deze delicten een probleem vormt, worden daar afspraken over gemaakt tussen bestuur, politie en parket.

Woninginbraak

In de periode 2000-2003 zijn de hoofdlijnen van beleid:

- van repressie naar preventie;
- implementatie van het Politiekeurmerk Veilig Wonen;
- verhogen van het veiligheidsgevoel door verlagen van het inbraakrisico;
- overhevelen van preventieve activiteiten naar de (semi-)private sector.

Doelstelling voor 2001 was:

- daling van het aantal aangiften, behouden van de dalende trend van de afgelopen jaren;
- daling van het inbraakrisico van 1,5% in 1999 naar 1%.

Voor het realiseren van de doelstellingen wordt zwaar ingezet op het Politiekeurmerk Veilig Wonen. De strategie luidt:

- in samenwerking met de Stedelijke Woningdienst trachten het Politiekeurmerk Veilig Wonen tot een gemeentelijke eis te maken voor nieuwbouw en renovatie;
- een belangrijk deel van de (preventieve) werkzaamheden van het keurmerk laten overnemen door de (semi-)private sector door samenwerkingsovereenkomsten hiermee te sluiten;
- bij alle nieuwbouwprojecten trachten het keurmerk te laten invoeren.

Zakkenrollerij

Bij het opstellen van het politiekele beleidsplan 2000-2002 was nog geen rekening gehouden met de forse stijging van het aantal aangiften van zakkenrollerijen in 1999 in vergelijking met 1998. Onderzoek van de politie heeft uitgewezen dat de mobiele telefoon de stijging van het aantal zakkenrollerijen heeft veroorzaakt; dit was toen immers een relatief nieuw object voor zakkenrollers.

Overigens is in 2001 in district 3, waar onder meer de Albert Cuyp markt gelegen is, een permanent team voor zakkenrollerij gevormd.

Voor 2001 was de doelstelling het aantal aangiften van zakkenrollerij met 10% te verminderen ten opzichte van 2000. Ook de volgende jaren moet een daling met 10% ten opzichte van het voorgaande jaar bewerkstelligd worden. De aangiftebereidheid is in de periode 1993-1998 gestegen van 46% naar 66%. Gehoopt wordt dat deze toename verder doorzet.

Project Voertuigcriminaliteit (diefstal van auto's, (brom)fietsdiefstal)

Amsterdam participeert in het landelijke project Voertuigcriminaliteit. Dit heeft als doelstelling:

- het terugdringen van het aantal gestolen auto's en motoren met 5%;
- het terugdringen van het aantal gestolen bromfietsen met 10%;
- het terugdringen van het aantal gestolen fietsen met 5% per jaar tot 2002.

Binnen de politieregio Amsterdam-Amstelland geldt bovendien dat in de Meerjaren Kaderbrief 1999-2002 diefstal van motorvoertuigen, brom-, snor- en gewone fietsen als aandachtsgebied is benoemd.

De aanpak van fietsendiefstal is inmiddels bij het Project Voertuigcriminaliteit ondergebracht. Via goedkeuring in september 2000 van het Projectplan 'Aanpak diefstal fietsen' is een intentieverklaring tot samenwerking tussen politie, gemeente en OM uitgesproken. Doel is 'de verloedering en overlast tegen te gaan, die veroorzaakt wordt door geparkeerde fietsen en fietswrakken op en langs de openbare weg, het aantal fietsdiefstallen terug te dringen en heling van fietsen te bestrijden'.

In het kader van de Aanpak Fietsdiefstal worden maatregelen getroffen zoals verbetering van de stallingsmogelijkheden, preventieve en repressieve politieacties, het in kaart brengen van de harde kern van fietsdieven en -helers, gevolgd door gerichte acties tegen deze daders, graveren van postcodes in fietsframes. Het Amazone Actie Centrum (AAC) heeft een top-10 gekregen van fietsdieven; dit omdat gebleken is dat fietsdieven ook vaak verantwoordelijk zijn voor diefstallen uit auto's en winkels. De top-10 wordt betrokken in de analyse van veelplegers.

3 Agressie en geweld

Doel van de beleidsinspanningen van de driehoek is stabilisatie van het peil van de geweldscriminaliteit.

In het jaarplan 2001 onderscheidt de politie geweld op straat als één van de operationele prioriteiten. Dit wordt uitgewerkt in: straatroof en overvallen, terugdringen wapenbezit, huiselijk geweld en enkele punten die in deze rapportage in andere hoofdstukken worden behandeld.

De gemeente heeft in mei 2000 het *Beleidsprogramma Aanpak Agressie en Geweld* vastgesteld, waarin zeven inhoudelijke acties zijn geformuleerd:

- cameratoezicht;
- Amsterdam wapenvrij;
- bestrijding agressie en geweld tegen gemeentelijk personeel;
- jeugd en veiligheid / aanpak harde kern (zie hoofdstuk 4);
- versterking stadstoezicht;
- uitvoering Masterplan Veiligheid GVB in het openbaar vervoer;
- uitgaan zonder brokken.

In het voorjaar van 2001 zijn daar naar aanleiding van moties in de gemeenteraad bijgekomen:

- alcoholmatigingsbeleid;
- veiligheid van winkels en slachtofferhulp;
- huiselijk geweld (prioriteit);
- verkeer (beleid nog niet nader ingevuld in 2001).

Cameratoezicht

In 2000 is gestart met enkele experimenten op het gebied van cameratoezicht. Er worden inmiddels experimenten uitgevoerd in winkelgebied Kraaiennest (Zuidoost), op het Allebéplein en op het Belgiëplein (beide in Slotervaart-Overtoomse Veld). Daarnaast bestaan vergeworderde plannen om op twee locaties in de Binnenstad cameratoezicht in te voeren: de bocht van de Nieuwendijk en het Wallengebied. Doel van de experimenten is te achterhalen onder welke voorwaarden en op welke plekken cameratoezicht zinvol kan worden ingezet.

Terugdringen wapenbezit

Illegaal wapenbezit is een complexe materie. Bezit is gekoppeld aan handel. Die is weer een soort incidenteel bijproduct van een criminele levensstijl, wat de opsporing bemoeilijkt.

De aanpak van de politie is erop gericht te voorkomen dat mensen wapens kopen en als ze al wapens bezitten, te voorkomen dat ze die gebruiken. De doelstelling is: 5% minder wapengebruik. Om deze doelstelling te realiseren wordt het "stadsdekkende" en effectief gebleken project *Amsterdam wapenvrij* voortgezet, dat sinds 1998 een ontmoedigingsbeleid inhoudt van wapenbezit.

Meerjarenprogramma bestrijding agressie en geweld tegen gemeentelijk personeel

Het programma heeft een looptijd van drie jaar en zou moeten worden ondersteund door een projectbureau. De uitvoering van dit programma is tot op heden nog niet gestart wegens gebrek aan middelen. Dat neemt niet weg dat er wel preventieve activiteiten plaatsvinden. Personeel van bijvoorbeeld de Dienst Stadstoezicht, het GVB, de Sociale Dienst en afdelingen burgerzaken

van de stadsdelen worden op kosten van de diensten getraind in het omgaan met agressie en geweld. Er is ook aandacht voor de fysieke beveiliging van het personeel.

Stadstoezicht

Op 12 januari 2001 werd een convenant bekrachtigd tussen Stadstoezicht, politie en de gemeentelijke afdeling OOV, waarin het gezamenlijk opleiden en inzetten van medewerkers Toezicht en Veiligheid (MTV'ers) was vastgelegd. De beschikbare middelen boden ruimte voor de aanstelling van 36 MTV'ers (waar oorspronkelijk 60 waren beoogd). Feitelijke operationele inzet vindt plaats vanaf medio januari 2001. De inzet van MTV'ers vindt plaats voor een aaneengesloten periode van twee maanden; verlengingen zijn mogelijk.

De MTV'ers worden gehuisvest bij het betreffende wijkteam, maar worden operationeel aangestuurd door eigen teamleiders. Projectmatige aansturing wordt verzorgd door een functionaris van het betreffende wijkteam, die tevens verantwoordelijk is voor de ondersteuning van de MTV'ers door de leden van het wijkteam. Inmiddels is de MTV-groep op sterkte en heeft inzet plaatsgevonden bij de wijkteams De Pijp, 's-Gravesandplein, Koninginneweg, Nieuwezijds Voorburgwal, Flierbosdreef en Noord. Verlengingen zijn eerder regel dan uitzondering, een indicatie voor een behoorlijke mate van acceptatie op de politiewerkvloer.

Uit de eindevaluatie bleek dat politie en stadstoezicht tevreden zijn over inzet en samenwerking. Er wordt een hoog aantal uren aanwezigheid op straat gerealiseerd (7 uur per dag). Bij de begrotingsronde voor 2002 is besloten nog eens 30 MTV'ers aan te stellen.

Verhoging veiligheid openbaar vervoer

Omdat bleek dat een kwart van de Amsterdamse bevolking het openbaar vervoer (soms) mijdt uit angst voor agressie en geweld (in 2001 blijkt dit percentage zelfs op 31 te liggen), is door het GVB een plan van Aanpak opgesteld, het zg. Masterplan Veiligheid. Het plan bevindt zich inmiddels in de uitvoeringsfase die vijf jaar duurt. Binnen een projectmatige aanpak worden de volgende vier beleidssporen bestreken:

- hot lines (lijnen waar zich problemen voordoen);
- hot spots (plaatsen waar zich problemen voordoen);
- doelgroepen;
- communicatie- en organisatieontwikkeling.

Er is een sterke behoefte aan uitbreiding van (menselijk) toezicht op haltes, stations en in voertuigen. In aanvulling op de 40 politieursurveillanten die het GVB daarvoor heeft ingehuurd, wordt gestreefd naar de invoering van een politieteam Openbaar Vervoer, waarvoor 50 extra politiefunctionarissen ingezet moeten worden.

Uitgaan zonder brokken

Onder deze noemer is sinds 1998 door een samenwerkingsverband van politie, justitie, gemeentelijke diensten en horecaondernemers een aantal maatregelen doorgevoerd om excessen in met name de uitgaansgebieden Rembrandtplein en Leidseplein tegen te gaan. Er was sprake van steek- en vechtpartijen, wildplassen, verbale en fysieke agressie jegens toezichthouders, ongedisciplineerd gedrag van portiers etc.

In de voortgangsrapportage Agressie en Geweld wordt geconstateerd dat "de situatie in de uitgaansgebieden enigszins is genormaliseerd (augustus 2001)". Openbare ordedelicten en delicten gericht tegen de politie zijn fors gedaald, maar daar tegenover staat een stijging van het aantal geweldsincidenten, die nader wordt geanalyseerd. Op basis van een evaluatie is besloten tot voortzetting en/of uitbreiding van de maatregelen op het Rembrandtplein. Voorts is besloten tot het ontwikkelen van een stadsbreed alcoholmatigingsbeleid.

Veiligheid van winkels en slachtofferhulp

Doel van dit nieuwe programmapunt is de mogelijkheden nagaan om aanvullende maatregelen te treffen om winkelpubliek en -personeel te beschermen tegen geweld en agressie. Concreet wordt gedacht aan een stadsbreed project, genaamd *Shopwacht*, waarin slachtofferhulp en preventie (een veiligheidsscan) worden gecombineerd. Op dit moment wordt de haalbaarheid van een dergelijk project onderzocht. Verwacht wordt dat de financiering een knelpunt zal vormen; die zou gezamenlijk door ondernemers en overheid opgebracht moeten worden, met het zwaartepunt bij de ondernemers.

Huiselijk geweld

Sinds begin 2000 zijn er in de wijkteams L. van Deijsselstraat en Houtman-kade pilot-projecten waarin daders van huiselijk geweld meteen en hard aangepakt worden. Het betreft overigens niet alleen vrouwenmishandeling, maar alle gevallen van mishandeling in een relationele sfeer. Daders (meestal mannen) worden in de pilotgebieden meteen aangehouden bij een vermoeden van huiselijk geweld en er wordt proces-verbaal opgemaakt.

De hulpverlening is mede op de dader gericht. Van zware gevallen kan op verzoek van het openbaar ministerie de voorlopige hechtenis worden geschorst met de bijzondere voorwaarde een therapeutische groepsbehandeling te volgen, het zg. 'Geweld in Relaties Interventie Project (GRIP)'. Deze behandeling is uniek in Nederland.

Om zaken van huiselijk geweld op een eenvormige manier af te doen zijn afspraken tussen de politie en het parket vastgelegd in een protocol.

Het is de bedoeling dat bij de politie iedere executieve medewerker de opleidingsdag huiselijk geweld volgt. In 2001 hebben 750 mensen deze dag bijgewoond.

De gemeente heeft zich in voorjaar 2001 uitgesproken voor intensivering en uitbreiding van de bestaande projecten huiselijk geweld. De pilot is inmiddels dan ook uitgebreid naar alle districten.

Voorts wordt gewerkt aan een integraal plan van aanpak huiselijk geweld.

Straatroof en overvallen

In 1991 werd bij de politie het Roofbijstandsteam (RBT) opgezet naar aanleiding van het gestegen aantal overvallen en straatroven. Dit team verleende assistentie aan de hele regio. Twee jaar later begon een daling zichtbaar te worden in de cijfers die, blijkens de VRA 2000, in ieder geval voortduurde tot 1999. In 1996 werd dit RBT opgeheven en werd de informatiepoot ervan ondergebracht bij het BRI en werd de executieve poot overgeheveld naar de reguliere uitvoeringstaken van de districten. Naar aanleiding van een ernstig incident in 1997 werd straatroof als aandachtsveld voor het BRI benoemd; de executieve taken bleven bij de districten. Vanaf 2002 zal een speciaal roofoverleg actief zijn.

Voor de korte termijn richt de strategie zich op het verhogen van de repressie, voor de midden- en lange termijn op de ontwikkeling van regionale collectieve voorzieningen (bijvoorbeeld informatiesystemen), zowel in- als extern. Ook preventie wordt niet vergeten: bij de aanpak van straatroof wordt ernaar gestreefd jeugdige daders in het Nieuwe Perspectieven-traject te brengen (zie ook hoofdstuk Jeugdcriminaliteit).

Decentraal niveau

Recent is er een inventarisatie gemaakt van de activiteiten die in de stadsdelen worden ondernomen op het gebied van de bestrijding van agressie en geweld (Flight e.a., 2001). Daaruit bleek dat in de meeste stadsdeelveiligheidsplannen nog weinig of geen aandacht wordt besteed aan deze problematiek; slechts twee stadsdelen hebben veiligheidsplannen die nauw aansluiten op het Beleidsprogramma Agressie en Geweld.

4 Jeugdcriminaliteit

Vanaf 1995 is, in het kader van het Grote stedenbeleid, door de driehoek uitvoering gegeven aan het meerjarenprogramma Jeugd en Veiligheid (J&V), ter bestrijding van de jeugdcriminaliteit in de stad. Aanvankelijk waren deze activiteiten gericht op vorming van de netwerken en afstemming tussen samenwerkingspartners. Nadat deze fase met succes afgesloten was, is een fase ingeluid waarin naar concrete resultaatdoelstellingen wordt gestreefd, die hun weerslag vinden in samenwerkingsovereenkomsten met resultaatverplichtingen.

Nieuw beleidskader voor Jeugd en Veiligheid

Anno 2000 bleek dat er door de betrokkenen gewerkt werd met een ruime doelstelling, een te groot aantal projecten (versnippering) en een weinig heldere regie. Het vaststellen van de nota Samenhang in Jeugdbeleid in het najaar van 2001 luidde voor Jeugd en Veiligheid een nieuwe fase in. Vanaf dat moment zouden de activiteiten van het programma logischerwijs moeten worden ingepast in het integraal jeugdbeleid. In de notitie 'Hoofdpijnen Jeugd en Veiligheid', vastgesteld in 2001 voor de aanpak van jeugdcriminaliteit in de jaren 2001 en verder, is het nieuwe beleidskader uitgewerkt.

Hoofddoel van de voorgenomen J&V-activiteiten is "een aantoonbare verhoging van de veiligheid in de (semi-) openbare ruimte, daar waar deze in het gedrang komt door onacceptabel gedrag van jongeren tot en met 24 jaar". De nieuwe aanpak wordt gebiedsgericht en vraaggestuurd, met als eenheid het politiedistrict. Het voortouw is komen te liggen bij de stadsdelen. Deze krijgen vanaf 2002 voor de uitvoering van J&V-activiteiten een meerjarige financiering aangeboden. Voorwaarde is daarbij dat de voorgenomen activiteiten worden ondergebracht in een *jeugdveiligheidsplan* dat de goedkeuring krijgt van de lokale subdriehoek (aangevuld met de portefeuillehouders Welzijn/Onderwijs), die een sturende rol heeft voor het Jeugd- & Veiligheidsbeleid op districtsniveau. De uitwerking van de beleidsintenties vindt doorgaans op decentraal niveau (stadsdelen) plaats.

Afstemming van de decentrale initiatieven en centrale sturing van het beleid vindt plaats in het *bestuurlijk overleg J&V*, bestaande uit vertegenwoordigers van de driehoek onder voorzitterschap van de wethouder Jeugdbeleid. De centrale stad investeert resultaatgericht in grootstedelijke trajecten, methodieken en ketenmanagement, en voert regie op de uitvoeringsvoorwaarden.

De nieuwe koers betekent dat een groot deel van de J&V-gelden voortaan via de stadsdelen wordt besteed. Een deel van de J&V-middelen wordt echter centraal gecoördineerd, onder andere ten behoeve van stedelijke programma's. Daarnaast wordt de voortgang van het totale programma centraal gemonitord en geëvalueerd. Wat betreft die stedelijke programma's: voor de risicojongeren, first-offenders en licht criminele jongeren zijn de afgelopen jaren aanpakken ontwikkeld als: Nieuwe Perspectieven en Nieuwe Perspectieven Jongere Jeugd⁵, De Uitdaging, Keerpunt 2000, Veilig in en om School (VIOS), en het Jongeren Opvangteam (JOT). Op decentraal niveau moet gedacht worden aan programma's als Veilige Vindplaatsen, ambulante jongerenwerk/pleinwerk, lichte mentoraatsbegeleiding en JTT's (jeugdtoe-

Noot 5 Dit programma is nieuw en wordt gefinancierd uit de CRIEM-gelden; het houdt een methodiek in die afwijkt ten opzichte van Nieuwe Perspectieven, namelijk met meer nadruk op gezinsinterventies.

zichtteams).

Belangrijk is de constatering dat J&V 'nieuwe stijl' zich voornamelijk gaat richten op het uitvoeren van maatregelen in de *preventieve* sfeer. Logischerwijze is daarom de aanpak van de zogenaamde harde kernjeugd, die per definitie een meer repressief karakter draagt, overgeheveld naar de portefeuille van de burgemeester. Uiteraard wordt ervoor gewaakt dat J&V 'nieuwe stijl' en de Harde kern aanpak goed op elkaar worden afgestemd. De bestuurlijke aanpak Harde kern zal voortaan ambtelijk worden gecoördineerd binnen het Programma Aanpak Agressie & Geweld. Dit omdat is gebleken dat agressie en geweld op een aantal deelterreinen (horeca, openbaar vervoer, geweldddadige criminaliteit, toezichthouders) vooral worden veroorzaakt door jeugdige daders in de leeftijdsgroep 12-24 jaar.

Justitieconvenant

Op 12 april 2000 hebben de Hoofdofficier van Justitie en de Hoofdcommissaris van Politie een convenant ondertekend betreffende het terugdringen van jeugdcriminaliteit. Hierin is een aantal resultaatverplichtingen vastgelegd, waarvan de volgende meetbaar zijn:

- versnellen doorlooptijden tot de door het OM vastgestelde tijden;
- 100% Halt-verwijzingen bij de daartoe aangewezen delicten; bij de overige delicten geen wegzending tenzij na overleg met hopper of OvJ;
- 100% meldingen van processen-verbaal aan de Raad voor de Kinderbescherming.

Project Veilig in en om School (VIOS)

De aanpak van veiligheid in en om scholen is vastgelegd in 'Veilig in en om School', een programma in het kader van Jeugd & Veiligheid en daarmee onderdeel van het Grote Stedenbeleid. Participanten zijn bijna veertig scholen voor voortgezet onderwijs in Amsterdam-West, -Oost en -Zuid, de Gemeente Amsterdam, de betreffende stadsdelen, de politie en het Openbaar Ministerie. De deelnemende scholen hebben gezamenlijk de prioriteiten vastgesteld en realiseren eveneens gezamenlijk de verbeterplannen, onder meer melding en afhandeling van incidenten, uitvoering van het scholenaadoptieplan en het scholenvoorlichtingsprogramma. De aanpak valt uiteen in deelprojecten die betrekking hebben op het personeel, de leerlingen, het schoolbeleid en de schoolomgeving. Het zwaartepunt van het project ligt bij de binding aan school van leerlingen en leraren. Doel is een vermindering van het aantal incidenten en het creëren van een pedagogisch klimaat dat een veilige omgeving voor de kinderen garandeert.

Tot dusver richtte de aanpak zich op de scholen voor voortgezet onderwijs. De komende jaren wordt VIOS geïntensiveerd en uitgebreid. Met name het beroepsonderwijs zal nu worden betrokken. Onderzocht wordt in hoeverre de aanpak ook moet worden uitgebreid naar de basisscholen; de stadsdelen dringen hier op aan. Een nieuwe partner wordt het GVB in verband met de veiligheid op de routes naar school.

Jongeren Opvangteam (JOT – een multi agency approach)

In district 6 is bij wijze van experiment per 1-1-2001 een jongeren opvangteam, kortweg JOT, gestart. Op één locatie worden vertegenwoordigers van politie, Raad voor de Kinderbescherming, OM, onderwijs, Halt en jeugd-reclassering gehuisvest. Zo hoopt men te komen tot een zeer snelle 'assessment', met gebruikmaking van gegevens en kennis van genoemde partijen, telkens wanneer een jongere in aanraking komt met de politie wegens een strafbaar feit. Doel is een snellere, maar vooral adequatere afdoening van dergelijke zaken en daarmee een terugdringing van recidive. Het JOT is op first offenders gericht. Echter ieder die eens bij het JOT is geweest, blijft door het JOT afgehandeld worden. Zo komt de carrière in beeld.

Doelgroepgerichte daderaanpak (harde kern)

In het beleidsprogramma Aanpak Agressie & Geweld (2000) werd geconstateerd dat voor de harde kern tot dan toe nog nauwelijks een structurele aanpak van de grond was gekomen. Er was eigenlijk alleen Houvast (zie onderstaand). Voor de aanpak van stelselmatige daders van zware delicten is deze aanpak nauwelijks toereikend. Marokkaanse en Antilliaanse jongens blijken oververtegenwoordigd in deze groep. Daar voorzien wordt dat juist deze groepen sterk zullen groeien, wordt overheidsinterventie noodzakelijk geacht. Het Amazone Actie Centrum van de politie is (onder andere) gericht op deze categorie jongeren.

Het driehoeksoverleg heeft opdracht gegeven een methode te ontwikkelen om het consequent criminele gedrag van bepaalde groepen personen in beeld te brengen en om hun criminele leefwijze systematisch te bemoeilijken. Het accent ligt hierbij op consequente strafrechtspleging door politie en justitie, maar daarnaast wordt de zorgsector in deze aanpak betrokken, onder meer om een alternatief te bieden voor criminaliteit. De nieuwe werkwijze wordt uitgewerkt onder leiding van het arrondissementsparket.

De driehoek is akkoord gegaan met het inzetten van het AAC voor de volgende doelgroepen: harde kern jeugd (in de districten 6 en 8), veelplegers (districten 3 en 7; het betreft voornamelijk drugsverslaafden in de binnenstad) en zg. high risk criminals⁶ (district 4 en centrale recherche). Op verzoek van de politie is besloten voorlopig een vierde doelgroep te benoemen: de criminele illegalen; deze vormen eigenlijk geen "echte" doelgroep in de zin van het aanbieden van scenario's. De aanpak van de veelplegers is inmiddels losgekoppeld van de districten D3/D7 en is nu regionaal geworden (zie onder het kopje Strafrechtelijke Opvang Verslaafden in hoofdstuk 5). Voor de high risk criminals tracht het AAC via recherche- en opsporingsmethoden een dossier te vormen met zoveel mogelijk informatie over een bepaalde dader. Op die manier wordt geprobeerd te waarborgen dat de betreffende dader voor langere tijd achter de tralies verdwijnt als hij wordt opgepakt.

Bolkesteingelden

Met de zogenaamde Bolkesteingelden⁷ wil de politie de districtscoördinatie van een professionele aanpak van de jeugdcriminaliteit bekostigen in de districten waar jeugdproblemen zich concentreren (Oost (district 4), West (district 6) en Zuidoost (district 7)). De coördinator is een volledig vrijgestelde inspecteur, die in 1999 deze taak is gaan vervullen. In 2001 wordt gezien of deze coördinatie regulier in de bestaande organisatie kan worden opgenomen. De Bolkesteingelden zouden in dat geval voor jeugdproblemen in andere gebieden (bijvoorbeeld Noord) of niet-gebiedsgebonden jeugdproblematiek worden aangewend.

Versnelling doorlooptijden

Sinds '99 worden de doorlooptijden van jeugdzaken structureel bijgehouden. Richtlijn voor de politie is: in 75% van alle jeugdzaken moet binnen 30 dagen na het eerste verhoor het proces-verbaal ten parkette aanwezig zijn. In het eerste kwartaal van 2000 bleek de gemiddelde doorlooptijd vrijwel te zijn gehalveerd ten opzichte van het eerste kwartaal van 1999 (19 dagen in plaats van 35). Kanttekening was echter dat de gemiddelden per wijkteam

Noot 6 High risk criminals (voorheen high potentials genoemd) kunnen omschreven worden als deels jonge criminelen, die naar verwachting binnen afzienbare tijd tot de top van het criminele gilde gaan behoren en zich prepareren om zware criminaliteit te plegen in groeps- dan wel georganiseerd verband. De criteria om te bepalen wie tot deze groep behoren, zijn nog niet vastgesteld, maar zullen zowel subjectieve (zachte) als objectieve (harde) informatie bevatten. Medio december 2001 is de eerste aanzet tot het opstellen van deze criteria te verwachten.

Noot 7 Een extra bijdrage voor Jeugd en Veiligheid

sterk verschillen en sterke pieken en dalen vertonen, variërend van 1 tot 205 dagen. Deze extreme verschillen worden in 2001 nader geanalyseerd. Voor het OM is de doelstelling: 75% van alle jeugdzaken moet binnen zes maanden na eerste verhoor een OM-beoordeling hebben. Om dit te realiseren zijn zogenaamde jeugdhoppers aangesteld en is een Handboek Jeugdzaken gemaakt. De volgende stap is: onderzoeken in hoeverre de administraties van de afzonderlijke teams, die binnen het OM bestaan, op elkaar afgestemd kunnen worden.

5 Drugsoverlast

Al jaren wordt er een beleidsmatige scheiding aangebracht tussen soft- en harddrugsmarkten. De coffeeshops in het softdrugscircuit moeten voldoen aan de zogenaamde AHOJ-G criteria:

- geen affichering;
- geen harddrugs;
- geen overlast;
- geen jeugd onder 18 jaar toelaten;
- niet meer dan 5 gram verkopen (gewichtscriterium).

Coffeeshops die zich niet aan deze criteria houden, worden eerst een week gesloten. Bij een tweede overtreding wordt de zaak twee weken gesloten. Na de derde overtreding mogen er geen softdrugs meer verkocht worden. Het Horeca Interventie Team (HIT-team) controleert de naleving van deze regels. Bovendien is er een exploitatievergunning vereist voor deze bedrijven, om het aantal coffeeshops beheersbaar te houden. In de zomer van 2001 waren er 279 verkooppunten van soft drugs (208 coffeeshops en 71 hasjcafés).

In Zuidoost werd in de vorige VRA-editie een probleemesignaleerd omdat er geen coffeeshops zijn. De straathandel neemt daardoor toe en de scheiding tussen hard- en softdrugs kon in dit stadsdeel niet meer gegarandeerd worden. In 2001 was er in dit stadsdeel nog geen coffeeshop of ander controleerbaar verkooppunt voor softdrugs.

Horeca Interventie Team

Het HIT-team blijft onverminderd actief. Dit team is vooral gericht op coffeeshops, illegale drugshandel en wapenbezit in de horecabranche (zie ook hoofdstuk Geweld en agressie).

Amazone Actie Centrum

Het Amazone Actie Centrum (AAC) coördineert drie Amazone Actie Centra⁸ in de Binnenstad, die onder meer gericht zijn op overlastgevende harddrugverslaafden. De overlastgevende groep bestaat voor een deel uit verslaafden die 15-20 jaar verslaafd zijn en extreem problematisch gedrag vertonen. Het gaat om een kleiner wordende groep heroïneverslaafden. Daarnaast komt een nieuwe categorie verslaafden op, de zg. crack-verslaafden (crack = gekookte heroïne), waarvan een onbekend aantal afkomstig is uit Suriname en de Nederlandse Antillen.

Project Support

In 2000 is het project Support van start gegaan. Het project biedt aan verslaafden een integraal zorgpakket, bestaande uit vijf componenten: een dak boven het hoofd, een inkomen, toegang tot zorg, een daginvulling en een plek om veilig te kunnen gebruiken. De voorzieningen zijn geconcentreerd in de Binnenstad, enkele zijn in zogenaamde noodgebieden⁹ gelegen.

Noot 8 Voor een uitleg wordt verwezen naar hoofdstuk 4.

Noot 9 Een uitleg van dit begrip volgt later in dit hoofdstuk.

Verblijfsruimten

Het aantal verblijfsruimten in de Binnenstad is uitgebreid. De doelstelling is dat er vijftien komen. Op dit moment zijn er acht operationeel; binnenkort wordt nog een verblijfsruimte geopend. Later in 2002 zal de tiende starten.

Strafrechtelijke opvang verslaafden (SOV)

Sinds september 2001 is de Strafrechtelijke Opvang Verslaafden officieel geopend in de vorm van een SOV-afdeling in Huis van Bewaring De Schans. De maatregel is bedoeld voor drugsverslaafden die een jarenlange verslaving paren aan hardnekkig, veel overlast veroorzakend, crimineel gedrag waarvoor ze herhaaldelijk veroordeeld zijn¹⁰. Zij hebben delicten gepleegd waarvoor door de rechter veelal gevangenisstraffen worden opgelegd die te kort zijn om daarvan voldoende drang te laten uitgaan tot vrijwillige opname en behandeling in een afkickkliniek in het kader van een schorsing. Sinds april 2001 kan de rechter hen een tweejarig traject opleggen, waarin zij op ontwenning gerichte activiteiten volgen en vervolgens worden geresocialiseerd. In een casuïstiekgroep SOV, waaraan de politie, reclassering en het OM deelnemen, wordt bekeken welke mensen voldoen aan de (wettelijke) gestelde criteria, de zg. SOV-waardige personen. Daarnaast bestaat een groep *potentiële* SOV'ers, voor wie het aanbieden van een drangtraject als zinvol wordt ervaren. SOV-waardige verslaafden krijgen de SOV-maatregel niet opgelegd als er sprake is van ernstige psychiatrische problematiek (contra-indicatie). Voor deze groep, die tussen wal en schip valt, moeten behandelprogramma's worden ontwikkeld.

Vrouwen vallen buiten de doelgroep van de SOV. Gedurende het experiment wordt gezien of het wenselijk is tevens plaatsen voor de opvang van vrouwen te creëren.

Er zijn drie fasen in het SOV-traject; het aantal beschikbare plaatsen in de SOV is als volgt verdeeld over deze fasen:

1e fase: 48 (gesloten fase = alleen detentie);

2e fase: 24 (half open fase = detentie en in de maatschappij);

3e fase: 24 (open fase = maatschappij).

In 2001 werd de SOV-maatregel 26 keer opgelegd.

Project 'Top tien verslaafde vrouwen'

De doelgroep van dit project wordt gevormd door zwaar verslaafde vrouwen die veelvuldig met politie en justitie in aanraking komen. Zij veroorzaken veel overlast door middel van het plegen van (veelal lichte) misdrijven. De meeste vrouwen kunnen, vanwege de aard van de gepleegde delicten, slechts een korte tijd in voorarrest gehouden worden. Gezien de ernst van de verslaving en de aard van de problematiek echter mag een instroom in een behandelprogramma eerst na minimaal 2 maanden detentie reëel geacht worden. In samenspraak met politie en verslavingsreclassering zijn vrouwen behorend tot deze doelgroep op de zogenaamde top 10-lijst geplaatst. Plaatsing op deze lijst houdt in dat er sprake is van een minimale strafverwachting van vier maanden.

Uit de tussenevaluatie blijkt de huidige opzet van 'Top 10 verslaafde justitiebele vrouwen' onvoldoende effectief te zijn. Na een nog te verrichten onderzoek naar de oorzaak van het mislukken van het project zal de draad voor deze groep weer worden opgepakt.

Noot 10 Onder verslaafden wordt verstaan: personen van wie uit feiten of omstandigheden een lichamelijke of psychische afhankelijkheid blijkt van één of meer middelen, die staan vermeld op de bij de Opiumwet behorende lijst 1.

Instellen noodgebieden en aantal 14-dagen bevelen

Door middel van het instellen en opheffen van noodgebieden speelt de gemeente in op de ontwikkelingen in de drugsoverlast. Er wordt onderscheid gemaakt tussen gebieden waar *alleen* 8-uurs bevelen gegeven kunnen worden en gebieden waar *zowel* 8-uurs *als* 14-dagen bevelen gegeven kunnen worden.

In 2001 waren zeven noodgebieden ingesteld. Op de Nieuwendijk en omgeving, Fazantenhof en omgeving en op het Stationseiland kunnen alleen 8-uurs bevelen gegeven worden. Op de Zeedijk en omgeving, Wibautstraat en omgeving, Ganzenhoef en omgeving en in de ondergrondse metrostations kunnen zowel 8-uurs als 14-dagenbevelen gegeven worden. Aangezien er geen aanleiding was het beleid bij te stellen, is in oktober 2001 de status van noodgebied gecontinueerd voor alle zeven gebieden. Het streven is wel het aantal noodgebieden te verminderen.

Het aantal 14-dagen bevelen dat is uitgevaardigd, is in politiedistrict 3 (Binnenstad) verdubbeld en ligt in 2001 op 313. Het aantal in district 7 (Zuid-oost) was in 2000 bijzonder gering en is in 2001 op dat niveau gebleven. Omdat sommige voorzieningen voor verslaafden zich soms in die noodgebieden bevinden, is tussen bestuur, politie en project Support in 2000 afgesproken dat het project op initiatief van de verslaafde of diens mentor meteen nachtopvang buiten het noodgebied zoekt voor iemand die nachtopvang heeft in het noodgebied en een 14-dagenbevel heeft gekregen. Lukt dit niet, dan wordt een passage opgenomen in het 14-dagenbevel die de verslaafde in staat stelt zich van en naar het nachtopvangadres te begeven.

Sluiten openbare inrichtingen waar drugs verhandeld worden

De gemeente heeft de mogelijkheid openbare inrichtingen waar drugs worden verhandeld, te sluiten op basis van de Gemeentewet (artikel 13b). Voorheen kon dit op basis van de APV. Als het betreffende pand zich in een noodgebied bevindt, wordt dit in beginsel niet meer heropend.

In 1999, het jaar waarin deze bepaling van kracht werd, werden zeven van dergelijke panden gesloten, waarvan twee nog voor artikel 13b in werking trad; in die gevallen vond de sluiting plaats op grond van de APV. In 2000 werden er zes panden gesloten en in 2001 tien, waarvan vier in een noodgebied. Hoewel met name de definitieve sluiting van een pand in een noodgebied als ingrijpend wordt ervaren, wordt deze maatregel als succesvol beschouwd.

Bestaande hulpverlening

De drugsafdeling van de GG & GD heeft in 2001 1486 patiënten behandeld, waarvan 56% van Nederlandse afkomst was, 29% van Surinaamse en 15% van buitenlandse afkomst. Bij de 359 verslaafde prostituees die de drugsafdeling heeft behandeld, liggen de verhouding geheel anders: het merendeel (57%) was van buitenlandse afkomst, 36% van Nederlandse en 7% van Surinaamse afkomst. In de maatschappelijke opvang zijn 282 verslaafden geweest, waarvan 60% van Nederlandse afkomst was, 29% van Surinaamse en 11% van buitenlandse afkomst.

Evaluatie drugsbeleid

De directie Algemeen Bestuur had het voornemen het lopende openbare ordebeleid inzake drugs in 2001 te evalueren. Na een inventarisatie bleek geen behoefte of noodzaak te bestaan het bestaande beleid te evalueren. Daarom is geen nadere uitvoering gegeven aan dit beleidsvoornemen.

6 Verkeersveiligheid

In dit hoofdstuk worden eerst gegevens over het aantal verkeersdoden en in het ziekenhuis behandelde gewonden gepresenteerd. Vervolgens wordt een overzicht gegeven van een aantal veel voorkomende verkeersdelicten.

Verkeersveiligheid is een nieuw hoofdstuk in de VRA. Het onderwerp werd voorheen wel behandeld, maar dan als onderdeel van leefbaarheid. Het gaat overigens uitdrukkelijk om verkeersveiligheidsonderwerpen; verkeersagressie wordt hier niet behandeld.

Bij de politie geldt sinds 1986 de landelijke doelstelling om in 2010 het aantal verkeersdoden met 50% en het aantal in het ziekenhuis behandelde gewonden met 40% te reduceren ten opzichte van het startjaar. Dat betekent voor het jaar 2001 niet meer dan 33 verkeersdoden en 542 in het ziekenhuis behandelde gewonden (op een totaal van 3073 slachtoffers). In 2010 mogen er niet meer dan 24 dodelijke verkeersslachtoffers vallen en 433 in het ziekenhuis behandelde gewonden. Met name de wijkteams leveren een bijdrage aan het bereiken van deze doelstelling. De Dienst Verkeerspolitie ondersteunt hen daarbij.

Om de genoemde doelstellingen te kunnen halen, heeft de rijksoverheid eind 1997 besloten tot een intensivering van de verkeershandhaving door de politie. Speciaal hiervoor werd het Bureau Verkeershandhaving Openbaar Ministerie (BVOM) opgericht en belast met de feitelijke implementatie van deze intensivering binnen alle politieregio's. Voorts wordt een sterke impuls gegeven aan de uitvoering van een *duurzaam* veilig verkeers- en vervoerssysteem. Dit betekent de realisatie van een samenhangend pakket maatregelen inzake infrastructuur, educatie en - als sluitstuk - handhaving.

Besloten is de intensivering gefaseerd in de regio's te introduceren. In de regio Amsterdam-Amstelland startte de introductie in 2001.

Regioplan Verkeersveiligheid

Inmiddels zijn de wegen gecategoriseerd, rijden de brommers op de rijbaan en is de maatregel 'verkeer van rechts gaat voor' op gelijkwaardige kruisingen ingevoerd. Vooral de wijziging van de voorrangsregels heeft de nodige infrastructurele inspanningen gevergd.

Verder is door gemeente, politie en OM een Regioplan Verkeersveiligheid ontwikkeld. Dit plan richt zich op alle gebiedsontsluitingswegen vallende binnen het grondgebied van de regiopolitie Amsterdam-Amstelland, met uitzondering van de auto(snel)wegen. De Dienst Verkeerspolitie initieert en coördineert het plan. De aan het plan verbonden handhavingsactiviteiten worden uitgevoerd door medewerkers van de Dienst Verkeerspolitie in nauwe samenwerking met de collega's van de wijkteams.

Het plan is in concept gereed en heeft derhalve nog een voorlopige status. Op basis van dit plan zal naar verwachting in de eerste helft van 2002 een convenant door de driehoek ondertekend worden waarin de implementatie van het plan wordt vastgesteld.

Het plan heeft een looptijd tot 2010 (het jaar waarin de landelijke doelstellingen gerealiseerd moeten zijn). De activiteiten die uit het plan voortkomen, zijn vooral gericht op de gebiedsontsluitingswegen, zijn zowel preventief als repressief van aard en worden gebaseerd op een probleemanalyse. De verkeershandhaving richt zich op vijf speerpunten, namelijk de zogenaamde GRAS-delicten: overtreding van de gordel- en helmdraagplicht, rijden door rood licht (in eerste instantie door gemotoriseerd verkeer), rijden onder in-

vloed van alcohol en snelheidsovertreding.

Uitgangspunt bij de activiteiten is dat oplossingen van ongewenste situaties eerst gezocht worden in aanpassingen van de infrastructuur of in de verkeerslichtenregeling (beide preventief). Pas in tweede instantie zullen handhavingsinspanningen (repressie) verricht worden.

De normstellingen ten aanzien van de GRAS-delicten zijn gekwantificeerd in termen van aantallen slachtoffers en nalevingspercentages. De normen zijn dat 90% van de bestuurders de gordel draagt, het rode licht en de maximum snelheid respecteert, dat 90% van de helmplichtigen de helm draagt en dat 96% van de gecontroleerde bestuurders niet onder invloed van alcohol rijdt. Deze nalevingsnormen lopen door tot het jaar 2010 en zijn – zoals hierboven aangegeven – van toepassing op alle gebiedsontsluitingswegen. Voor elk van deze nalevingsnormen worden er vanaf de start van het regioplan (derhalve na de ondertekening van het convenant) tot aan het eind daarvan (2010) trendlijnen uitgezet. Aan de hand van deze trendlijnen wordt het beleid geëvalueerd en bijgestuurd.

Daarnaast worden black-spots en red-routes geselecteerd waarop specifiek gehandhaafd zal worden, omdat op die locaties/wegvakken de meeste slachtoffers vallen. Omdat de ongevalsoorzaken op die black-spots en red-routes veelal gelegen zijn in overtreding van de maximum snelheid en door rood licht rijden, zal daar vooral op die overtredingen worden gecontroleerd. Binnen het regioplan worden dit zogenaamde deelprojecten, die derhalve een kortere projectperiode kennen als het regioplan.

Voor deze deelprojecten worden ook trendlijnen uitgezet, maar dan voor de duur van de periode van het deelproject. De deelproject-trendlijnen duren derhalve veel korter dan de algemene trendlijnen die op alle gebiedsontsluitingswegen van toepassing zijn tot het jaar 2010.

De gemeente heeft inmiddels de structurele aanpak van red routes en black spots op het hoofdnet auto tot prioriteit benoemd om geld vrij te maken voor de uitvoering van bovengenoemd plan.

Op 1 september 2001 is gestart met het inrichten van een projectorganisatiestructuur met onder meer een begeleidingsgroep en werkgroepen (o.m. voor Flitspalen, Monitoring, Communicatie en Black-spots). De projectleider legt verantwoording af aan de subdriehoek verkeer.

Er zal worden samengewerkt met de Centrale Verkeerscommissie (CVC) en de regiegroep van de stadsregisseur Amsterdam. Laatstgenoemde functie verdient enige uitleg. Omdat gedurende de looptijd van het Regioplan groot-schalige infrastructurale en bouwprojecten zullen worden uitgevoerd en vele wegen zullen worden geherprofileerd, moet rekening worden gehouden met negatieve gevolgen ten aanzien van bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid van bewoners en bezoekers. Om deze gevolgen binnen aanvaardbare grenzen te houden, heeft het gemeentebestuur besloten een Bureau Stadsregie in te stellen dat onder leiding staat van een stadsregisseur. Deze heeft een Regiegroep opgericht met als belangrijkste taken onderlinge afstemming en advisering; deze regiegroep is inmiddels ruim een jaar operationeel.

Inmiddels wordt in de wijkteams aan de hand van een door de Dienst Verkeerspolitie (DVP) en het OM ontworpen format een omgevingsanalyse gemaakt. Aan de hand van deze analyse worden minimaal drie verkeersprojecten benoemd. Aan ieder project moet een nulmeting worden gekoppeld.

Ook de stadsdelen hebben hun bijdrage geleverd aan de maatregelen in het kader van Duurzaam Veilig. Nu is de fase van verfijning aangebroken, zoals het uitbreiden van het aantal 30-km gebieden. Naast aandacht voor infrastructuur is er in een aantal stadsdelen ook aandacht voor de verkeersveiligheid op de school-thuisroutes. Hierbij worden aanpassingen in de ruimtelijke inrichting toegepast, speelt handhaving een belangrijke rol (verkeersbrigadiers, klaar-overs), maar is vooral ook gedegen verkeerseducatie van belang.

Kernnet Fiets

De gemeente heeft een Nota Kernnet Fiets en een Meerjarenprogramma Fiets Amsterdam 2000-2005 vastgesteld. In het kader van dit programma worden kruisingen en routes gereconstrueerd, wat de veiligheid van alle vervoerswijzen ten goede dient te komen. Als uitvloeisel van de Nota Kernnet Fiets komen er onder andere meer vrijliggende fietspaden.

GRAS-delicten

Dit acroniem staat voor Gebruik gordel/helm, Roodlichtovertredingen, Alcoholmisdriven en Snelheidsovertredingen. Doelstelling voor 2001 is: 160.000 bekeuringen voor GRAS-delicten. Ten aanzien van de GRAS-delicten bestaan dus zowel doelstellingen in absolute aantallen bekeuringen als in procenten overtreders.

Streetwise

In het kader van Streetwise, het project dat sinds 1998 wordt geïmplementeerd en inhoudt dat krachtig en corrigerend wordt opgetreden tegen de plegers van ergerlijke overtredingen, is het accent verlegd naar verkeersovertredingen van alle categorieën weggebruikers. Voor elk district zijn aantallen processen-verbaal als norm afgesproken. In totaal gaat het om een doelstelling van 493.500 processen-verbaal in het gebied van de stad Amsterdam.

Bijlagen

Bijlage 1 Overzicht bronnen

Het deel over de ontwikkeling van de aard en omvang van criminaliteit in de jaren 1999-2001 is gebaseerd op een veelheid aan bronnen. De voornaamste zijn:

- monitor Leefbaarheid en Veiligheid
- Aangiftecijfers van de politie
- Instroom- en afdoeningscijfers van het OM

Deze informatie is aangevuld met onder meer:

- Jaarcijfers GG & GD – Drugsafdeling
 - CJIB - Afdoeningen GRAS-delicten
 - Rapportage 'Jeugdige verdachten in Amsterdam 1996-2000'
 - O + S – Amsterdam in cijfers, 2002
 - Jaarcijfers Halt, Amsterdam
 - Gemeente Amsterdam, afdeling OOV
 - Politie Amsterdam, kennis- en informatiecentrum Dienst Verkeerspolitie
- Onderstaand lichten we de belangrijkste bronnen toe.

Monitor Leefbaarheid en Veiligheid

Er is – in tegenstelling tot eerder jaren - gebruik gemaakt van de landelijke standaard-leefbaarheidsenquête voor het Grote Stedenbeleid, in dit rapport kortweg aangeduid als monitor Leefbaarheid en Veiligheid. Dat heeft hier en daar consequenties gehad voor de vergelijkbaarheid. Sommige vragen worden enigszins anders geformuleerd dan in de eerder gebruikte Amsterdamse variant. Hierdoor kon niet altijd vergeleken worden met gegevens die met de Amsterdamse enquête waren verzameld. Een voorbeeld hiervan is inbraak: in de landelijke variant wordt het onderscheid tussen inbraak en insluiping niet gemaakt.

Voor de gegevens uit de monitor Leefbaarheid en Veiligheid is de periode 1997-2001 gekozen. Omdat de metingen met 2 jaar tussenruimte worden gehouden, zijn er op die manier, net als bij de politiecijfers, drie meetpunten om te vergelijken.

Politiecijfers

De cijfers van de politie hebben betrekking op aangiften in de stad Amsterdam in de periode 1999-2001. Alle aangiftecijfers zijn uitgedrukt in aantallen per 100 inwoners per jaar.

OM-cijfers

De cijfers hebben betrekking op de instroom en afdoening van zaken in de regio Amsterdam-Amstelland en in de periode 1999-2001.

Het betreft rechtbankzaken (politierechter, meervoudige kamer en Kinderrechter); kantonzaken zijn niet verwerkt. Consequentie hiervan is dat het aantal zaken minder is dan de totale instroom van zaken.

Eén zaak heeft altijd één label gekregen (bijvoorbeeld: slachtoffer wordt van fiets getrokken, tasje wordt gestolen, slachtoffer krijgt enkele tikken en de

fiets wordt beschadigd, wordt ingeboekt op bijvoorbeeld straatroof). Van de GRAS-delicten (hoofdstuk 6) waren geen OM-cijfers beschikbaar. Hiervoor is informatie van het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) gebruikt.

Onder instroom wordt verstaan: het aantal zaken dat in een jaar is binnengekomen. Onder afdoening wordt verstaan: het aantal zaken dat in een jaar is afgedaan (onafhankelijk van het jaar waarin de zaken zijn ingestroomd).

Voor het deel over de beleidsintenties is gebruik gemaakt van:

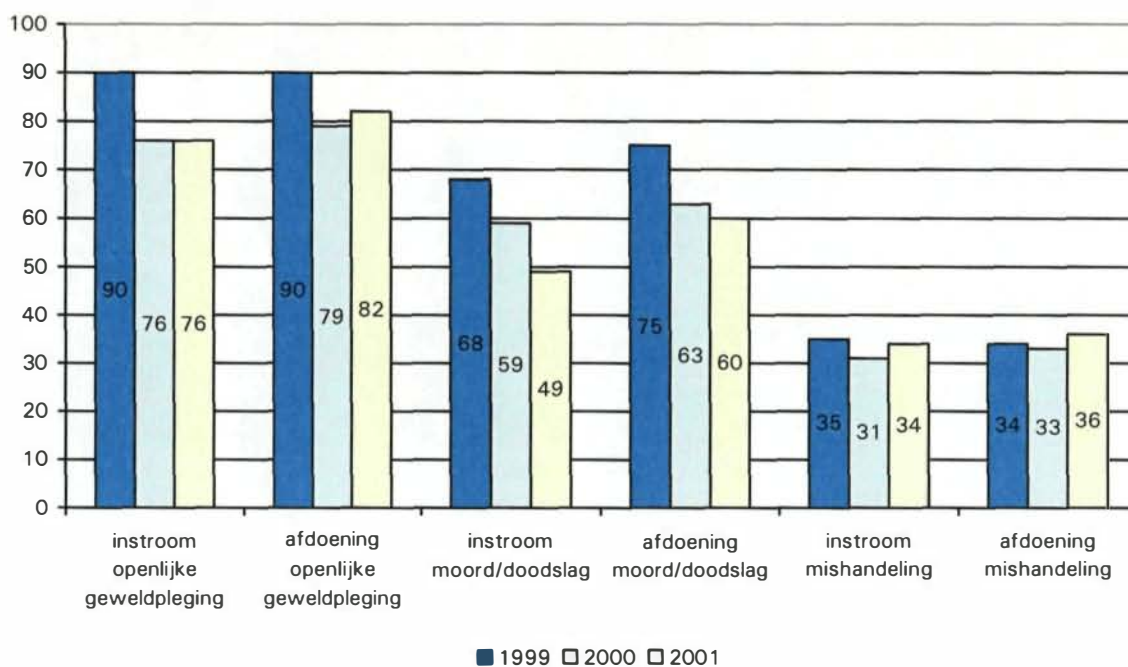
- Afdelingsjaarplan 2001 Openbare Orde en Veiligheid, sector Algemeen Bestuur, Bestuursdienst Amsterdam
- Jaarplan 2001, politie Amsterdam-Amstelland
- Parketjaarplan 2001, arrondissementsparket Amsterdam

Daarnaast zijn per hoofdstuk specifieke bronnen geraadpleegd, zoals:

- Programma c.q. evaluatie 'Aanpak Agressie en Geweld'
- Programma 'Amsterdam complete stad'
- Regionaal verkeersplan
- Concept voortgangsrapportage 'Veilig in en om school'

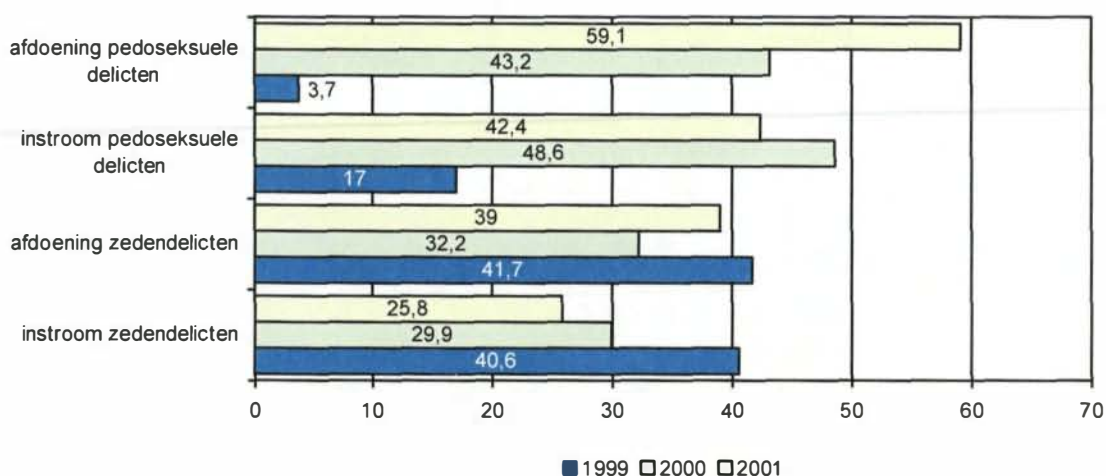
Bijlage 2 Gegevens OM inzake levensdelicten, zedendelicten, jeugdcriminaliteit

Figuur 3.2b OM-cijfers levensdelicten, als percentage van het aantal aangiften

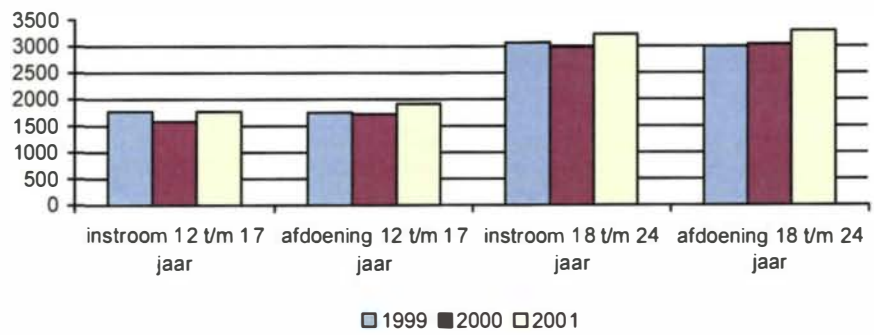
Bron: Parket Amsterdam

Figuur 3.3b OM-cijfers zedendelicten

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland
Parket Amsterdam

Figuur 4.3 OM-cijfers jeugdige verdachten naar leeftijdscategorie

Bron: Parket Amsterdam